

UCHWAŁA NR XXVII/205/2021
RADY GMINY STARE POLE
z dnia 29 września 2021 r.

w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole

Na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2021 r. poz.741, 784, 922) oraz art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2021 r. poz. 1378) w związku z uchwałą nr XI/103/2019 Rady Gminy Stare Pole z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole uchwala się, co następuje:

§ 1.

1. Uchwala się Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole, zwane dalej „studium”.
2. Studium dotyczy obszaru w granicach administracyjnych gminy Stare Pole.

§ 2.

Integralnymi częściami uchwały są:

- 1) załącznik nr 1 – tekst studium, zawierający uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego;
- 2) załącznik nr 2 – rysunek studium, zawierający uwarunkowania i kierunki zagospodarowania przestrzennego, sporządzony na kopii mapy topograficznej w skali 1:10 000;
- 3) załącznik nr 3 – rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu studium;
- 4) załącznik nr 4 – dane przestrzenne – informacja;
- 5) załącznik nr 5 – dane przestrzenne .gml.

§ 3.

Traci moc uchwała nr XXXVI/254/2010 Rady Gminy Stare Pole z dnia 17 sierpnia 2010 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole.

§ 4.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

WÓJT GMINY STARE POLE

**STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW
ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
GMINY STARE POLE**

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY
NR XXVII/205/2021
RADY GMINY STARE POLE
Z DNIA 29 WRZEŚNIA 2021 R.

Stare Pole sierpień 2021

Niniejszy tekst STUDIUM z uwarunkowaniami i kierunkami zagospodarowania przestrzennego wraz z rysunkiem uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – w całości zastępuje – tekst i rysunek studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole – przyjętego Uchwałą Nr XXXVI/254/2010 Rady Gminy Stare Pole z dnia 17 sierpnia 2010 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE określa politykę przestrzenną Gminy Stare Pole w jej granicach administracyjnych.

Ustalenia STUDIUM są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

STUDIUM nie jest aktem prawa miejscowego.

STUDIUM opracowano w EKOPRZESTRZEŃ, Gdańsk

Główny projektant:
mgr Jacek Hoffmann
uprawnienia urbanistyczne nr 1505 (2000 r.)
[Art.5 pkt 2 ustawy]

Współpraca:
dr inż. arch. Mieczysław Hoffmann
mgr Krystian Puzdrakiewicz

NINIEJSZE STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE zostało opracowane w oparciu o następujące materiały:

1. Uchwała Nr XI/103/2019 Rady Gminy Stare Pole z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole – załączniki do Uchwały Nr XXXVI/254/2010 Rady Gminy Stare Pole z dnia 17 sierpnia 2010 r.
3. Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030 – załącznik do Uchwały Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r. (Monitor Polski z 2012 r., poz. 252)
4. Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 – załącznik do Uchwały Nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku
5. Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 – załącznik Nr 1 do Uchwały Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku
6. Plan zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot 2030 – załącznik Nr 2 do Uchwały Nr 318/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 roku
7. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022 – załącznik do Uchwały Nr 321/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. ze zmianą – Uchwała Nr 56/V/19 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 stycznia 2019 r.
8. Uchwała Nr 322/XXX/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie wykonania „Planu Gospodarki Odpadami dla Województwa Pomorskiego 2022”
9. Strategia Rozwoju Gminy Stare Pole na lata 2008-2020 – załącznik do Uchwały Nr XX/145/2008 Rady Gminy Stare Pole z dnia 27 listopada 2008 r.
10. Oceny aktualności studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole – załącznik do Uchwały Nr III/19/2018 Rady Gminy Stare Pole z dnia 18 grudnia 2018 r.
11. Miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole – przyjęty Uchwałą Nr IV/32/94 Rady Gminy Stare Pole z dnia 12.12.1994 r. (utracił moc z dniem 1 stycznia 2004 r.)

12. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wsi Stare Pole i Krzyżanowo w gminie Stare Pole – Uchwała Nr XXVIII/213/2002 Rady Gminy Stare Pole z dnia 7 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2003 r. Nr 25, poz. 263)
13. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wsi Królewo w gminie Stare Pole – Uchwała Nr XXVIII/214/2002 Rady Gminy Stare Pole z dnia 7 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2003 r. Nr 26, poz. 264)
14. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Stare Pole i Krzyżanowo w gminie Stare Pole – Uchwała Nr XX/144/2008 Rady Gminy Stare Pole z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2009 r. Nr 30, poz. 598)
15. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu geodezyjnego Ząbrowo – Uchwała Nr III/11/2010 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2011 r. Nr 52, poz. 1213)
16. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębów geodezyjnych Janówka, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, gmina Stare Pole – Uchwała Nr V/30/2011 Rady Gminy Stare Pole z dnia 15 marca 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2011 r. Nr 72, poz. 1520)
17. Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w obrębach Szaleniec, Złotowo, Krzyżanowo, Kraszewo, Stare Pole i Królewo – Uchwała Nr XII/101/2012 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 marca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2012 r. poz. 1803)
18. Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu geodezyjnego Ząbrowo, obejmująca działkę o nr ewid. 158 w Ząbrowie – Uchwała Nr V/44/2019 Rady Gminy Stare Pole z dnia 08.05.2019 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2019 r. poz. 3098)
19. Plany odnowy miejscowości – Kraszewo (2009), Ząbrowo (2009), Janówka (2012), Królewo (2012), Krzyżanowo (2012), Stare Pole (2014)
20. Raport o stanie gminy Stare Pole za rok 2018
21. Aktualizacja założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Gminy Stare Pole – załącznik do Uchwały Nr XXXVIII/269/2010 Rady Gminy Stare Pole z dnia 26 października 2010 r.
22. Program opieki na zabytkami Gminy Stare Pole na lata 2019-2022 – z gminną ewidencją zabytków – załącznik do Uchwały Nr XVIII/146/2020 Rady Gminy Stare Pole z dnia 24 września 2020 r.

23. Program ochrony środowiska dla Gminy Stare Pole na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 – załącznik do Uchwały Nr XXVI/191/2017 Rady Gminy Stare Pole z dnia 29 listopada 2017 r.
24. Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Stare Pole – załącznik do Uchwały Nr XVI/121/2016 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 czerwca 2016 r.
25. Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Stare Pole – załącznik do Uchwały Nr X/77/2011 Rady Gminy Stare Pole z dnia 26 października 2011 r.
26. Strategia Rozwoju Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Malborka na lata 2014-2020 – załącznik do Uchwały Nr XXXII/269/2014 Rady Gminy Stare Pole z dnia 30 października 2014 r.
27. Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Stare Pole na lata 2014-2020 – załącznik do Uchwały Nr XXXII/266/2014 Rady Gminy Stare Pole z dnia 30 października 2014 r.
28. Opracowanie ekofizjograficzne do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole, kwiecień 2020, EKOPRZESTRZEŃ, Gdańsk
29. Materiały w wersji elektronicznej z zasobów Wojewódzkiego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Gdańsku – licencja Marszałka Województwa Pomorskiego nr WODGK.7522.1.8.2020_22_P z 3.02.2020 r.
 - Mapa topograficzna w skali 1:10000 w układzie 1992 w postaci rastrowej
 - Baza Danych Obiektów Topograficznych (BDOT10k) o szczegółowości skali 1:10 000 w postaci wektorowej
 - Ortofotomapa w postaci rastrowej
 - Mapa glebowo-rolnicza w skali 1: 5 000 w postaci rastrowej i wektorowej
 - Mapa glebowo-rolnicza w skali 1:25 000 w postaci rastrowej
 - Mapa sozologiczna 1:50 000 w postaci rastrowej
 - Mapa hydrograficzna 1:50 000 w postaci rastrowej
- Materiały w wersji elektronicznej z zasobów Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Malborku – licencja Starosty Malborskiego 6642.168.2020_2209_P z 14.02.2020 r.
 - mapa ewidencji gruntów i budynków z klasyfikacją gruntów
 - tabele z danymi z ewidencji gruntów i budynków z klasyfikacją gruntów

- Materiały z Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie, Zarząd Zlewni w Elblągu z lutego 2020 r.
 - w wersji elektronicznej – ciekły naturalne, kanały, pompownie odwadniające
 - skany map ewidencyjnych – z systemem melioracyjnym
- Rozporządzenie Nr 69/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 maja 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stare Pole (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2006 r. Nr 62, poz. 1273)
- Uchwała Nr XVIII/147/2020 Rady Gminy Stare Pole z dnia 24 września 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Stare Pole (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2020 r. poz. 4293)
- Rozporządzenie Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” w miejscowościach Janówka, Kaczynos i Ząbrowo, gminie Stare Pole, powiecie malborskim, województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 891)
- Uchwała Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2942)
- Uchwała Nr 334/XXXII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Lotniska Wojskowego w Królewie Malborskim – JW1128 Malbork/Krasnołęka, dla części leżącej na terenie województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 1258); zmiana Uchwałą Nr 369/XXXV/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 2215)
- Decyzje o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego z lat 2014-2019
- Decyzje o warunkach zabudowy z lat 2014-2019
- Decyzje pozwolenia na budowę z lat 2014-2019
- Basiński A., Górka A., Lipińska B., Medowski T., Krzempek K., 1991, Budować na wsi. Zasady kształtowania krajobrazu wiejskiego w województwie elbląskim, Biuro Architektury Regionalnej, Gdańsk
- Lipińska B., 2011, Żuławy Wiślane - ochrona i kształtowanie zabytkowego krajobrazu, Stowarzyszenie Żuławy, Nowy Dwór Gdański

- Dane i informacje z Urzędu Gminy Stare Pole
- Strony internetowe:
<http://dm.pgi.gov.pl/>
<http://geoserwis.gdos.gov.pl/mapy/>
<http://gdansk.rdos.gov.pl/dane-i-metadane>
<http://mapy.isok.gov.pl/imap/>
<http://starepole.e-mapa.net/>
<http://www.smorp.pl/imap/>
<http://www.smorp.pl/wms>
<https://cbdportal.pgi.gov.pl/geoinz/>
- Wnioski do studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie – cele sporządzenia nowego „Studium...”	9
2. Konsekwencje położenia obszaru gminy Stare Pole w regionie	10
3. Jednostki osadnicze, sołectwa i obręb	12
4. Ludność	13
5. Warunki jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem	14
6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej	16
7. Dane społeczno-gospodarcze	18
8. Stan istniejący zagospodarowania	22
9. Analiza ruchu budowlanego i powierzchnia użytkowa istniejącej zabudowy	25
10. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy	27
10.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne	27
10.2. Prognoza demograficzna	30
10.3. Potrzeby inwestycyjne i możliwości finansowania przez gminę sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej	33
10.4. Bilans terenów przeznaczonych pod nową zabudowę	33
10.4.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę	33
10.4.2. Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych	34
10.4.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod nową zabudowę inną niż „Studium”	36
10.4.4. Bilans końcowy i wnioski	37
11. Stan prawny gruntów – własność gruntów	38
12. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu	40
12.1. Struktura i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego	40
12.2. Odporność środowiska przyrodniczego na degradację i zdolność do regeneracji	41
12.3. Zasoby środowiska przyrodniczego i bioróżnorodność oraz ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu	41
12.4. Istniejące zagrożenia dla środowiska, krajobrazu i zdrowia ludzi	49
12.5. Zagrożenia związane z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii	51
12.6. Zagrożenia naturalne – obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych	52
12.7. Udokumentowane złoża kopalin, obszary górnicze i tereny górnicze	53
13. Stan, obszary, zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	53
13.1. Zarys historii gminy i wartości krajobrazu kulturowego wsi	53
13.2. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków	71
13.3. Wojewódzka ewidencja zabytków	73

13.4. Gminna Ewidencja Zabytków	73
13.5. Program opieki nad zabytkami	119
13.6. Strefa ochrony ekspozycji dalekiego zasięgu – wokół zespołu zamkowego w Malborku wpisanego na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO	122
13.7. Proponowane strefy ochrony konserwatorskiej układów ruralistycznych wsi	123
13.8. Uwzględnienie cech regionalnych w architekturze nowych budynków, lokalizacja nowej rozproszonej zabudowy zagrodowej oraz dodatkowe wskazania dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	124
13.9. Archeologiczne dziedzictwo kulturowe – stanowiska archeologiczne	127
14. Komunikacja – uwarunkowania i kierunki rozwoju	135
14.1. Droga krajowa nr 22	135
14.2. Drogi powiatowe	135
14.3. Drogi gminne i pozostałe	136
14.4. Trasy i ścieżki rowerowe	138
14.5. Linia kolejowa nr 204	139
14.6. Międzynarodowa droga wodna rzeki Nogat E-70	139
15. Infrastruktura techniczna – uwarunkowania i kierunki rozwoju	140
15.1. Zaopatrzenie w wodę	140
15.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych	141
15.3. Odprowadzanie wód opadowych	142
15.4. Zaopatrzenie w gaz	144
15.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną	144
15.6. Zaopatrzenie w ciepło	146
15.7. Obsługa telekomunikacyjna	147
15.8. Gospodarka odpadami	148
16. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	148
17. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym	149
18. Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej	151
19. Kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej	152
20. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane	153
21. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenów	154
22. Wskaźniki zagospodarowania	158
23. Tereny wyłączone z realizacji nowej zabudowy	159
24. Obszary dla sporządzenia planów miejscowych	162
25. Uzasadnienie, zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń „Studium...”	163

1. Wprowadzenie – cele sporządzenia nowego „Studium...”

Celami sporządzenia nowego „Studium...” w granicach administracyjnych gminy Stare Pole są:

- 1) dostosowaniem studium do aktualnych przepisów krajowych, wojewódzkich i miejscowych, w tym również związanych z obszarem ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Królewie Malborskim;
- 2) aktualizacja ustaleń studium oraz aktualizacja stanu istniejącego i projektowanego w zakresie zagospodarowania i przeznaczeń terenów, infrastruktury technicznej, komunikacji, ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;
- 3) aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej;
- 4) aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych;
- 5) aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów obsługi produkcji rolnej;
- 6) wyznaczenie potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;
- 7) aktualizacja pozostałych przeznaczeń terenów.

Wyżej wymienione cele wynikają z:

- ze zmiany przepisów;
- ze złożonych wniosków, potrzeb inwestycyjnych mieszkańców, w tym zapotrzebowania na nowe tereny rozwojowe związane z zabudową;
- z rozpoznania zasobów nieruchomości – w tym szczególnie gminnego i Skarbu Państwa;
- z dynamiki ruchu budowlanego;
- z wydanych pozwoleń na budowę oraz z wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- z bardziej racjonalnego wykorzystania potencjałów gminy Stare Pole: 86 % pow. bardzo urodzajnych gleb klas bonitacyjnych I – III, położenie wzdłuż drogi krajowej nr 22, wzdłuż linii kolejowej nr 204 o znaczeniu państwowym, wzdłuż międzynarodowej drogi wodnej rzeki Nogat E-70 (z ponadregionalnymi śródlądowymi szlakami wodnymi – kajakowym i żeglarskim), wzdłuż tras

rowerowych o znaczeniu międzyregionalnym i subregionalnym, w zasięgu zaopatrzenia gazociągami w gaz ziemny oraz w miejskim obszarze funkcjonalnym Malborka.

2. Konsekwencje położenia obszaru gminy Stare Pole w regionie

Gmina Stare Pole o powierzchni (ewidencyjnej) 7 936 ha i liczbie ludności 4 641 mieszkańców wg Urzędu Gminy wg stanu na 31 grudnia 2019 r. (*łącznie stałych 4583 i czasowych 58.*), a wg GUS 4 696 mieszkańców na 31 grudnia 2019 r. – położona jest:

- w mezoregionie fizycznogeograficznym Żuławy Wiślane, w mikroregionie Małe Żuławy Malborskie;
- w zlewisku Morza Bałtyckiego, w tym w zlewisku Zalewu Wiślanego, w tym systemach dorzecza rzeki Elbląg i dorzecza rzeki Nogat;
- w Jednolitych Częściach Wód Powierzchniowych (JCWP):
 - większość obszaru gminy – RW200005499 Elbląg (rzeka, jej dorzecze) od Młynówki do ujścia wraz z jez. Druzno, zlewnia Tyny Górnej;
 - RW200005299 Nogat (rzeka, jej dorzecze), zlewnia Nogatu;
- w Jednolitych Częściach Wód Podziemnych (JCWPd):
 - większość obszaru gminy – PLGW200018 dorzecze Wisły, region wodny Dolnej Wisły;
 - PLGW200018 dorzecze Wisły, region wodny Dolnej Wisły;
 - niewielki obszar – PLGW200019 dorzecze Wisły, region wodny Dolnej Wisły;
- na płaskiej równinie akumulacyjnej – na terenach przydepresyjnych (większość obszaru gminy) od 0 m n.p.m. do 6,7 m n.p.m oraz na niewielkich terenach depresyjnych – minimalnie poniżej 0 m p.p.m; antropogeniczne (sztuczne, stworzone przez człowieka) najniżej położone miejsce -2,0 m p.p.m przy jednym z kanałów , a najwyższe na wale przeciwpowodziowym 13,5 m n.p.m;
- częściowo w zasięgu sześciu polderów – z których pięć odwadnianych jest przez 5 pompowni odwadniających zlokalizowanych w gminie Stare Pole;
- częściowo (północna część gminy) w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych Nr 203 „Dolina Letniki”;
- częściowo (północna część gminy) w zasięgu strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” – teren ochrony pośredniej i tereny ochrony bezpośredniej;

- częściowo (północna część gminy) w obszarach szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Nogat;
- częściowo (północna część gminy) w Obszarze Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat;
- częściowo (północna część gminy) regionalnym korytarzu ekologicznym Doliny Nogatu;
- częściowo w zasięgu obszaru ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy – strefa I (wewnętrzna) i strefa II (zewnętrzna);
- częściowo w aglomeracji (wodno-ściekowej) Stare Pole;
- w powiecie malborskim;
- w miejskim obszarze funkcjonalnym Malborka.

Przez Gminę Stare Pole przebiegają:

- droga krajowa nr 22;
- linia kolejowa nr 204 o znaczeniu państwowym;
- międzynarodowa droga wodna rzeki Nogat E70 – z ponadregionalnymi śródlądowymi szlakami wodnymi – kajakowym i żeglarskim;
- międzyregionalna trasa rowerowa nr 17 „Szlak Menonitów” Gdańsk – Malbork – Stare Pole – Szaleniec – woj. warmińsko-mazurskie do Elbląga
- subregionalna trasa rowerowa nr 20 (w realizacji) odcinek Malbork – Stare Pole – Elbląg
- szlak pieszy (zielony) „Szlak Żuławski” – Stare Pole – Fiszewo – Gronowo Elbląskie
- napowietrzne i podziemne (kablowe) linie wysokiego napięcia 110 kV.
- gazociąg wysokiego ciśnienia.

Gmina Stare Pole nie jest członkiem Obszaru Metropolitalnego Gdańsk – Gdynia – Sopot (OM G-G-S) choć objęta jest planem zagospodarowania przestrzennego tego obszaru – to jednak nie jest położona w granicach miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego ani w strefie funkcjonalnej OM G-G-S, a jedynie znajduje się w potencjalnej strefie funkcjonalnej OM G-G-S.

3. Jednostki osadnicze, sołectwa i obręby

Według ustawy z dnia 29 sierpnia 2003 r. o urzędowych nazwach miejscowości i obiektów fizjograficznych – jednostką osadniczą jest wyodrębniony przestrzennie obszar zabudowy mieszkaniowej wraz z obiektami infrastruktury technicznej zamieszkany przez ludzi. W związku z tym jednostkami osadniczymi i rodzajami miejscowości są m.in.: wieś, osada, część wsi i kolonia.

W gminie Stare Pole – położone są następujące jednostki osadnicze wg wykazu urzędowych nazw miejscowości:

- wsie – Janówka, Kikojty, Klecie, Kławki, Kraszewo, Królewo, Parwark, Stare Pole, Szaleniec, Szlagnowo, Ząbrowo, Złotowo;
- osady – Kaczynos, Kaczynos-Kolonia, Krzyżanowo;
- części wsi – Krasnołęka (część wsi Królewo), Zarzecze (część wsi Królewo);
- kolonia – Królewo Malborskie.

W granicach administracyjnych gminy Stare Pole położone są następujące wsie sołeckie:

- Janówka;
- Kaczynos;
- Kaczynos Kolonia;
- Kikojty;
- Klecie;
- Kławki – z miejscowościami Kławki i Szaleniec;
- Kraszewo – z miejscowościami Kraszewo i Parwark;
- Królewo – z miejscowościami Królewo i Krasnołęka;
- Krzyżanowo;
- Stare Pole;
- Szlagnowo;
- Ząbrowo;
- Złotowo.

Jednocześnie w obszarze gminy Stare Pole położone są następujące wsie, osady i jedna część wsi – będące 16 obrębami geodezyjnymi: Janówka, Kikojty, Klecie, Kławki, Kraszewo, Królewo, Parwark, Stare Pole, Szaleniec, Szlagnowo, Ząbrowo, Złotowo, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Krzyżanowo, Krasnołęka.

4. Ludność

Liczba ludności gminy wg stanu na 31 grudnia 2019 r. (dane Urzędu Gminy) wyniosła 4 641 mieszkańców łącznie, w tym stałych 4583 i czasowych 58. Według GUS liczba ludności wyniosła 4 696 mieszkańców na 31 grudnia 2019.

Ogółem (dane Urzędu Gminy) liczba mężczyzn wynosi 2283 mieszkańców (49 %), a kobiet 2358 mieszkańców (51 %). Liczba kobiet jest o 75 osób większa od liczby mężczyzn.

Liczba ludności (łącznie tj. stali i czasowi wg danych Urzędu Gminy) poszczególnych miejscowości (wg obrębów) na koniec grudnia 2019 r. była następująca:

- Stare Pole – 1 817 osób;
- Królewo – 429 osób;
- Kaczynos – 404 osoby;
- Ząbrowo – 393 osoby;
- Krzyżanowo – 312 osób;
- Złotowo – 256 osób;
- Krasnołęka – 163 osoby;
- Kaczynos Kolonia – 158 osób;
- Kraszewo – 154 osoby;
- Kławki – 120 osób;
- Szlagnowo – 112 osób;
- Szaleniec – 72 osoby;
- Janówka – 71 osób;
- Kikojty – 54 osoby;
- Klecie – 68 osób;

- Parwark – 58 osób.

5. Warunki jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia oraz zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem

Zadania w zakresie ochrony zdrowia mieszkańców i podstawowej opieki zdrowotnej w gminie Stare Pole – realizuje WOŚ Zadrejkowska Spółka Jawna. Lokalizacja przychodni prowadzonej przez tą spółkę – jest w Starym Polu przy ul. Marynarki Wojennej 6. Celem spółki jest udzielanie ambulatoryjnych świadczeń zdrowotnych, profilaktyka oraz promocja zdrowia. Świadczenia zdrowotne udzielane są ubezpieczonym oraz innym osobom uprawnionym do tych świadczeń na podstawie odrębnych przepisów nieodpłatnie, za częściową odpłatnością lub całkowitą odpłatnością. Opiekę lekarską zapewniają: lekarze rodzinni, pediatra, lekarze medycyny ogólnej. W przychodni znajduje się gabinet lekarza POZ, gabinet lekarza pediatry, gabinet pielęgniarki i położnej oraz gabinet fizjoterapii i gabinet ginekologiczny. Świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej wykonywane są w dni robocze w godzinach od 8.00 do 18.00 od poniedziałku do piątku.

W Starym Polu znajduje się Apteka Rodzinna.

Miejscowość Stare Pole stanowi centrum usługowo-administracyjne gminy, gdzie zlokalizowane są następujące obiekty usługowe, użyteczności publicznej i tereny celu publicznego:

- Urząd Gminy;
- Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego;
- Szkoła Podstawowa;
- Przedszkole i żłobek;
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu;
- Gminna Biblioteka Publiczna;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej;
- Posterunek Policji;
- Przychodnia
- jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej;
- poczta;
- boiska sportowe i place zabaw;

- kościół i cmentarz;
- gminna oczyszczalnia ścieków;
- stacja pomiarowo-redukcyjna gazu;
- punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
- stacja kolejowa z dworcem lokalnym;
- tereny zieleni urządzonej;
- ścieżka edukacji ekologicznej – przystanek leśny Żuławy.

W pozostałych miejscowościach zlokalizowane są również inne obiekty i tereny celu publicznego:

- Królewo – kościół i cmentarz, kapliczka, świetlica, boisko, place zabaw, park;
- Kaczynos – świetlica, plac zabaw, boisko, park, kościół, kapliczka, dawny cmentarz;
- Ząbrowo – świetlica, boisko, plac zabaw, kościół, kapliczka, park, stacja uzdatniania wody, studnie CWŻ „Letniki”, jednostka Ochotniczej Straży Pożarnej;
- Krzyżanowo – kościół i cmentarz, cmentarz komunalny, dwa parki, plac zabaw;
- Złotowo – dwie świetlice, boisko, dwa parki, plac zabaw, kaplica;
- Krasnołęka – lotnisko wojskowe, przystanek kolejowy;
- Kaczynos Kolonia – park;
- Kraszewo – świetlica, plac zabaw, park;
- Kławki – świetlica, plac zabaw, boisko;
- Szlagnowo – świetlica, plac zabaw;
- Szaleniec – dwa parki, dawny cmentarz;
- Janówka – świetlica, plac zabaw, kancelaria leśnictwa Żuławy, studnia;
- Kikojty – park, plac zabaw, boisko;
- Klecie – świetlica, boisko, plac zabaw;
- Parwark – dwa parki, plac zabaw.

Według GUS wg stanu na koniec 2018 r. i na koniec 2019 r. w gminie Stare Pole długość zrealizowanej sieci kanalizacyjnej do długości sieci wodociągowej wyniosła 78,26 %. Na koniec 2018 r. 98,7 % budynków mieszkalnych było podłączonych do sieci wodociągowej, a 73,5 % do

systemu kanalizacji sanitarnej. Na koniec 2018 r. 99,8 % mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej, 66,5 % z sieci kanalizacji sanitarnej i 36,9 % z sieci gazowej.

Uchwałą Nr XVIII/147/2020 Rady Gminy Stare Pole z dnia 24 września 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Stare Pole (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2020 r. poz. 4293), poprzedzoną rozporządzeniem Nr 69/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 maja 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stare Pole (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2006 r. Nr 62, poz. 1273) – określono obszar gminy z którego docelowo powinny być odprowadzane ścieki systemem kanalizacji sanitarnej do gminnej oczyszczalni ścieków w Starym Polu. Obszar ten dotyczy od 2020 r. następujących miejscowości: Stare Pole, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Kraszewo, Królewó, Krzyżanowo, Parwark, Ząbrowo. Wcześniej od 2006 r. obszar ten obejmował oprócz wyżej wymienionych – dodatkowo miejscowości: Kikojty, Kławki, Klecie, Szlagnowo. Z punktu widzenia jakości życia mieszkańców korzystnym byłoby objęcie docelowo systemem kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności wszystkie miejscowości w granicach aglomeracji, a następnie w miarę możliwości również pozostałe miejscowości w gminie Stare Pole.

Komunikacja autobusowa w gminie Stare Pole realizowana jest przez kilka podmiotów prywatnych.

Większość obiektów usługowych celu publicznego – ma zapewnioną dostępność architektoniczną dla osób ze szczególnymi potrzebami, zgodnie z uniwersalnym projektowaniem. Dostępność cyfrowa i informacyjno-komunikacyjna istnieje i podlega stopniowemu rozwojowi.

6. Zagrożenia bezpieczeństwa ludności i jej mienia oraz wymagania dotyczące ochrony przeciwpowodziowej

Na tereny gminy Stare Pole występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Nogat, tj.:

- a) obszar, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie 10 % i wynosi raz na 10 lat;
- b) obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie 1 % i wynosi raz na 100 lat;
- c) obszar, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym.

Zasięgi wód powodziowych 10 % (raz na 10 lat) i 1 % (raz na 100 lat) w wielu miejscach pokrywają się.

W obszarach szczególnego zagrożenia powodzią jak wyżej obowiązują zakazy i ograniczenia zgodnie z aktualnymi przepisami ustawy Prawo wodne. Tereny te powinny być wyłączone z realizacji nowej zabudowy.

W gminie Stare Pole występują również obszary narażone na zalanie w przypadku:

- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego wg następujących scenariuszy:
 - scenariusz przerwania wału przeciwpowodziowego: Wisła 42,000 km prawy brzeg – tereny wzdłuż Nogatu;
 - scenariusz całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych – około 18 % pow. gminy – część obrębów Ząbrowo, Kaczynos Kolonia, Stare Pole oraz tereny wzdłuż Nogatu (część obrębów Janówka i Królewo);
- zniszczenia lub uszkodzenia budowli pasa technicznego – scenariusz całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych – około 20 % pow. gminy – część obrębów Ząbrowo, Kaczynos Kolonia, Stare Pole oraz Kikojty, Kławki, Szlagnowo i Szaleniec.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego można stwierdzić, że wzdłuż Nogatu występuje także obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (0,2 %) i wynosi raz na 500 lat.

Główne zagrożenia środowiskowe są następujące:

- 1) hałas lotniczy samolotów wojskowych startujących, lądujących i przelatujących w związku z funkcjonowaniem lotniska wojskowego (teren zamknięty resortu obrony narodowej) w Królewie Malborskim (JW 1128 Malbork/Krasnołęka) – utworzono obszar ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy – strefa I (wewnętrzna) i strefa II (zewnętrzna) wprowadzając ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu i sposobu korzystania z terenów – Uchwała Nr 334/XXXII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Lotniska Wojskowego w Królewie Malborskim – JW1128 Malbork/Krasnołęka, dla części leżącej na terenie województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 1258); zmiana Uchwałą Nr

369/XXXV/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 2215);

- 2) droga uciążliwego hałasu i motoryzacyjnych zanieczyszczeń powietrza – dotyczy drogi krajowej nr 22.

Inne zagrożenia środowiskowe (negatywny wpływ na środowisko, przyrodę i krajobraz) to:

- napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV z korytarzem technicznym 40 m – źródło pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz; pas terenu do 40 m (2x20 m od osi), gdzie natężenie pola elektrycznego może być większe od 1 kV/m (na wysokości 1,8 m nad ziemią); dodatkowo ingerencja w krajobraz oraz możliwość kolizji z ptakami;
- droga powiatowa nr 2936G Stare Pole – Krzyżanowo - Złotowo – granica gminy (dalej kierunek na Żuławkę Sztumską i Dzierżgoń) – z względnie niewielkim hałasem i motoryzacyjnymi zanieczyszczeniami powietrza, wzrastającymi okresowo w okresie letnim;
- możliwość pylenia azbestu z dachów eternitowych części zabudowy;
- emisja zanieczyszczeń powietrza [benzo(a)piren, pył zawieszony PM10] z części istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej oraz produkcyjnej;
- import zanieczyszczeń rzeką Nogat – z położonych powyżej w jego dorzeczu innych gmin i miast – choć znacznie mniejszy obecnie w porównaniu do lat ubiegłych;
- mało estetyczne – nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej.

Analiza bezpieczeństwa ruchu drogowego w gminie Stare Pole wskazuje na poziom względnie bezpieczny w porównaniu do pozostałych gmin w powiecie malborskim. Głównym problemem są przypadki przekraczania dozwolonej prędkości na drodze krajowej nr 22 i na drogach powiatowych.

7. Dane społeczno-gospodarcze

Gospodarczym biegunem wzrostu gminy Stare Pole jest Stare Pole, w nieco mniejszym stopniu Królewko – obie miejscowości położone wzdłuż drogi krajowej nr 22 – gdzie znajdują się najprężniej funkcjonujące zakłady produkcyjne i firmy.

Największymi zakładami i firmami na terenie gminy Stare Pole, które mają znaczący wpływ na rynek pracy – są:

- **Mettap** – w Starym Polu – produkcja i naprawa konstrukcji metalowych
- **Elstar Fats** – w Starym Polu – producent i dostawca wysokiej jakości tłuszczów roślinnych dla przemysłu spożywczego oraz innych specjalistycznych dodatków do produkcji żywności i do innych zastosowań;
- **Agro-Sieć Maszyny** – w Starym Polu – sprzedaż maszyn rolniczych;
- **Pośpiech Trans** – W Starym Polu – firma transportowa;
- **MTW Logistic** – w Królewie – usługi w zakresie transportu międzynarodowego i spedycji;
- **TAR-BAL.pl** – w Królewie – tartak i stolarnia;
- **ROJA** – w Złotowie – projektowanie, produkcja i sprzedaż mebli kuchennych;
- **GOSPROL** – w Krzyżanowie – gospodarstwo rolne i obsługa produkcji rolnej;
- **ANIPROL** – w Ząbrowie – gospodarstwo rolne i obsługa produkcji rolnej.

W gminie Stare Pole działają następujące stowarzyszenia:

- Regionalny Związek Pszczelarzy w Elblągu z/s w Starym Polu
- Ochotnicza Straż Pożarna w Ząbrowie
- Ochotnicza Straż Pożarna w Starym Polu
- Żuławski Oddział Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Rolnictwa w Starym Polu
- Stowarzyszenie Kobiet Gminy Stare Pole „Tradycja” w Ząbrowie
- Stowarzyszenie Kobiet Żuławskich Złotowianki w Złotowie
- Stowarzyszenie Przyjazne Przedszkole w Starym Polu
- Kółko Rolnicze – Koło Gospodyń Wiejskich Szlagnowo
- Fundacja „My, Wy, Oni” w Janówce
- Stowarzyszenie na Rzecz Mieszkańców Aktywni Stare Pole
- Stowarzyszenie Sportowe Gminny Klub Sportowy „Błękitni” w Starym Polu.

Dane społeczno-gospodarcze dotyczące gminy Stare Pole przedstawiają tabele poniżej.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON - stan na dzień 31.12.2019 r. wg GUS	
Podmioty wg sektorów własnościowych	
podmioty gospodarki narodowej ogółem	377
sektor publiczny ogółem	11
sektor publiczny – państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7
sektor prywatny - ogółem	364
sektor prywatny – osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	291
sektor prywatny – spółki handlowe	16
sektor prywatny - spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	4
sektor prywatny - spółdzielnie	2
sektor prywatny – fundacje	1
sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne	12

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD - stan na dzień 31.12.2019 r. wg GUS	
ogółem	377
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	16
przemysł i budownictwo	120
pozostała działalność	241

Podmioty wg klas wielkości (liczby zatrudnionych) - stan na dzień 31.12.2019 r. wg GUS	
ogółem	377
liczba zatrudnionych 0 - 9	363
liczba zatrudnionych 10 - 49	12
liczba zatrudnionych 50 - 249	2

W latach 2013-2019 zanotowano znaczny spadek bezrobocia w gminie Stare Pole (tabela poniżej) – z 473 osób w 2013 r. do 137 osób w 2019 r. co świadczy o polepszającym się rynku pracy

i wzrastającej aktywności mieszkańców. W pierwszym półroczu 2020 r. nastąpił wzrost bezrobocia do 173 osób, ale był mniejszy niż na koniec 2018 r., kiedy wynosił 191 osób.

Bezrobocie – bezrobotni zarejestrowani wg płci – wg GUS w latach 2013–2019–06.2020								
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	czerwiec 2020
ogółem	473	372	346	262	188	191	137	173
kobiety	274	227	208	171	123	133	99	115
mężczyźni	199	145	138	91	65	58	38	58

Wśród gospodarstw rolnych prowadzących działalność rolniczą dominują gospodarstwa rolne o powierzchni 5 ha i więcej.

Gospodarstwa rolne prowadzące działalność rolniczą wg Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r. wg GUS	
ogółem	212
do 1 ha włącznie	22
powyżej 1 ha razem	190
1 - 5 ha	62
1 - 10 ha	89
1 - 15 ha	118
5 - 10 ha	27
5 - 15 ha	56
10 -15 ha	29
5 ha i więcej	128
10 ha i więcej	101
15 ha i więcej	72

8. Stan istniejący zagospodarowania

Stan istniejący użytkowania gruntów w gminie Stare Pole wg stanu na 1 stycznia 2020 r. przedstawia tabela poniżej – na podstawie danych z ewidencji gruntów Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Malborku.

Użytkowanie	Powierzchnia (ewidencyjna) w ha	Udział w ogólnej powierzchni w %
Ogółem	7 936	100,00
Użytki rolne (niezabudowane i zabudowane, bez nieużytków)	6 231	78,52
Nieużytki	31	0,39
Grunty leśne	346	4,36
Grunty zabudowane i zurbanizowane	390	4,91
Grunty pod wodami	212	2,67
Tereny różne	726	9,15

W ramach 6 231 ha użytków rolnych w gminie Stare Pole występują:

- grunty orne o pow. 5 194 ha;
- sady o pow. 20 ha;
- łąki trwałe o pow. 431 ha;
- pastwiska trwałe o pow. 302 ha;
- grunty rolne zabudowane o pow. 122 ha;
- grunty pod rowami o pow. 156 ha;
- grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych o pow. 6 ha.

W ramach 346 ha gruntów leśnych występują:

- lasy o pow. 339 ha;
- grunty zadrzewione i zakrzewione o pow. 7 ha.

W ramach 390 ha gruntów zabudowanych i zurbanizowanych w gminie Stare Pole występują:

- tereny mieszkaniowe o pow. 71 ha;
- tereny przemysłowe o pow. 12 ha;
- inne tereny zabudowane o pow. 12 ha;
- zurbanizowane tereny zabudowane lub w trakcie zabudowy o pow. 2 ha;
- tereny rekreacyjno-wypoczynkowe o pow. 6 ha;
- tereny komunikacyjne o pow. 287 ha w tym
 - drogi o pow. 250 ha;
 - tereny kolejowe o pow. 37 ha.

W ramach 212 ha gruntów pod wodami w gminie Stare Pole występują:

- grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi o pow. 211 ha;
- grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi o pow. 1 ha.

Według przeprowadzonej w marcu 2020 r. inwentaryzacji – na istniejący stan zagospodarowania w gminie Stare Pole składają się następujące tereny:

- wody powierzchniowe
 - rzeki: Nogat, Fiszewka, Tyna Górna, Tyna Dolna, Tyna Mała;
 - kanały: Stary Nogat, Leniwy Nogat, Przekop Rz. Fiszewki, Ząbrowski, Malewski, Kanał A Stare Pole, Kanał A Królewo, Kanał B Kaczynos, Kanał H Ząbrowo, Kanał A Polder 68 Złotowo, Kanał A Polder 66 Klecie, Kanał A Polder 65 Kławki, Kanał A Polder 64 Kąty, Kanał A Polder 34 Szaleniec, Kanał A Polder 33 Ząbrowo (nazwa polderu nieaktualna), Kanał A Polder 46 Ząbrowo (nazwa polderu nieaktualna); Kanał A Polder 44 (nazwa polderu nieaktualna);
 - starorzecza wzdłuż Nogatu;
 - większe stawy;
- lasy i zadrzewienia leśne;
- tereny podmokłe z szuwarami i zaroślami;
- dawny schron wartowniczy z zadrzewieniami;
- tereny zieleni parkowej;
- parki wiejskie w ewidencji zabytków;

- zadrzewienia o charakterze parków wiejskich;
- cmentarze;
- cmentarze w rejestrze zabytków;
- cmentarz w ewidencji zabytków;
- tereny sportu i rekreacji;
- tereny kultury i kultury fizycznej;
- tereny przystani kajakowych;
- tereny zamknięte resortu obrony narodowej – lotnisko wojskowe;
- tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej;
- tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych;
- tereny obsługi produkcji rolnej;
- nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej;
- tereny rolnicze i pozostałe (z wyjątkiem wymienionych poniżej terenów infrastruktury technicznej i terenów komunikacji)
- tereny infrastruktury technicznej
 - stacja uzdatniania wody;
 - studnie z terenami ochrony bezpośredniej;
 - gminna oczyszczalnia ścieków;
 - stacja pomiarowo-redukcyjna gazu;
 - gazociąg wysokiego ciśnienia;
 - napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV;
 - kablowa podziemna sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV;
 - pompownie odwadniające: PO – 34 Szaleniec, PO – 64 Kąty, PO – 65 Kławki, PO – 66 Klecie, PO – 68 Złotowo;
 - prawy wał przeciwpowodziowy rzeki Nogat;
 - stacja bazowa telefonii komórkowej na maszcie wolnostojącym (obręb Stare Pole, działka nr 33);
 - punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych;
- tereny komunikacji
 - droga krajowa nr 22;

- drogi powiatowe;
- drogi gminne;
- pozostałe ważniejsze drogi i ulice;
- ścieżki rowerowe;
- obszar kolejowy z linią kolejową nr 204 o znaczeniu państwowym i ze stacjami pasażerskimi (dworzec kolejowy Stare Pole, przystanek osobowy Królewsko Malborskie);
- międzynarodowa droga wodna rzeki Nogat E70.

Dodatkowo występują stacje transformatorowe 15/0,4 kV, linie napowietrzne średniego napięcia 15 kV, niskiego napięcia 0,4 kV i przepompownie ścieków oraz podziemne sieci infrastruktury technicznej: wodociągi, kanalizacja sanitarna (niewielkie odcinki), kanalizacja deszczowa (niewielkie odcinki), kable średniego 15 kV i niskiego napięcia 0,4 kV, gazociągi i linie telekomunikacyjne. Występują również wały przeciwpowodziowe wzdłuż niektórych rzek i kanałów, a także sześć polderów: Szaleniec, Kąty, Kławki, Klecie, Złotowo, Fiszewka F.

\

9. Analiza ruchu budowlanego i powierzchnia użytkowa istniejącej zabudowy

Dynamika ruchu budowlanego jest średnia, a w ostatnim okresie duża. Z analizy pełnych lat 2017, 2018, 2019 wynikają następujące wnioski:

- ⇒ w 2017 r. wydano pozwolenia na budowę dla 6 budynków mieszkalnych jednorodzinnych (MN), dla 1 budynku mieszkalnego w zabudowie zagrodowej (RM), dla 2 budynków gospodarczych w gospodarstwach rolnych (RU/RM) i dla 1 obiektu związanego z produkcją (P/UP);
- ⇒ w 2018 r. wydano pozwolenia na budowę dla 4 budynków mieszkalnych jednorodzinnych (MN), na rozbudowę dla 2 budynków mieszkalnych jednorodzinnych (MN), na nadbudowę dla 1 budynku mieszkalnego jednorodzinnego (MN), na nadbudowę dla 1 budynku byłej piekarni na cele mieszkalne (MN/MNU), na rozbudowę dla 1 budynku inwentarskiego (RM), na budowę 1 budynku warsztatowo-biurowego bazy transportu (P/UP);
- ⇒ w 2019 r. wydano pozwolenia na budowę dla 2 budynków mieszkalnych jednorodzinnych (MN), na rozbudowę dla 1 budynku mieszkalnego jednorodzinnego (MN), na budowę dla 2

budynków gospodarczych w gospodarstwach rolnych (RU/RM), na rozbudowę dla 1 budynku usługowego (U) o część produkcyjno-usługową (P/UP).

Powierzchnia użytkowa zabudowy (budynków) w gminie Stare Pole w latach 2017 - 2019
(obliczenia własne na podstawie danych otrzymanych z Urzędu Gminy w Starym Polu)

2017 rok

- budynki mieszkalne (MN, MW, RM) 124 766 m²
- budynki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, budynki usługowe i handlowe (U, UP, P) 11 898 m²
- budynki użyteczności publicznej (U) ok. 5 500 m²
- budynki pozostałe (w tym również rolnicze budynki gospodarcze) 135 369 m²
- łącznie 277 533 m²

2018 rok

- budynki mieszkalne (MN, MW, RM) 131 307 m² (*przybyło 6541 m²*)
- budynki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, budynki usługowe i handlowe (U, UP, P) 11 518 m² (*ubyło 380 m²*)
- budynki użyteczności publicznej (U) ok. 5 500 m²
- pozostałe budynki (w tym również rolnicze budynki gospodarcze) 152 534 m² (*przybyło 17165 m²*)
- łącznie 300 859 m² (*przybyło 23 326 m²*)

2019 rok

- budynki mieszkalne (MN, MW, RM) 132 266 m² (*przybyło 959 m²*)
- budynki związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, budynki usługowe i handlowe (U, UP, P) 16 566 m² (*przybyło 5048 m²*)
- budynki użyteczności publicznej (U) ok. 5 500 m²
- pozostałe budynki (w tym również rolnicze budynki gospodarcze) 152 204 m² (*ubyło 330 m²*)
- łącznie 306 536 m² (*przybyło 5677 m²*)

Zasoby mieszkaniowe (MN, MW, RM, MNU) według Urzędu Statystycznego według innej metodyki w 2018 i 2019 r. w gminie Stare Pole – przedstawiały się następująco:

- budynki mieszkalne (MN, MW, RM, MNU) w 2018 r. 758 i w 2019 r. 775
- pozostałe dane dla 2018 r.
- mieszkania 1 396
- izby 5385
- powierzchnia użytkowa mieszkań 103 851 m²
- przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania 74,4 m²
- przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę 22,2 m² (powiat malborski 23,4 m²)
- przeciętna liczba izb w mieszkaniu 3,86
- przeciętna liczba osób na jedno mieszkanie 3,35
- przeciętna liczba osób na jedną izbę wynosi 0,87.

Obszarami koncentracji nowego ruchu budowlanego są przede wszystkim następujące jednostki osadnicze: Stare Pole, Ząbrowo, Królewó. Planowanie przestrzenne w gminie Stare Pole odbywa się na podstawie siedmiu obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (w tym dwóch zmian) oraz na podstawie wydawanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

10. Potrzeby i możliwości rozwoju gminy

10.1. Analizy ekonomiczne, środowiskowe i społeczne

Potrzeby rozwoju gminy Stare Pole wynikają z:

- dynamiki ruchu budowlanego przedstawioną w roz. 9;
- racjonalnego wykorzystania gminnego zasobu nieruchomości;
- bieżących wniosków mieszkańców, inwestorów i instytucji.

Najważniejsze potrzeby i priorytety rozwoju gminy Stare Pole są następujące:

- 1) poprawa bazy ekonomicznej, zdolności ekonomicznej samorządu gminy Stare Pole pozwalającej na zrównoważony i trwały rozwój społeczno-gospodarczy, w tym sprzedaż gminnych gruntów pod inwestycje i wzrost wpływów z podatku od nieruchomości;

- 2) rolnictwo, rozwój obszarów wiejskich oraz poprawa warunków życia na terenach wiejskich;
- 3) poprawa warunków pracy i życia mieszkańców gminy oraz stworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy;
- 4) podniesienie atrakcyjności gminy i zwiększenie inwestycji na terenie gminy, modernizacja dróg oraz rozbudowa systemów infrastruktury technicznej, tym szczególnie kontynuacja rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej wraz z rozbudową i modernizacją gminnej oczyszczalni ścieków;
- 5) zapewnienie zrównoważonego ekologicznie rozwoju gminy, ochrona walorów krajobrazowych i przyrodniczych.

Możliwości rozwoju gminy Stare Pole są następujące:

- a) położenie wzdłuż drogi krajowej nr 22, wzdłuż linii kolejowej nr 204 o znaczeniu państwowym, wzdłuż rzeki Nogat i międzynarodowej drogi wodnej rzeki Nogat E-70 (z ponadregionalnymi śródlądowymi szlakami wodnymi – kajakowym i żeglarskim) oraz wzdłuż międzyregionalnej trasy rowerowej nr 17 „Szlak Menonitów” oraz subregionalnej trasy rowerowej nr 20;
- b) tereny rozwojowe w miejscowościach;
- c) zasoby nieruchomości – gminny i Skarbu Państwa;
- d) duży potencjał rolniczy – 86 % powierzchni bardzo urodzajnych gleb klas bonitacyjnych I – III, tereny obsługi produkcji rolnej;
- e) przyroda i zabytki, krajobraz naturalny i kulturowy;
- f) duży potencjał turystyczny i agroturystyczny.

Głównymi problemami ekonomicznymi dla samorządu gminy Stare Pole najbliższych lat oprócz modernizacji wybranych dróg gminnych, będzie również konieczność rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności dla wszystkich miejscowości w granicach aglomeracji Stare Pole wraz z rozbudową i modernizacją oczyszczalni ścieków. Wymagać to będzie rozłożenia tych inwestycji w czasie (na kilka lat), etapowania realizacji i współfinansowania ze strony funduszy zewnętrznych.

Główne zagrożenia środowiskowe są następujące:

- hałas lotniczy samolotów wojskowych startujących, lądujących i przelatujących w związku z funkcjonowaniem lotniska wojskowego (teren zamknięty resortu obrony narodowej) w Królewie Malborskim (JW 1128 Malbork/Krasnołęka) – utworzono obszar ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy – strefa I (wewnętrzna) i strefa II (zewnętrzna) wprowadzając ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu i sposobu korzystania z terenów – Uchwała Nr 334/XXXII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Lotniska Wojskowego w Królewie Malborskim – JW1128 Malbork/Krasnołęka, dla części leżącej na terenie województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 1258); zmiana Uchwałą Nr 369/XXXV/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 2215)
- droga uciążliwego hałasu i motoryzacyjnych zanieczyszczeń powietrza – dotyczy drogi krajowej nr 22.

Na terenie gminy Stare Pole nie prowadzi się badań monitoringowych jakości powietrza. Według „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Stare Pole” (załącznik do Uchwały Nr XVI/121/2016 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 czerwca 2016 r.) – na terenie gminy nie ma przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych stężeń zanieczyszczeń powietrza. Jakość powietrza jest względnie dobra.

W 2016 r. (WIOŚ) stan Jednolitej Części Wód Powierzchniowych (JCWP) RW200005299 rzeki Nogat z punktem pomiarowo-kontrolnym Kępa Dolna/Kępiny (poniżej gminy Stare Pole) – określono ogólnie jako zły, a potencjał ekologiczny jako słaby, w tym na podstawie :

- elementów biologicznych – klasa IV – potencjał słaby;
- elementów hydromorfologicznych – klasa II – potencjał dobry;
- elementów fizykochemicznych – klasa II – potencjał dobry;
- elementów chemicznych – stan dobry.

Klasyfikacja stanu użytkowego poziomu wód podziemnych Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) PLGW200018 monitorowanych przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w ramach Państwowej Służby Hydrogeologicznej i monitoringu krajowego w 2016 r. w miejscowości Ząbrowo – przedstawia się następująco:

- wskaźniki fizykochemiczne – klasa jakości III – woda zadawalającej jakości – ze względu na III klasę jakości w zakresie zawartości żelaza i manganu; pozostałe badane wskaźniki w II klasie jakości; końcowa klasa jakości w przekroju pomiarowym – klasa II – woda dobrej jakości;
- stan chemiczny – klasa jakości II – woda dobrej jakości.

Pozytywnym aspektem społecznym jest to, że w latach 2013-2019 zanotowano znaczny spadek bezrobocia w gminie Stare Pole – z 473 osób w 2013 r. do 137 osób w 2019 r. co świadczy o polepszającym się rynku pracy i wzrastającej aktywności mieszkańców. W pierwszym półroczu 2020 r. nastąpił wzrost bezrobocia do 173 osób, ale był mniejszy niż na koniec 2018 r., kiedy wynosił 191 osób.

10.2. Prognoza demograficzna

Liczba ludności gminy Stare Pole wg danych GUS w latach 2014 – 2019 była zmienna, ze względu na wahania przyrostu naturalnego, zmienność migracji oraz brak stabilności na rynku pracy.

W latach 2014-2015 nastąpił wzrost liczby ludności gminy Stare Pole o 21 osób z 4697 (2014) do 4718 (2015). W latach 2015-2016 wystąpił spadek liczby ludności o 12 osób z 4718 (2015) do 4706 (2016). Natomiast w latach 2016-2017 wystąpił spadek liczby ludności o 5 osób z 4706 (2016) do 4 701 (2017), potem w latach 2017-2018 kolejny spadek o 24 osoby z 4 701 (2017) do 4 677 (2018). Natomiast w ostatnim okresie w latach 2018-2019 nastąpił wzrost liczby ludności o 22 osoby z 4 677 (2018) do 4 696 (2019).

Poniżej przedstawiono III warianty prognozy demograficznej:

Wariant I minimalnego wzrostu liczby ludności gminy

- dla perspektywy wielolecia następnych 30 lat tj. do końca 2049 r. przyjęto następujące założenia i wyliczenia:
- uwzględniając wahania i wzrostu i spadku liczby ludności z lat 2014-2019 przyjęto wartość bilansu wzrostu i spadku wynoszącą dla roku + 2 osoby;
- nastąpi umiarkowana stabilizacja rynku pracy, poprawa jakości życia i ochrony zdrowia oraz będzie kontynuowana i rozwijana polityka prorodzinna państwa – co przełoży się na wzrost liczby urodzeń i zmniejszenie liczby zgonów;

- wzrośnie umiarkowanie atrakcyjność inwestycyjna gminy Stare Pole i jej atrakcyjność jako miejsca do zamieszkania dla osób z innych miast i gmin;
- bilans migracji do gminy i z gminy – będzie umiarkowanie dodatni;
- liczba ludności gminy Stare Pole będzie wzrastać do 2049 r. średnio o 20 osób na 10 lat tj. prognozowana liczba ludności wzrośnie o 60 osób na koniec 2049 r. (w porównaniu do 2019 r.) i wyniesie 4756 osób;
- uwzględniając niepewność procesów rozwojowych (o których mowa w art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) dodano dodatkowo 30 % wzrostu liczby ludności – stąd prognozowana liczba ludności wzrośnie **o 78 osób na koniec 2049 r.** (w porównaniu do 2019 r.) i wyniesie **4774 osoby**.

Wariant II optymalnego wzrostu liczby ludności gminy

- dla perspektywy wielolecia następnych 30 lat tj. do końca 2049 r. przyjęto następujące założenia i wyliczenia:
- przyjęto wartość średnią wzrostu liczby ludności z lat 2014-2015 i z lat 2018-2019 wynoszącą dla roku + 22 osoby;
- nastąpi znacząca stabilizacja rynku pracy, poprawa jakości życia i ochrony zdrowia oraz będzie kontynuowana i rozwijana polityka prorodzinna państwa – co przełoży się na znaczący wzrost liczby urodzeń i znaczące zmniejszenie liczby zgonów;
- wzrośnie znacząco atrakcyjność inwestycyjna gminy Stare Pole i jej atrakcyjność jako miejsca do zamieszkania dla osób z innych miast i gmin;
- bilans migracji do gminy i z gminy – będzie znacząco dodatni;
- liczba ludności gminy Stare Pole będzie wzrastać do 2049 r. średnio o 22 osoby na rok tj. prognozowana liczba ludności wzrośnie o 660 osób na koniec 2049 r. (w porównaniu do 2019 r.) i wyniesie 5356 osoby;
- uwzględniając niepewność procesów rozwojowych (o których mowa w art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) dodano dodatkowo 30 % wzrostu liczby ludności – stąd prognozowana liczba ludności wzrośnie **o 858 osób na koniec 2049 r.** (w porównaniu do 2019 r.) i wyniesie **5 554 osoby**.

Wariant III maksymalnego wzrostu liczby ludności gminy

- dla perspektywy wielolecia następnych 30 lat tj. do końca 2050 r. przyjęto następujące założenia i wyliczenia;
- przyjęto podwojoną wartość średnią wzrostu liczby ludności z lat 2014-2015 i z lat 2018-2019 wynoszącą dla roku + 43 osoby;
- nastąpi bardzo znacząca stabilizacja rynku pracy, poprawa jakości życia i ochrony zdrowia oraz będzie kontynuowana i rozwijana polityka prorodzinna państwa – co przełoży się na bardzo znaczący wzrost liczby urodzeń i bardzo znaczące zmniejszenie liczby zgonów;
- wzrośnie bardzo znacząco atrakcyjność inwestycyjna gminy Stare Pole i jej atrakcyjność jako miejsca do zamieszkania dla osób z innych miast i gmin;
- bilans migracji do gminy i z gminy – będzie znacząco dodatni;
- liczba ludności gminy Stare Pole będzie wzrastać do 2049 r. średnio o 43 osoby na rok tj. prognozowana liczba ludności wzrośnie o 1 290 osób na koniec 2049 r. (w porównaniu do 2019 r.) i wyniesie 5 986 osób;
- uwzględniając niepewność procesów rozwojowych (o których mowa w art. 10 ust. 7 pkt 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym) dodano dodatkowo 30 % wzrostu liczby ludności – stąd prognozowana liczba ludności wzrośnie **o 1 677 osób na koniec 2049 r.** (w porównaniu do 2019 r.) i wyniesie **6 373 osoby**.

Gmina Stare Pole położona jest poza granicą miejskiego obszaru funkcjonalnego ośrodka wojewódzkiego (szczegóły – ostatnie zdanie roz. 2), dlatego nie przeprowadza się dodatkowych analiz migracyjnych.

Pomimo położenia gminy Stare Pole w miejskim obszarze funkcjonalnym Malborka – migracje w tym obszarze funkcjonalnym – z lub do gminy Stare Pole – w zależności od roku – są żadne lub znikome – stąd migracje w tym obszarze funkcjonalnym – pomija się w prognozie demograficznej.

10.3. Potrzeby inwestycyjne i możliwości finansowania przez gminę sieci komunikacyjnych i infrastruktury technicznej

Głównymi problemami inwestycyjnymi dla samorządu gminy Stare Pole w ciągu najbliższych lat oprócz modernizacji wybranych dróg gminnych, będzie również konieczność rozbudowy systemu kanalizacji sanitarnej w pierwszej kolejności dla wszystkich miejscowości w granicach aglomeracji Stare Pole wraz z rozbudową i modernizacją oczyszczalni ścieków. Wymagać to będzie rozłożenia tych inwestycji w czasie (na kilka lat), etapowania realizacji i współfinansowania ze strony funduszy zewnętrznych.

10.4. Bilans terenów przeznaczonych pod nową zabudowę

10.4.1. Zapotrzebowanie na nową zabudowę

Zapotrzebowanie na nową zabudowę wynika z:

- analizy ruchu budowlanego przedstawioną w roz. 9, w tym szczególnie z ilości wydawanych rocznie pozwoleń na budowę;
- analiz ekonomicznych, środowiskowych i społecznych – wyżej omówionych;
- prognozy demograficznej – wyżej omówionej.

Zapotrzebowanie w gminie Stare Pole na nową zabudowę (budynki) wg wydawanych rocznie pozwoleń na budowę

Funkcja zabudowy	Zapotrzebowanie - liczba nowych budynków do 2049 r.	Zapotrzebowanie - powierzchnia użytkowa nowej zabudowy (budynków) do 2049 r.	Zapotrzebowanie - powierzchnia użytkowa nowej zabudowy (budynków) do 2049 r. plus 30 %
zabudowa mieszkaniowa	7/rok x 30 lat = 210	210 x 200 m ² = 42 000 m ²	54 600 m ²
zabudowa zagrodowa	1/rok x 30 lat = 30	30 x 400 m ² = 12 000 m ²	15 600 m ²
zabudowa usługowa	1 /rok x 30 lat = 30	30 x 500 m ² = 15 000 m ²	19 500 m ²
zabudowa produkcyjna, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych	1 /rok x 30 lat = 30	30 x 2500 m ² = 75 000 m ²	97 500 m ²
zabudowa terenów obsługi produkcji rolnej	1 /rok x 30 lat = 30	30 x 1000 m ² = 30 000 m ²	39 000 m ²

Stąd łączne zapotrzebowanie na powierzchnię użytkową nowej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej – do 2049 r. wyniesie 89 700 m².

10.4.2. Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych

Na rysunku „Studium...” wyznaczono obszary zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej dla każdej jednostki osadniczej uwzględniając:

- istniejącą zabudowę i istniejące zagospodarowanie, istniejące podziały na działki oraz rowy;
- złożone wnioski;
- wydane decyzje o warunkach zabudowy i o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- granice obrębów i przynależność adresową istniejących budynków do poszczególnych miejscowości;
- proponowane granice stref ochrony konserwatorskie układów ruralistycznych wsi;
- strefy 50 m od stopy wałów przeciwpowodziowych – wyłączone z realizacji nowej zabudowy;
- wybrane ustalenia studium uikzp z 2010 r.;
- wybrane ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych jest rozumiana jako możliwość lokalizowania na tych obszarach nowej zabudowy, wyrażoną w powierzchni użytkowej, w podziale na funkcje zabudowy.

W granicach obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej wyznaczono następujące tereny rozwojowe:

- potencjalne rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej o łącznej powierzchni 217,2896 ha, w tym
 - Stare Pole – 89,7895 ha
 - Ząbrowo – 53,3393 ha
 - Krzyżanowo – 29,8627 ha;
 - Królewo – 19,0987 ha;
 - Janówka – 6,0393 ha;
 - Klecie – 2,1581 ha;
 - Kaczynos – 3,7583 ha;

- Złotowo – 2,5347 ha;
- Kraszewo – 3,1830 ha
- Szlagnowo – 1,8283 ha;
- Parwark – 2,2059 ha;
- Kaczynos Kolonia – 1,7356 ha;
- Szaleniec – 0,9376 ha;
- Kławki – 0,8186 ha;
- potencjalne rozwojowe tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych o łącznej powierzchni 42,0253 ha, w tym
 - Stare Pole – 31,3793 ha;
 - Królewo – 9,2415 ha;
 - Ząbrowo – 1,4045 ha;
- potencjalne rozwojowe tereny obsługi produkcji rolnej o łącznej powierzchni 15,1911 ha, w tym
 - Królewo – 8,6268 ha;
 - Krzyżanowo – 5,5623 ha;
 - Szaleniec – 1,0020 ha.

Potencjalne rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej o łącznej powierzchni 217,2896 ha można podzielić wg proporcji 7:1:1 i wtedy powierzchnie terenów rozwojowych poszczególnych funkcji zabudowy wyniosą:

- zabudowa mieszkaniowa 169,0030 ha
- zabudowa zagrodowa 24,1433 ha
- zabudowa usługowa 24,1433 ha.

Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych

Funkcja zabudowy	Powierzchnia terenów rozwojowych	Orientacyjna ilość działek dla nowej zabudowy	Powierzchnia użytkowa nowej zabudowy (budynków)
zabudowa mieszkaniowa	169,0030 ha	$169,0030 \text{ ha} : 0,15 \text{ ha} = 1126$	$1126 \times 200 \text{ m}^2 = 225\,200 \text{ m}^2$
zabudowa zagrodowa	24,1433 ha	$24,1433 \text{ ha} : 0,5 \text{ ha} = 48$	$48 \times 400 \text{ m}^2 = 19\,200 \text{ m}^2$
zabudowa usługowa	24,1433 ha	$24,1433 \text{ ha} : 0,4 \text{ ha} = 60$	$60 \times 500 \text{ m}^3 = 30\,000 \text{ m}^2$
zabudowa produkcyjna, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych	42,0253 ha	$42,0253 \text{ ha} : 1 \text{ ha} = 42$	$42 \times 2\,500 \text{ m}^2 = 105\,000 \text{ m}^2$
zabudowa terenów obsługi produkcji rolnej	15,1911 ha	$15,1911 \text{ ha} : 1 \text{ ha} = 15$	$15 \times 1000 \text{ m}^2 = 15\,000 \text{ m}^2$

10.4.3. Chłonność obszarów przeznaczonych w planach miejscowych pod nową zabudowę inną niż w „Studium”

W granicach gminy Stare Pole obowiązuje siedem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wsi Stare Pole i Krzyżanowo w gminie Stare Pole – Uchwała Nr XXVIII/213/2002 Rady Gminy Stare Pole z dnia 7 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2003 r. Nr 25, poz. 263)
- 2) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla wsi Królewo w gminie Stare Pole – Uchwała Nr XXVIII/214/2002 Rady Gminy Stare Pole z dnia 7 października 2002 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2003 r. Nr 26, poz. 264)
- 3) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla wsi Stare Pole i Krzyżanowo w gminie Stare Pole – Uchwała Nr XX/144/2008 Rady Gminy Stare Pole z dnia 27 listopada 2008 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2009 r. Nr 30, poz. 598)
- 4) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębu geodezyjnego Ząbrowo – Uchwała Nr III/11/2010 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 grudnia 2010 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2011 r. Nr 52, poz. 1213)

- 5) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla obrębów geodezyjnych Janówka, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, gmina Stare Pole – Uchwała Nr V/30/2011 Rady Gminy Stare Pole z dnia 15 marca 2011 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2011 r. Nr 72, poz. 1520)
- 6) Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenów w obrębach Szaleniec, Złotowo, Krzyżanowo, Kraszewo, Stare Pole i Królewko – Uchwała Nr XII/101/2012 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 marca 2012 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2012 r. poz. 1803)
- 7) Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obrębu geodezyjnego Ząbrowo, obejmująca działkę o nr ewid. 158 w Ząbrowie – Uchwała Nr V/44/2019 Rady Gminy Stare Pole z dnia 08.05.2019 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2019 r. poz. 3098)

Można przyjąć, że chłonność, rozumiana jako możliwość lokalizowania na wyżej wymienionych obszarach nowej zabudowy innej niż „Studium.”, wyrażoną w powierzchni użytkowej zabudowy, wynosi dla wszystkich funkcji zabudowy 0 m², gdyż w poszczególnych obrębach i w obszarze całej gminy powierzchnie przeznaczone w planach miejscowych pod nową zabudowę – nie są większe niż w niniejszym „Studium”.

10.4.4. Bilans końcowy i wnioski

Bilans końcowy

Funkcja zabudowy	Zapotrzebowanie - powierzchnia użytkowa nowej zabudowy (budynków) do 2049 r. plus 30 %	Chłonność obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych Powierzchnia użytkowa nowej zabudowy (budynków)	Bilans – różnica pomiędzy zapotrzebowaniem a chłonnością
zabudowa mieszkaniowa	54 600 m ²	225 200 m ²	minus 170 600 m ²
zabudowa zagrodowa	15 600 m ²	19 200 m ²	minus 3 600 m ²
zabudowa usługowa	19 500 m ²	30 000 m ²	minus 10 500 m ²
Łącznie zabudowa mieszkaniowa, zagrodowa i usługowa	89 700 m ²	274 400 m ²	minus 184 700 m ²
zabudowa produkcyjna, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych	97 500 m ²	105 000 m ²	minus 7 500 m ²
zabudowa terenów obsługi produkcji rolnej	39 000 m ²	15 000 m ²	plus 24 000 m ²

Możliwość lokalizowania nowej zabudowy poza obszarami zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych

Funkcja zabudowy	Bilans – różnica pomiędzy zapotrzebowaniem a chłonnością	Możliwość lokalizowania nowej zabudowy poza obszarami zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych	Dodatkowa możliwa powierzchnia terenów rozwojowych poza obszarami zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych
zabudowa mieszkaniowa	minus 170 600 m ²	NIE	0 ha
zabudowa zagrodowa	minus 3 600 m ²	NIE	0 ha
zabudowa usługowa	minus 10 500 m ²	NIE	0 ha
zabudowa produkcyjna, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych składów	minus 7 500 m ²	NIE	0 ha
zabudowa terenów obsługi produkcji rolnej	plus 24 000 m ²	TAK	(24 000 m ² :1000 m ²) x 1 ha = 24 ha

Z powyższego bilansu wynika, że poza obszarami zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych istnieje możliwość lokalizowania jedynie nowej zabudowy terenów obsługi produkcji rolnej o pow. do 24 ha. W związku z powyższym oraz z tym, że nie było takich wniosków – nie wyznacza się w „Studium” poza obszarami zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych – potencjalnych rozwojowych terenów obsługi produkcji rolnej ani innych potencjalnych rozwojowych terenów związanych z nową zabudową.

11. Stan prawny gruntów – własność gruntów

Stan prawny gruntów tj. własność gruntów w gminie Stare Pole o powierzchni (ewidencyjnej) 7 936 ha (wg danych PODGiK w Malborku) z dnia 1 stycznia 2020 r. przedstawia się następująco:

- Grunty Skarbu Państwa (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie wieczyste) 1683 ha, tj. 21,21 % powierzchni gminy, w tym
 - Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa 343 ha

-
- Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe 374 ha
 - Grunty w trwałym zarządzie państwowych jednostek organizacyjnych 931 ha
 - Grunty wchodzące w skład zasobu nieruchomości Skarbu Państwa (z wyłączeniem gruntów przekazanych w trwały zarząd) 35 ha
 - Grunty Skarbu Państwa przekazane w użytkowanie wieczyste 54 ha, tj. 0,68 % powierzchni gminy, w tym
 - Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym osób fizycznych 9 ha
 - Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym państwowych osób prawnych 40 ha
 - Grunty Skarbu Państwa w użytkowaniu wieczystym pozostałych osób 5 ha
 - Grunty gminy (z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie) 195 ha tj. 2,46 % powierzchni gminy, w tym
 - Grunty wchodzące w skład gminnych zasób nieruchomości 192 ha
 - Grunty gmin i związków międzygminnych przekazanych w trwały zarząd gminnych jednostek organizacyjnych 3 ha
 - Grunty gminy przekazane w użytkowanie wieczyste 1 ha, tj. 0,01 % powierzchni gminy
 - Grunty osób fizycznych 4 997 ha, tj. 62,97 % powierzchni gminy, w tym
 - Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych 4 797 ha
 - Grunty osób fizycznych niewchodzące w skład gospodarstw rolnych 200 ha
 - Grunty kościołów i związków wyznaniowych 7 ha tj. 0,09 % powierzchni gminy
 - Grunty powiatu 86 ha tj. 1,08 % powierzchni gminy Stare Pole, w tym 86 ha pod drogami powiatowymi
 - Grunty województwa przekazane w użytkowanie wieczyste 38 ha tj. 0,48 % powierzchni gminy
 - Grunty spółek prawa handlowego 598 ha, tj. 7,54 % powierzchni gminy
 - Pozostałe grunty 286 ha tj. 3,6 % powierzchni gminy.

Wśród gminnego zasobu nieruchomości o pow. 195 ha grunty pod drogami stanowią 121 ha, 52 ha to grunty rolne (w tym 3 ha to grunty rolne zabudowane), 16 ha to grunty zabudowane i zurbanizowane (z wyłączeniem dróg), 2 ha to grunty zadrzewione i zakrzewione (jako grunty leśne), 4 ha to tereny różne. Grunty gminy występują w rozproszeniu we wszystkich obrębach.

Wśród gruntów wchodzących w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa o pow. 343 ha, grunty rolne (niezabudowane) zajmują pow. 332 ha, 6 ha to grunty zabudowane i zurbanizowane, 3 ha to grunty zadrzewione i zakrzewione (jako grunty leśne), 2 ha to tereny różne. Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa położone są w rozproszeniu we wszystkich obrębach z wyjątkiem obrębu Szlagnowo.

12. Ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu

12.1. Struktura i funkcjonowanie środowiska przyrodniczego

W strukturze środowiska przyrodniczego gminy Stare Pole dominuje następujący typ środowiska przyrodniczego:

- płaska równina akumulacyjna (obszar podporządkowany względem terenów wyżej położonych) z roślinnością zmienną pól uprawnych lub bez (poza okresem wegetacyjnym), z małą i średnią bioróżnorodnością fauny, w podłożu z maczami ciężkimi o małej przepuszczalności dla wody, z płytko zalegającymi wodami gruntowymi 0-2 m p.p.t., z dużą wilgotnością powietrza, z częstymi mgłami (zwłaszcza wiosną i jesienią) i przewagą wiatrów z południowego zachodu; dominuje parowanie wody z powierzchni ziemi i roślin uprawnych (w okresie wegetacyjnym) oraz występuje akumulacja materii w systemie melioracyjnym i jej częściowy odpływ; energia słoneczna akumulowana jest głównie w roślinach uprawnych, wodzie i w glebie.

Działalność człowieka doprowadziła do całkowitej zmiany naturalnych stosunków wodnych typowych dla środowiska wodnego – bagiennego, na sztuczne, gdzie równowaga hydrodynamiczna jest utrzymywana poprzez funkcjonowanie wielkiego systemu wodno-melioracyjnego Żuław Wiślanych, w tym Małych Żuław Malborskich. Począwszy od XII wieku człowiek tworzył budowle chroniące teren przed zalewem oraz wymuszające kierunki przepływu wód allochtonicznych (spoza Żuław), a także tworzył systemy odprowadzania nadwyżek wód autochtonicznych (miejscowych, z Żuław). Doprowadziło to do wyłączenia wód Wisły napływających z jej dorzecza z miejscowego obiegu. Równolegle powstały poldery z przepompowniami odprowadzającymi nadwyżki wodne poza wały chroniące same poldery przed powodzią.

12.2. Odporność środowiska przyrodniczego na degradację i zdolność do regeneracji

Najmniej odporne na degradację i o małej zdolności do regeneracji w gminie Stare Pole są:

- kanały i stawy oraz tereny depresyjne położone poniżej poziomu morza – występuje tu mała zdolność terenu do samooczyszczania oraz potencjalna możliwość akumulacji zanieczyszczeń stałych, płynnych i gazowych z terenów wyżej położonych; występuje tu ograniczona możliwość wymiany powietrza;
- występujące w rozproszeniu podłoże mułowo-torfowe – w wyniku nadmiernego odwodnienia następuje przyspieszona degradacja gleb organicznych mułowo-torfowych, w tym nadmierne zmurszenie i wyraźne pogorszenie ich właściwości retencyjnych; występuje również zjawisko osiadania gruntu;
- występujące w rozproszeniu – mady na torfach – ze względu na zjawisko osiadania gruntu.

12.3. Zasoby środowiska przyrodniczego i bioróżnorodność oraz ochrona środowiska, przyrody i krajobrazu

Zasoby środowiska przyrodniczego gminy Stare Pole są następujące:

a) wody powierzchniowe

- rzeka Nogat – o średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym (wzdłuż rzeki), duży potencjał retencji wody; średnia bioróżnorodność;
- rzeki pozostałe: Fiszewka, Tyna Górna, Tyna Dolna, Tyna Mała – o średnich i małych potencjałach faunistycznym i florystycznym, średni potencjał retencji wody; średnia i mała bioróżnorodność;
- kanały: Stary Nogat, Leniwy Nogat, Przekop Rz. Fiszewki, Ząbrowski, Malewski, Kanał A Stare Pole, Kanał A Królewsko, Kanał B Kaczynos, Kanał H Ząbrowo, Kanał A Polder 68 Złotowo, Kanał A Polder 66 Klecie, Kanał A Polder 65 Kławki, Kanał A Polder 64 Kąty, Kanał A Polder 34 Szaleniec, Kanał A Polder 33 Ząbrowo (nazwa polderu nieaktualna), Kanał A Polder 46 Ząbrowo (nazwa polderu nieaktualna); Kanał A Polder 44 (nazwa polderu nieaktualna) – o małych potencjałach faunistycznym i florystycznym, średni i mały potencjał retencji wody; mała bioróżnorodność;

- starorzecza wzdłuż Nogatu – o średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym; średni potencjał retencji wody; średnia bioróżnorodność;
 - większe stawy – o małych potencjałach faunistycznym i florystycznym; średni i mały potencjał retencji wody; mała bioróżnorodność;
- b) lasy i zadrzewienia leśne – dominują olsy i łęgi, miejscami występują grądy i niewielkie zbiorowiska boru; o średnich potencjałach faunistycznym i florystycznym, duży potencjał produkcji tlenu i regeneracji powietrza, średni i duży potencjał retencji wody; średnia bioróżnorodność;
- c) tereny podmokłe z szuwarami i zaroślami – o średnich potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; średnia bioróżnorodność;
- d) tereny zieleni parkowej, parki wiejskie w ewidencji zabytków, zadrzewienia o charakterze parków wiejskich – o średnich i małych potencjałach faunistycznym, florystycznym, produkcji tlenu i regeneracji powietrza oraz retencji wody; średnia i mała bioróżnorodność;
- e) pomniki przyrody – uznanych zostało 19 pomników przyrody jako pojedyncze drzewa – 13 dębów szypułkowych, 3 jesiony wyniosłe oraz po jednej lipie drobnolistnej, topoli białej i topoli zwyczajnej;
- f) regionalny korytarz ekologiczny Doliny Nogatu – ważny szczególnie dla migracji ryb, ptaków i nietoperzy oraz w mniejszym stopniu dla innych gatunków zwierząt;
- g) lokalne korytarze ekologiczne wzdłuż pozostałych rzek i kanałów;
- h) gleby o bardzo dużym i dużym potencjale rolniczym; procentowy udział łącznej powierzchni użytków rolnych klas bonitacyjnych I, II, III w całkowitej powierzchni użytków rolnych (6 231 ha) na terenie gminy Stare Pole wynosi aż 86 %; łączna powierzchnia użytków rolnych chronionych klas bonitacyjnych I-III (wymagających ewentualne zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze) wynosi 5 345 ha, w tym: klasa I (ŁI, RI) – 47 ha, klasa II (ŁII, PsII, RII) – 2 261 ha oraz klasa III (ŁIII, PsIII, RIIIa, RIIIb) – 3 037 ha
- i) walory krajobrazowe – szczególnie w Obszarze Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat.

W gminie Stare Pole i w gminach sąsiadujących stwierdzono występowanie następujących gatunków ssaków, z których część objęta jest ochroną ścisłą (*ś*) i częściową (*cz*): kret (*cz*, z wyjątkiem wybranych terenów), ryjówka aksamitna (*cz*), ryjówka malutka (*cz*), rzęsorek rzeczek (*cz*), piżmak, darniówka zwyczajna, karczownik ziemnowodny (*cz*, z wyjątkiem wybranych terenów), polnik północny, polnik zwyczajny, badylarka (*cz*), mysz domowa, mysz polna, lis, kuna leśna, ku-

na domowa, tchórz zwyczajny, gronostaj (cz), zając szarak, dzik, sarna, bóbr (cz), wydra (crz), wilk (ś) . Może pojawić się również szop pracz, przemieszczający się z zachodu.

Prawdopodobnym jest występowanie w gminie Stare Pole ssaków latających – nietoperzy, objętych ochroną ścisłą:

- karlik malutki (*Pipistrellus pipistrellus*)
- karlik drobny (*Pipistrellus pygmaeus*)
- karlik większy (*Pipistrellus nathusii*)
- borowiec wielki (*Nyctalus noctula*)
- mroczek późny (*Eptesicus serotinus*)
- mroczak posrebrzany (*Vespertilio murinus*).

Na Żuławach Wiślanych stwierdzono gniazdowanie 165 gatunków ptaków co stanowi 73 % wszystkich gniazdujących w Polsce gatunków.

Charakterystycznym rysem Żuław jest wielka intensywność wędrówki ptaków, szczególnie kaczek i gęsi. Migrują tędy ptaki ze Skandynawii i północno - zachodnich oraz północnych rejonów Rosji, a przechodzące tutaj szlaki wędrówek prowadzą w trzech krzyżujących się ze sobą kierunkach: południowo - zachodnim, południowym i południowo - wschodnim. Wielu migrantów zatrzymuje się na terenie Żuław na odpoczynek i szuka tu pokarmu, szereg gatunków, zwłaszcza związanych z morzem przylatuje tu na zimowisko - m.in. krzyżówka, gągoł, mewa pospolita, czapla siwa, łabędź niemy i tracz nurogęsi.

Przez Żuławy przebiega korytarz wędrówkowy żurawia.

Największe koncentracje ptaków występują wzdłuż Nogatu oraz wzdłuż pozostałych rzek.

Formy ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu w gminie Stare Pole są następujące:

- **Obszar Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat**, ustanowiony w 1985 r.; powierzchnia tego Obszaru w gminie Stare Pole wynosi 212 ha, gdzie obowiązują ustalenia Uchwały Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2942);
- **pomniki przyrody** – uznanych zostało 19 pomników przyrody jako pojedyncze drzewa – 13 dębów szypułkowych, 3 jesiony wyniosłe oraz po jednej lipie drobnolistnej, topoli białej i topoli zwyczajnej;

Wykaz pomników przyrody - gmina Stare Pole (wg inwentaryzacji Urzędu Gminy na dzień 8.12.2017 r. plus dodatkowe informacje z lutego i marca 2020 r.)						
Lp.	Gatunek	Ob- wód pnia na wysokości 130 cm w [m]	Położenie	Opis stanu (8.12.2017)	Tytuł aktu prawnego	Publikacja
1	Dąb szypułkowy	4,38	Krzyżanowo	słabe listowie, mech, ubytki kory u nasady, wyłamana część pnia z widoczną zgnilizną, stan drzewa: zły	Rozporządzenie Nr 13/98 Woje- wody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elblą- skiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 11/11			
2	Dąb szypułkowy	3,12	Parwark	uszkodzony pień, słabe li- stowie	Rozporządzenie Nr 13/98 Woje- wody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elblą- skiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 2/6 posesja prywat- na, po prawej stronie od wjaz- du na posesję, obok kojca dla psa			

3	Dąb szypulkowy	4,83	Parwark	pień prosty, korona rozgałęziona na 3 przewodniki, widoczne cięcia korekcyjne gałęzi	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 2/15			
			w bezpośrednim sąsiedztwie dz. ewid. nr 2/6 (prywatna posesja)			
4	Dąb szypulkowy	3,05	Parwark	pień prosty z niewielkimi zgrubieniami, korona rozgałęziona na 2 przewodniki, dobry stan zdrowotny	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 2/15			
			nad rzeką, rośnie drugi wzdłuż rzeki po prawej stronie od mostku			
5	Dąb szypulkowy	3,13	Parwark	pień prosty, smukły z niewielkimi zgrubieniami po odciętych gałęziach, korona systematyczna	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 2/15			
			nad rzeką, rośnie pierwszy wzdłuż rzeki po prawej stronie od mostku			
6	Dąb szypulkowy	2,61	Parwark	jeden konar odcięty, pień prosty, korona regularna	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 2/4			
			za mostkiem po prawej stronie			
7	Dąb szypulkowy	3,8	Złotowo	pień krótki, na wysokości ok. 8 m rozgałęzia się na 2 przewodniki, jeden z nich przechylony w prawo, dobry stan zdrowotny	Rozporządzenie Nr 13/98 Wojewody Elbląskiego z dnia 28 grudnia 1998 r. w sprawie wprowadzenia form ochrony przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 29, poz. 214 z dnia 28 grudnia 1998 r.
			działka nr 84			
			prywatna posesja, pastwisko			

8	Dąb szypulkowy	4,3	Królewo	pień na wysokości ok 6 m rozgałęzia się na 2 przewodniki, drzewo pochylone w stronę jezdni; u nasady pnia wgłębienie dziuplowate; widoczne, zasklepione złamanie jednego z konarów bocznych; mech na pniu; korona regularna	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 202			
			na skraju parku, 4 m od drogi			
9	Lipa drobnolistna	3,6	Szaleniec	na wysokości ok. 1,20 m od strony cmentarza dziupla, zgrubienia na pniu, korona niesymetryczna, przechylona w kierunku cmentarza	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 35			
			cmentarz menonicki, przy płocie, po prawej stronie od wejścia na cmentarz			
10	Dąb szypulkowy	4,35	Kławki	pień prosty z licznymi wypustkami po usuniętych gałęziach, korona kulista	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 102/9			
			posesja prywatna, pomiędzy ogrodzeniem posesji a budynkiem			
11	Jesion wyniosły	2,6	Królewo	pień prosty, nieliczne zgrubienia, korona w miarę regularna i symetryczna	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 94/1			
			prywatna posesja, rośnie jako pierwszy po lewej stronie od wejścia przez bramę na teren przy kościele św. Mikołaja			

12	Jesion wyniosły	3	Królewo	pień prosty, rozgałęzia się na 2 przewodniki, widoczne cięcia korekcyjne konarów, korona regularna i symetryczna	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 94/1			
			prywatna posesja, rośnie jako drugi po lewej stronie od wejścia przez bramę na teren przy kościele św. Mikołaja			
13	Jesion wyniosły	2,2	Królewo	pień wygięty, lekko pochyłony, korona jednostronna, nieregularna	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 93/1			
			cmientarz za kościołem św. Mikołaja			
14	Topola biała	8,4	Królewo	korona wąska, podłużna, licznie odcięte gałęzie, pień rozgałęzia się na wysokości ok. 4 m na 2 przewodniki, silne wypruchnienie (rozłupanie) pomiędzy przewodnikami	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 87/1			
			prywatna posesja			
15	Dąb szypułkowy	4,7	Królewo	pień prosty, korona mocno rozgałęziona, symetryczna, jeden konar odcięty	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 68/4			
			prywatna posesja przy DK 22, prawa strona z kierunku Elbląg - Malbork			
16	Topola zwyczajna	5,69	Krasnolęka	lekko pochylona w kierunku drogi, jemiola na najwyższych partiach korony	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 18/2			
			ok. 5 m za torami kolejowymi, w pasie drogowym w kierunku Klecia			

17	Dąb szypulkowy	5,56	Kaczynos Kolonia	liczne cięcia korekcyjne gałęzi, pień rozgałęzia się na wysokości ok. 2 m na trzy przewodniki, korona szeroka, niesymetryczna, nieregularna i rozgałęziona	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 28/111			
			przy placu zabaw			
			po lewej stronie drogi, za przystankiem			
18	Dąb szypulkowy	5,6	Krzyżanowo	drzewo w dobrym stanie zdrowotnym; widoczne cięcia korekcyjne gałęzi bocznych; pień porytmchem; drzewo nieznacznie pochylone w stronę budynku;	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 6/87			
			teren należący do gospodarstwa rolnego, w bliskiej odległości budynku mieszkalnego nr 4 Krzyżanowo			
19	Dąb szypulkowy	5,9*	Szaleniec	ubytki kory na części konarów i gałęzi, mech na pniu, średni stan zdrowotny drzewa	Zarządzenie Nr 21/88 Wojewody Elbląskiego z dnia 2 września 1988 r. w sprawie uznania niektórych tworów przyrody za pomniki przyrody	Dz. Urz. Woj. Elbląskiego Nr 24, poz. 732 z dnia 14 listopada 1988 r.
			działka nr 24/5			
			w parku wiejskim w ewidencji zabytków – siedlisko dawnego domu podcieniowego			

Uwaga: * pomiar obwodu pnia dokonany został w lutym 2020 r.; w 1988 r. obwód pnia wynosił 4.8 m lub 5,2 m

- **regionalny korytarz ekologiczny Doliny Nogatu** – ważny szczególnie dla migracji ryb, ptaków i nietoperzy oraz w mniejszym stopniu dla innych gatunków zwierząt;
- **lokalne korytarze ekologiczne** wzdłuż pozostałych rzek i kanałów;
- **Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 203 „Dolina Letniki”** – północna część gminy;
- **teren ochrony pośredniej w strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki** – północna część gminy – o pow. 644,9 ha – zgodnie z Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” w miejscowościach Janów-

ka, Kaczynos i Ząbrowo, gminie Stare Pole, powiecie malborskim, województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 891);

- **tereny ochrony bezpośredniej studni** – w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” (północna część gminy) o pow. łącznej 0,244 ha (zgodnie z rozporządzeniem jw.) oraz wokół jednej studni w miejscowości Janówka;
- **obszary szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Nogat;**
- **obszar ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy** – strefa I (wewnętrzna) i strefa II (zewnętrzna) – Uchwała Nr 334/XXXII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Lotniska Wojskowego w Królewie Malborskim – JW1128 Malbork/Krasnołęka, dla części leżącej na terenie województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 1258); zmiana Uchwałą Nr 369/XXXV/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 2215).

12.4. Istniejące zagrożenia dla środowiska, krajobrazu i zdrowia ludzi

Główne zagrożenia środowiskowe są następujące:

- 1) **hałas lotniczy samolotów wojskowych startujących, lądujących i przelatujących w związku z funkcjonowaniem lotniska wojskowego (teren zamknięty resortu obrony narodowej) w Królewie Malborskim (JW 1128 Malbork/Krasnołęka)** – utworzono obszar ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy – strefa I (wewnętrzna) i strefa II (zewnętrzna) wprowadzając ograniczenia w zakresie przeznaczenia terenu i sposobu korzystania z terenów – Uchwała Nr 334/XXXII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Lotniska Wojskowego w Królewie Malborskim – JW1128 Malbork/Krasnołęka, dla części leżącej na terenie województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 1258); zmiana Uchwałą Nr 369/XXXV/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 2215);
- 2) **droga uciążliwego hałasu i motoryzacyjnych zanieczyszczeń powietrza** – dotyczy drogi krajowej nr 22.

Inne zagrożenia środowiskowe (negatywny wpływ na środowisko, przyrodę i krajobraz) to:

- napowietrzne linie elektroenergetyczne wysokiego napięcia 110 kV z korytarzem technicznym 40 m – źródło pola elektromagnetycznego o częstotliwości 50 Hz; pas terenu do 40 m (2x20 m od osi), gdzie natężenie pola elektrycznego może być większe od 1 kV/m (na wysokości 1,8 m nad ziemią); dodatkowo ingerencja w krajobraz oraz możliwość kolizji z ptakami;
- droga powiatowa nr 2936G Stare Pole – Krzyżanowo - Złotowo – granica gminy (dalej kierunek na Żuławkę Sztumską i Dzierzgoń) – z względnie niewielkim hałasem i motoryzacyjnymi zanieczyszczeniami powietrza, wzrastającymi okresowo w okresie letnim;
- możliwość pylenia azbestu z dachów eternitowych części zabudowy;
- emisja zanieczyszczeń powietrza [benzo(a)piren, pył zawieszony PM10] z części istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej oraz produkcyjnej;
- import zanieczyszczeń rzeką Nogat – z położonych powyżej w jego dorzeczu innych gmin i miast – choć znacznie mniejszy obecnie w porównaniu do lat ubiegłych;
- mało estetyczne – nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej.

W południowej części obrębu Szaleniec znajduje się zrekultywowane, zamknięte składowisko odpadów z zielenią izolacyjną.

Na terenie gminy Stare Pole nie prowadzi się badań monitoringowych jakości powietrza. Według „Planu gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Stare Pole” (załącznik do Uchwały Nr XVI/121/2016 Rady Gminy Stare Pole z dnia 28 czerwca 2016 r.) – na terenie gminy nie ma przekroczeń poziomów dopuszczalnych i docelowych stężeń zanieczyszczeń powietrza. Jakość powietrza jest względnie dobra.

W 2016 r. (WIOŚ) stan Jednolitej Części Wód Powierzchniowych (JCWP) RW200005299 rzeki Nogat z punktem pomiarowo-kontrolnym Kępa Dolna/Kępiny (poniżej gminy Stare Pole) – określono ogólnie jako zły, a potencjał ekologiczny jako słaby, w tym na podstawie :

- elementów biologicznych – klasa IV – potencjał słaby;
- elementów hydromorfologicznych – klasa II – potencjał dobry;
- elementów fizykochemicznych – klasa II – potencjał dobry;

- elementów chemicznych – stan dobry.

Klasyfikacja stanu użytkowego poziomu wód podziemnych Jednolitej Części Wód Podziemnych (JCWPd) PLGW200018 monitorowanych przez Państwowy Instytut Geologiczny – Państwowy Instytut Badawczy w ramach Państwowej Służby Hydrogeologicznej i monitoringu krajowego w 2016 r. w miejscowości Ząbrowo – przedstawia się następująco:

- wskaźniki fizykochemiczne – klasa jakości III – woda zadawalającej jakości – ze względu na III klasę jakości w zakresie zawartości żelaza i manganu; pozostałe badane wskaźniki w II klasie jakości; końcowa klasa jakości w przekroju pomiarowym – klasa II – woda dobrej jakości;
- stan chemiczny – klasa jakości II – woda dobrej jakości.

Pozytywnymi elementami środowiskowymi są:

- wyznaczenie aglomeracji (wodno-ściekowej) Stare Pole – dla miejscowości Stare Pole, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Kraszewo, Królewo, Krzyżanowo, Parwark, Ząbrowo – z których docelowo ścieki sanitarne powinny być odprowadzane systemem kanalizacji sanitarnej – zakończonym gminną oczyszczalnią ścieków w Starym Polu;
- względnie duży udział procentowy ludności korzystającej z systemu kanalizacji sanitarnej – zakończonego gminną oczyszczalnią ścieków – 66,5 % (na koniec 2018 r.), a 73,5 % budynków mieszkalnych było podłączonych do sieci kanalizacji sanitarnej;
- doprowadzenie gazociągów gazu ziemnego do części miejscowości w gminie; 36,9 % (na koniec 2018) mieszkańców korzystało z sieci gazowej;
- względnie spory jak dla rolniczych Żuław Wiślanych – udział powierzchni gruntów leśnych (lasy 339 ha oraz grunty zadrzewione i zakrzewione 7 ha) – w powierzchni gminy – tj. 4,36 % czyli 346 ha.

12.5. Zagrożenia związane z ryzykiem wystąpienia poważnych awarii

Na terenie gminy Stare Pole ani w sąsiedztwie jej granic **nie** występują zakłady o zwiększonym ani o dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii.

Niewielkie ryzyko wystąpienia awarii dotyczy przede wszystkim:

- przewozu związków toksycznych i paliw płynnych – drogą krajową nr 22 i linią kolejową nr 204;

- gazociągu wysokiego ciśnienia i stacji pomiarowo-redukcyjnej gazu – potencjalne zagrożenie wybuchem;
- pozostałych gazociągów i wykorzystania gazu propan-butan w zabudowie oraz transportu samochodowego gazu propan-butan w butlach drogami do zabudowy – niewielkie zagrożenie wybuchem.

12.6. Zagrożenia naturalne – obszary szczególnego zagrożenia powodzią i obszary osuwania się mas ziemnych

Na tereny gminy Stare Pole występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Nogat, tj.:

- a) obszar, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie 10 % i wynosi raz na 10 lat;
- b) obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie 1 % i wynosi raz na 100 lat;
- c) obszar, między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym.

Zasięgi wód powodziowych 10 % (raz na 10 lat) i 1 % (raz na 100 lat) w wielu miejscach pokrywają się.

W obszarach szczególnego zagrożenia powodzią jak wyżej obowiązują zakazy i ograniczenia zgodnie z aktualnymi przepisami ustawy Prawo wodne. Tereny te powinny być wyłączone z realizacji nowej zabudowy.

W gminie Stare Pole występują również obszary narażone na zalanie w przypadku:

- zniszczenia lub uszkodzenia wału przeciwpowodziowego wg następujących scenariuszy:
 - scenariusz przzerwania wału przeciwpowodziowego: Wisła 42,000 km prawy brzeg – tereny wzdłuż Nogatu;
 - scenariusz całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych – około 18 % pow. gminy – część obrębów Ząbrowo, Kaczynos Kolonia, Stare Pole oraz tereny wzdłuż Nogatu (część obrębów Janówka i Królewo);
- zniszczenia lub uszkodzenia budowli pasa technicznego – scenariusz całkowitego zniszczenia wałów przeciwpowodziowych – około 20 % pow. gminy – część obrębów Ząbrowo, Kaczynos Kolonia, Stare Pole oraz Kikojty, Kławki, Szlagnowo i Szaleniec.

Na podstawie map zagrożenia powodziowego można stwierdzić, że wzdłuż Nogatu występuje także obszar, na którym prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest niskie (0,2 %) i wynosi raz na 500 lat.

W gminie Stare Pole **nie** występują obszary osuwania się mas ziemnych.

12.7. Udokumentowane złoża kopalin, obszary górnicze i tereny górnicze

W obszarze gminy Stare Pole **nie** występują:

- udokumentowane złoża kopalin;
- obszary górnicze;
- tereny górnicze.

13. Stan, obszary, zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

13.1. Zarys historii gminy i wartości krajobrazu kulturowego wsi

Gmina Stare Pole położona jest w granicach Małych Żuław Malborskich, czyli na wschód i na południe od rzeki Nogat. Żuławy Malborskie były obszarem jednolitym. O jego spójności decydowała utrzymująca się przez wieki, niezależnie od zmian państwowych, jednorodna administracja tworzona do zarządzania tym terenem z jego strukturą społeczną i gospodarczą. Siedziba tej administracji zawsze ulokowana była na malborskim zamku, z tym, że w okresie średniowiecza pojęcie „zamku” odpowiadało komturii malborskiej, w czasach nowożytnych starostwu malborskiemu (a de facto Ekonomii Malborskiej czyli „dobrom stołu królewskiego”), natomiast w Królestwie Pruskim władzom malborskiego powiatu. Taka trwałość terenowej władzy wykonawczej sprzyjała oczywiście kształtowaniu procesów wpływających unifikująco na tę część Żuław Wiślanych. Można zatem postawić pytanie dlaczego powstał, i w pewnym okresie dziejowym wyraźnie funkcjonował, rozdział na Małe i Duże Żuławy Malborskie - Wydaje się, że zdecydowały o tym co najmniej dwa czynniki:

1. **Przeszłość:** od połowy XIII wieku do końca XIV stulecia (a dokładnie do mniej więcej 1414 r.) nizina położona na wschód od Wielkich Żuław do Jeziora Druzno, w tym interesujące nas tereny gminy Stare Pole, przechodziła przez bardzo skomplikowany proces kształtowania struktur osadniczych. Zachodzące tu relacje administracyjne okazują się trudne do odtworzenia, ze względu na złożoność i skąpość zachowanych materiałów źródłowych. Na tym niewielkim skrawku ziemi wytyczone zostały granice aż trzech komturii: santyrskiej (przekształconej w malborską), elbląskiej oraz dzierzgońskiej. Przebieg granic był chyba płynny, może nie do końca przestrzegany w praktyce i jest naprawdę trudny do zrekonstruowania. Sytuacja wyklarowała się dopiero po Wielkiej Wojnie, w latach 1413 – 1414, gdy część zachodnia dostała się w jurysdykcję zamku elbląskiego, a część zachodnia i południowa podporządkowana została konwentowi malborskiemu. Na domiar wszystkiego powstał tu (1257 r.) i funkcjonował (do około 1398 r.) lokalny urząd administracyjny usytuowany w Fiszewie, odgrywający – jak się wydaje - w sensie sprawowania nadzoru nad okolicą ważniejszą rolę od wymienionych komturii, w zasadzie do pewnego stopnia wobec nich autonomiczny. W. Długokęcki posuwa się nawet do stwierdzenia, że zamek fiszewski przez pewien czas miał rangę odrębnej komturii. Ze względu na znaczenie owej siedziby podlegający jej obszar nazywano Żuławami Fiszewskimi (niem. Fischausches Werder). Nazwa ta obejmowała całe obecne terytorium gminy Stare Pole, a także tereny położone na wschód od niego, w kierunku Elbląga oraz Jeziora Druzno (dziś gminy Gronowo Elbląskie i Markusy); stosowano ją powszechnie do końca XIV wieku. Terminu Małe Żuławy wówczas nie używano ponieważ przypisany był do fragmentu Żuław Gdańskich. Po wojnie 13-letniej część opisywanej niziny (z Fiszewem i Jegłownikiem), po przyłączeniu do zamku elbląskiego, określono terminem Żuławy Elbląskie, natomiast pozostały obszar rozciągający się w kierunku Malborka z czasem przyjął miano – Małe Żuławy Malborskie (niekiedy w skrócie pisano po prostu „Kleine Werder”). Jak widać Wielkie i Małe Żuławy (Malborskie) pozostawały w pierwszych dziesięcioleciach krzyżackiej kolonizacji w orbicie nieco innych wpływów i relacji administracyjno – prawnych. Duże Żuławy po prostu podlegały komturii santyrskiej (malborskiej) i zachodzące tu procesy osadnicze przebiegały klarowniej. Małe Żuławy, zanim się w pełni wyodrębniły, przechodziły przez okres dynamicznych zmian i zależności, których odtworzenie przysparza do dziś badaczom wielu problemów. Ta

odmienna geneza z pewnością przyczyniła się do postrzegania różnic między małą – i wielkożuławskością późniejszego starostwa, czy powiatu malborskiego.

2. **Nogat:** jako rzeka, wzdłuż której przebiega historyczna granica między Małymi i Dużymi Żuławami Malborskim. Należy przy tym pamiętać, że w specyficznym środowisku geograficzno – kulturowym Żuław każdy większy ciek wodny odgrywał zupełnie inną rolę, niż ma to miejsce w warunkach normalnych. Można powiedzieć, że Nogat stanowił dla lokalnej społeczności przy nim żyjącej nie tylko rzekę, malowniczy element krajobrazu, lecz przede wszystkim wielki problem rzutujący na podstawowe sfery życia codziennego. Zaczniemy od tego, że znany nam obecnie bieg Nogatu jest wytworem stosunkowo późnym (uksztaltował się w znanej nam formie w końcu XV i pierwszej połowie XVI wieku) i – podkreślmy to – jest właśnie wytworem, czyli czymś w dużej mierze sztucznym, powstałym w wyniku żmudnej pracy wielu pokoleń tutejszych osadników. W czasach, gdy z zamku w Fiszewie kształtowano podstawy prawne dla osadnictwa na Żuławach Fiszewskich (połowa XIII wieku) głównym ciekiem na tym obszarze był Stary Nogat Malborski. Odchodziła od niego rzeka Wiska, dziś wpływająca do rzeki Elbląg, a ówczesnie łącząca się z drugim, mniejszym ramieniem Nogatu – zwanym Pautą. Trudno w to uwierzyć przeglądając współczesne mapy czy odbywając rekonesans terenowy ponieważ dzisiejszy Starty Nogat Malborski przypomina raczej rów melioracyjny, jeden z wielu przecinających ziemię żuławską. Jego malowniczy i obsadzony starodrzewem (ponad 200-letnie wierzby) odcinek jest szczególnie dobrze czytelny w Królewie, w innych miejscach wręcz zacierają się w terenie. Królewo, a właściwie jego zachodnia część, dawna wieś czynszowa Königsdorf oraz druga wieś czynszowa – Krasnołęka (Schönweise, dziś odpowiadająca centralnej części Królewa) ukształtowały swoje pierwotne układy osadnicze właśnie w orientacji do płynącego tu w XIV wieku głównego nurtu Nogatu (Starego Nogatu), tworząc swoje niemal lustrzane odbicia względem tej niezwykle ważnej osi. Z jakiegoś powodu prace regulacyjnych przy Starym Nogacie z czasem zaniechano, wysiłki skupiono natomiast na Paucie, jej pogłębionym i poszerzonym korytem puszczając główny nurt rzeki, co zdecydowanie odmieniło stosunki przestrzenne w rejonie. Wielkie prace regulacyjne (pogłębieniowe i wałowe) przy Paucie rozpoczęły się prawdopodobnie na początku i nasiliły około połowy XIV wieku: dla przykładu w 1348 r. powstała umowa krzyżacko – elbląska, na mocy której zobowiązywano chłopów z żuławskich wsi miejskich do sypania wałów

wzdłuż Paute na odcinku 2, 3 km, zatamowania nurtu rzeki aż do Starej Pauty i przeprowadzenia jej nowym nurtem na terytorium miasta. Podobne zapiski źródłowe wskazujące na naprawdę szeroko zakrojone prace hydrograficzne można odnaleźć dla innych odcinków Nogatu – Pauty zlokalizowanych w okolicach Malborka, Janówka, Kaczynosu i Ząbrowa. Wydaje się, że wychodząc równocześnie z dwóch kierunków: od Malborka i Elbląga, powoli i w wielkim znoju regulowano bieg głównej wewnętrznej rzeki żuławskiej aż do osiągnięcia w miarę zadawalającego, znanego nam dziś efektu. W przeciwieństwie do Starego Nogatu Malborskiego powstało koryto szerokie i głębokie, w miarę proste, a dodatkowo zabezpieczone bardzo wysokimi, solidnie wykonanymi wałami; ich imponujące, dominujące w nizinnym krajobrazie odcinki możemy do dziś obserwować zwłaszcza pomiędzy Janówkiem a Ząbrowem. Tak ujarzmiony Nogat wydawał się mniej zagrażać podjętej na szeroką skalę akcji osadniczej; o tym, że były to nadzieje raczej złudne przekonano się wielokrotnie później, ostatni raz choćby w trakcie totalnej powodzi w roku 1888, gdy trzystumetrowa wyrwa w tamie koło Janówka spowodowała zatopienie lub podtopienie niemal całych Małych Żuław Malborskich i Żuław Elbląskich, aż do jeziora Druzno. Ciężar prac związanych z regulacją Nogatu - Pauty spadał na mieszkańców wsi żuławskich, zwłaszcza tych rozsianych przy jego osi. Zarówno ci lewobrzeżni (Wielkie Żuławy), jak i prawobrzeżni (Małe Żuławy) musieli w nich uczestniczyć na podstawie wprowadzonych w krainie specjalnych obwarowań prawnych. Wsie żuławskie, w zasadzie bez wyjątku były Dampflichtig, czyli zobowiązane w kontraktach lokacyjnych do wykonywania prac hydrograficznych w ramach powinności czynszowych. Ich mieszkańcy musieli sypać i utrzymywać wały (a w szczególnych wypadkach wykonywać inne skomplikowane i ciężkie prace terenowe – pogłębianie, kopanie rowów odwadniających i kanałów ulgi), co traktowali jako szczególnie uciążliwy obowiązek, odrywający ich od codziennych, bardziej intratnych zajęć. Z całą pewnością przez ponad 150 lat (w odniesieniu do Nogatu -Pauty) prawo – i lewobrzeżni żuławiacy spotykali się podczas tych prac, a ponieważ wykonywali je niechętnie nie sprzyjało to ich integracji. Powstająca natomiast w terenie coraz wyraźniejsza bariera, dzieląca ich domostwa i pola, wpływała stopniowo lecz wyraźnie na powstanie w świadomości poczucia odrębności i różnicy unaoczniającej się w coraz szerszym korycie i w coraz wyższych wałach Nogatu. Tak z pewnością doszło do rozdziału na to, co mało – i wielkożuławskie.

Podsumowując: w toku procesu dziejowego, długotrwałego i ciągłego, wskutek oddziaływania czynników różnej natury (ustrojowych, prawnych, hydrograficznych, własnościowych itp.) doszło do rozdziału Żuław Malborskich na Małe i Duże Żuławy. Różnice czasami z dużą ostrością pokutowały w świadomości mieszkańców, a czasami okazywały się tylko postulatami formalnymi będąc np. swego rodzaju instrumentem pomocnym w zarządzaniu całością krainy. Niemniej trwałe i rzutowały na wyłonienie się cech dystynktywnych krajobrazów kulturowych. Żuławy Wielkie, obejmujące ok. 3–krotnie większy obszar, rozwijały się dynamiczniej, z większą podatnością na zmiany i asymilację zewnętrznych wpływów, okazując się bogatsze także w sensie ekonomicznym. W strukturze ich pejzażu większą rolę odegrał komponent kolonijny, związany z osadnictwem mennonickim czy szerzej ujmując olenderskim, emfiteutycznym. Żuławy Małe stanowiły swego rodzaju ich miniaturkę, bardziej zwartą terytorialnie, łatwiejszą do ogarnięcia, od czasów inkorporacji Prus do Korony bardziej jednorodną i jednolitą (administracyjnie, społecznie, gospodarczo). W tej swojej małej skali okazały się sprzyjać tendencjom konserwatywnym, zachowywały trwałość i kontynuację; ich krajobraz kulturowy przechował więcej cech tradycyjnych lub wprost nawiązujących do tradycji, ostał się w swojej „starości”, stając się wierną kalką stosunków z okresów pierwszej i drugiej wielkiej akcji osadniczej (zakonnej z XIV wieku i polskiej z XVI wieku). Krajobraz ten ukształtował się też bardziej proporcjonalnie – komponent olenderski nie zdobył tu nigdy dominacji, przeciwnie – był raczej przytłumiony przez dokonania ludności wyznania katolickiego i ewangelickiego.

Krajobraz gminy Stare Pole charakteryzują następujące cechy: antropomorficzność, otwartość, unikalność, jednorodność, klasyczność, proporcjonalność, trwałość i zabytkowość. Wszystkie one składają się na pojęcie „żuławskości”, a de facto „starożuławskości”.

Wartości krajobrazu kulturowego historycznych wsi przedstawiają się następująco:

Janówka. Wieś położona na zachodnim brzegu Nogatu-Pauty, naprzeciw miejscowości Szawałd zlokalizowanej w gminie Malbork. Założona przez Zakon NMP jako wieś czynszowa, na prawie chełmińskim, według kryteriów przyjętych przez B. Schmida zaliczana do wsi niemieckich, jęczyńskich (zapisana w kontrakcie lokacyjnym konieczność spłacania renty feudalnej w jęczmieniu w wysokości 200 korców od włóki). Wieś powstała stosunkowo późno, dopiero w 1399 roku, do-

kument lokacyjny nie zachował się nawet w odpisach; administracyjnie podlegała pod komturę malborską. Drugi dokument lokacyjny, nadany przez króla Kazimierza Jagiellończyka, spłonął w 1517 roku i został wystawiony ponownie w roku 1577 (za czasów Stefana Batorego). Pod względem parafialnym Janówka związana była z kościołem w Królewie. Dawna nazwa to Jonasdorf (w odmianach – Ionasdorf lub Ionasdorff). Rozplanowanie przyjęło formę ulicówki jednostronnej przywałowej i rozwinęło się w zwartym układzie ruralistycznym, zabudowa rozproszona, kolonijna praktycznie nie występowała. Układ ten i cała zabudowa uległy całkowitemu zniszczeniu podczas powodzi totalnej w 1888 roku, to właśnie w okolicy Janówki zostały przerwane wały przeciwpowodziowe w pierwszy dzień Wielkanocy, wskutek czego ucierpiały praktycznie całe Żuławy Wiślane, natomiast opisywana miejscowość została dosłownie rozmyta. Odtworzenie układu przestrzennego i zabudowy mogło nastąpić w nawiązaniu do dawnej formy, ale nie ma na ten temat wiarygodnych informacji. W układzie osadniczym wsi wykształciły się trzy duże gospodarstwa, które w XIX wieku po reformach agrarnych (separacja i uwłaszczenie) zamieniły się w tzw. majątki ziemskie (Gutshof), w XVIII wieku należały one do rodziny Hirschfeld, a w drugiej połowie XIX stulecia stanowiły własność Arndta, Krugera i Sonke. Mennonici, czy szerzej – „olędrzy”, w dziejach miejscowości nie odegrali większego znaczenia, dokumenty wymieniają tylko jedną rodzinę emfiteutytów – Wiebe – związaną z Jonasdorf (być może należał do nich obecny budynek nr 17, zagroda holenderska powstała w końcu XIX wieku). W 1933 roku Janówka liczyła 155 mieszkańców, w roku 1939 ich liczba wzrosła do 175. Po totalnej powodzi na północ od wsi powstał liczący ponad 100 ha masyw leśny zagospodarowany z państwowych środków w miejscu, gdzie fala powodziowa naniosła piaski i namuły na wysokość do 2 metrów. Dla zarządzania Janowskim Lasem powstała leśniczówka podlegająca pod Nadleśnictwo Pelplin, jej wybudowania zostały wzniesione na przełomie XIX i XX wieku (ostatnim właścicielem był pochodzący z Kaczynosu Georg Zimmermann, zmarły w radzieckiej niewoli w roku 1946).

Kaczynos – Kaczynos Kolonia. Wieś powstała w oparciu o pruską strukturę osadniczą, jej lokacja miała miejsce w 1367 roku i dokonana została przez Wielkiego Mistrza Zakonu NMP Winrycha von Kniprode. Akt lokacyjny na prawie chełmińskim otrzymał zasadzca Hans Arnold, który został pierwszym sołtysem; uposażenie wsi objęło 50 włók i 1,5 morgi, z czego 5 włók określono jako „jęczmienne”, natomiast 3,5 włóki wolne od czynszów przypadło dziedzicznie urzędowi sołtysa. W kontrakcie miejscowość występowała pod nazwą „Kaczennaze” o wyraźnie pruskim brzmieniu.

Inne odnotowane w dziejach nazwy miejscowości przybierały formy stanowiące odmianę tego określenia i zapisywane były w postaci: Katznäze, Kaczenaze, Katzenase, Kaczinos, Kaczennasze, Caczinse, Caczinnase. W 1379 roku Zakon NMP odkupił od rodziny Libenteil jedną włókę ziemi Katznase za sumę 180 marek. Pod względem parafialnym Kaczynos należał do Królewa i w związku z tym jego mieszkańcy znaleźli się w latach 1570-1617 pod wpływem religii protestanckiej krzewionej przez pastorów odprawiających liturgię w jednym z tamtejszych dużych gospodarstw gburskich (lub w majątku). W roku 1618 duchowny protestancki zamieszkał w samym Kaczynosie, a niedługo później, wg B. Schmida przed 1626 rokiem, wybudowana została we wsi świątynia tego wyznania; w roku 1647 określono ją mianem „synagoga”. Nowy budynek kościelny wzniesiono w konstrukcji ryglowej w latach 1705 -1706, jego remont i konserwacja zostały przeprowadzone w latach 1906 – 1907. W XVII wieku sołtysiem Kaczynosu był Johann Neimann. Układ przestrzenny wsi przyjął formę ulicówki placowej i w toku procesu dziejowego ulegał znaczącej ewolucji – poza zwartym planem pojawiły się liczne wybudowania kolonijne, z zabudową jednodworczą blokową na terpach. Kolonizacja emfiteutyczna przyczyniła się do powiększenia areału wsi z 50 do 128 włók. W XVIII wieku notowano 4 rodziny menonickie (w tym Dick i Niefeld), ale liczba gospodarstw „olęderskich” musiała być znacznie większa. Formy przestrzenne tej kolonizacji okazały się nietrwałe – nie ma po nich śladu w terenie; nie było go już w I połowie XX wieku. Na bazie jednego z gospodarstw kolonijnych powstał w XIX wieku duży majątek ziemski – dziś Kaczynos Kolonia. Gospodarczo był on zapewne związany z cukrownią w Starym Polu. W drugiej połowie XIX i pierwszej połowie XX wieku w Kaczynosie powstało i funkcjonowało 8 dużych gospodarstw rolnych (majątków ziemskich), jednym z nich był majątek zlokalizowany w centrum układu osadniczego, po zachodniej stronie głównej ulicy wiejskiej. Na siedlisku tym zachował się masywny budynek mieszkalny tzw. Gutshaus należący do Eberharda Zimmermana, po 1945 roku stanowiący siedzibę PGR-u. We wsi od XVIII wieku funkcjonowała szkoła ludowa, dla której nowy gmach wzniesiono w 1928 roku; ponadto znana była gospoda należąca do rodziny Woelk. Liczba mieszkańców w 1933 roku wynosiła 534, 1939 roku – 463.

Kikojty. Miejscowość powstała poprzez przekształcenie zachowanej, pruskiej struktury osadniczej, której Zakon NMP nadał formę majątku „wolnego Prusa”. Brak jest jednak bezpośrednich przekazów na temat tej lokacji, prawdopodobnie miała ona miejsce w 1321 r. ; pierwsze źródłowe, bardzo lakoniczne dane o Kikojtach pochodzą dopiero z końca XIV stulecia. Majątek ten przybrał formę

przysiółka placowego i w kolejnych stuleciach nie wykazywał tendencji do znaczącego rozwoju przestrzennego. Nazwa, wywodząca się ze źródłosłowu bałtyjskiego, przyjmowała w dziejach różnorodne formy o następujących zapisach (odnotowywanych w materiałach piśmienniczych lub kartograficznych): Kykoit, Kikojten, Kykoit, Kykoyten, Kykoth, Kikkote. W 1448 roku w majątku Kikoth odnotowano 15 chłopów folwarcznych. Po wojnie 13 - letniej dobro początkowo stanowiło własność domeralną w ramach Ekonomii Malborskiej, a następnie zostało przekazane w ręce prywatne – źródła historyczne ujawniają jednak nazwisko właścicieli dopiero w XIX wieku. W roku 1860 liczący wówczas 190 ha majątek nabył niejaki Stattmiller, następnie poprzez dziedziczenie przeszedł w ręce jego syna – Richarda Stattmillera, który w tym samym roku ożenił się z pochodzącą z Fiszewa Hedwig Kuhn. Mniej więcej w tym samym czasie wybudowano nowy, zachowany do dziś dwór, zapewne na siedlisku starszej budowli tego typu (rok 1905), a następnie zespół towarzyszących mu budynków gospodarczych (lata 1905-1910), przetrwałych tylko częściowo. W folwarku funkcjonowała serownia i mleczarnia, hodowano tu krowy, konie, świnie i drób; gospodarstwo było na owe czasy nowocześnie urządzone i prowadzone, posiadało m.in. dwa traktory. Po śmierci Richarda Stattmillera stery rządów przejął jego brat Albert i sprawował je do roku 1944, gdy zaginął podczas kampanii wschodniej. Wtedy za dziedziczkę uznano córkę Richarda – Hedwig, która z grupą uchodźców z terenów Prus Wschodnich w styczniu 1945 roku podjęła próbę ucieczki do Niemiec. Dośćnięci przez wojska radzieckie na Pomorzu Zachodnim zostali zawróceni do rodzinnego dobra, gdzie powrócili w kwietniu, a następnie byli świadkami przekształceń związanych z nowym ustrojem państwowym i prawno-politycznym. W upaństwowionym majątku sprowadzono ich do roli pracowników najemnych, zanim mogli wyjechać do Niemiec (RFN).

Klecie. Wieś wymieniona dopiero w końcu XIV wieku w Księdze Czyszowej Komturii Dzierżgońskiej jako uposażona w 31 włók, z czego 28 czynszowych należało do gminy wiejskiej – o przynależności i statusie fiskalnym pozostałych trzech nie wspomniano. Nie istnieją informacje o dacie założenia oraz o przywileju lokacyjnym, o losach miejscowości nie wspominają też zapiski z tzw. Księgi Strat. Prawdopodobnie była to wieś czynszowa pruska, która w rozplanowaniu przyjęła formę przysiółka ulicowego. Początkowo istniał silny związek z położonym w pobliżu majątkiem wolnego Prusa o nazwie Mackutkaym (tj. Parwark). Dawne nazwy przybierały formy Klettendorf lub Klettendorp. W XVIII wieku we wsi osiedlili się „olędrzy” (w tym menonici) – w końcu XIX wieku notowano 11 emfiteutytów (rodzina Wiehler). Lokacyjny układ osadniczy rozszerzył się o

rozproszone gospodarstwa kolonijne lokowane w kierunku zachodnim i południowym; areal wsi wzrósł z 31 do 54 włók. Część zabudowy kolonijnej zachowała się. W drugiej połowie XIX wieku w układzie osadniczym ukształtowały się cztery duże gospodarstwa o statusie majątku ziemskiego, największe należało do rodziny Wedekind.

Kławki. Miejscowość powstała w 1351 roku jako majątek „wolnego Prusa” o areale 16 włók, z czasem przekształcona w wieś czynszową pruską, dawne nazwy to Klakendorf lub Klakendrop. Układ przestrzenny przyjął formę przysiółka ulicowego, poza nim z czasem powstała zabudowa rozproszona, jednodworczna na terpach. W roku 1820 wieś liczyła 112 osób, w tym 2 mennonitów. Dzięki kolonizacji emfiteutycznej areal wsi powiększył się z 16 do 34 łanów. Rozproszone gospodarstwa kolonijne powstały w kierunku Szaleńca - na południe i zachód od lokacyjnego układu osadniczego. W roku 1869 w Kławkach odnotowano 16 mennonitów, w tym rodziny o nazwiskach Dick i Niefeld. Dane statystyczne przekonują, iż miejscowość nie rozwijała się, w roku 1869 liczba mieszkańców wynosiła 110, a w 1925 roku – 97, potem przyłączono Kławki administracyjnie do Krzyżanowa.

Kraszewo. Wieś czynszowa pruska, potem chełmińska, powstała w oparciu o pruską strukturę osadniczą, wskazuje na to między innymi dawna nazwa o wyraźnym bałtyjskim źródłosłowie (Krauslauken – Pole Krauslauken). Lokowana lub relokowana w roku 1321 przez komtura dzierzgońskiego Lutra von Braunschweiga. W 1349 i 1361 roku niewielkie nadania otrzymał tu komornik fiszewski, który pośredniczył w kontaktach między Zakonem NMP a okoliczną ludnością pochodzenia pruskiego. W 1386 roku Kraszewo wzmiankowana jako pruska wieś czynszowa o nazwie Pruppendorf. Układ osadniczy przyjął formę przysiółka ulicowego i w następnych stuleciach uległ tylko niewielkiej ewolucji, osadnictwo emfiteutyczne nie wpłynęło na jego powiększenie. W końcu XIX wieku w zwartym układzie osadniczym ukształtowały się cztery duże gospodarstwa o statusie majątku, dwa należały do rodzin Kramer i Lamke. Liczba mieszkańców w 1933 roku wynosiła 147, w 1939 roku – 137.

Królewo. Wieś położona na zachodnim brzegu Starego Nogatu Malborskiego. Pod względem administracyjnym przyporządkowana do komturstwa malborskiego prawdopodobnie dopiero w końcu XIV wieku (początkowo podlegała pod zamek w Fiszewie). Po wojnie 13 - letniej weszła w skład

województwa malborskiego i była zarządzana przez starostów malborskich, a po roku 1510 przez specjalnie utworzoną jednostkę administracji gospodarczej zwaną Ekonomią Malborską czyli „dobrami stołu królewskiego” (z siedzibą na zamku w Malborku). Na czele tej jednostki stał wybierany, płatny urzędnik skarbowy nazywany początkowo Mistrzem Skarbowym, a później Ekonomem Królewskim (thesaurarius). W państwie pruskim Królewsko należało do powiatu malborskiego utworzonego w 1818 roku w Prowincji Prusy Zachodnie (Kreis Marienburg, Westpreussen). Wieś czynszowa, gburska, kościelna, lokowana na prawie chełmińskim przez Zakon NMP, obejmująca 40 włók areалу, zaliczana do tzw. wsi niemieckich. Dokument lokacyjny, ani żadne jego opisy nie zachowały się. Miejscowość została założona około 1340 roku przez komtura malborskiego, późniejszego Wielkiego Mistra Zakonu NMP - Rudolfa Königa (funkcję komtura pełnił w latach 1338-1345). Nazwa nawiązywała właśnie do założyciela, ale z czasem jej znaczenie uległo przekształceniu i zatarł się jego pierwotny sens. W roku 1454 Wielki Mistrz Zakonu NMP zwolnił z opłat czynszowych mieszczanina malborskiego Eckerta w odniesieniu do zakupionych przez niego 3 włók położonych in Königsdorf. Odnowienie dokumentu lokacyjnego dla Królewsko miało miejsce w dniu 23 marca 1485 roku i zostało podpisane w Toruniu przez króla Kazimierza Jagiellończyka. Lokację ponownie oparto na zasadach prawa chełmińskiego, a miejscowość uzyskała status wsi czynszowej, królewskiej. Rok później wybudowano nowy kościół na miejscu zrujnowanej świątyni gotyckiej – ryglowy, remontowany następnie w latach 1683 i 1746, a ostatecznie rozebrany ze względu na katastrofalny stan techniczny w roku 1816. Neogotycki, zachowany do dziś kościół wybudowano w latach 1820-1821, po czym w roku 1839 nastąpiła rozbiórka źle postawionej wieży, wzniesiono ją od nowa w roku 1844. Pracami kierował inspektor budowlany Abesser. W pejzażu wsi wyróżnia się również późnogotycka kapliczka przywrócona dzięki pracom konserwatorskim wykonanym w 2014 roku z inicjatywy władz gminy do pierwotnej formy architektonicznej (po wcześniejszej, bardzo niekorzystnej deformacji). Współczesny układ osadniczy Królewsko obejmuje trzy historyczne, odrębne jednostki: wieś czynszową, kościelną Königsdorf (od zachodu), wieś pruską, potem czynszową Krasnołęka (Schönwiese) oraz wieś pruską, później folwark Lekłowy (Lecklau). Królewsko i Krasnołęka utworzyły w krajobrazie kulturowym Żuław Malborskich bardzo charakterystyczny i rzadko spotykany układ podwójny, zorientowany wobec koryta Starego Nogatu; obie wsie przyjęły formę przestrzenną łańcuchówek przywałowych i stanowiły swoje lustrzane odbicie. Krasnołęka, nieco mniejsza – 31 włók, posiadała podobną zabudowę zagrodniczą (w tym domy podcieniowe) oraz niwę siedliskową i uprawną; między obu miejscowościami funkcjonowała na Starym Nogacie

przeprawa promowa. Królewo w tym układzie zyskało większą rangę ponieważ ulica wiejska stanowiła tu odcinek bardzo ważnego traktu o znaczeniu ponadregionalnym, łączącego Malbork z Elblągiem (a w szerszym kontekście biegnącego do Gdańska lub do Królewca). Trakt ten nazywano *Via Elbigensis* lub *HeerstraÙe*. Wpłynęło to na sytuowanie w miejscowości obiektów kultowych (kościół parafialny, cmentarz, kapliczki), usługowych (karczma i szkoła) i wzmiankowanych przez B. Schmida „dworów” (plebania, duże gospodarstwa gburkie). Układ przestrzenny Królewa pozwolił ewaluować w kierunku ulicówki, co było wynikiem kilku czynników, w tym przeobrażeń krajobrazowych związanych z regulacją i zmianą przebiegu okolicznych rzek (spadek rangi Starego Nogatu, który stał się *de facto* jednym z rowów melioracyjnych, poszerzenie i obwałowanie koryta Nogatu – Pauty, na północ od wsi). Królewo rozwijało się od XVII wieku bardzo równomiernie i na początku XIX stulecia odnotowało najlepszy rozwój swojego rozkwitu, co znajdowało swój wyraz w bogatej zabudowie, znacznie powiększonym areale, zamożności mieszkańców. Znaczące przekształcenia w układzie osadniczym nastąpiły około połowy XIX wieku, gdy rozwinęła się w innym wymiarze nowoczesna sieć komunikacyjna – najpierw wybudowano szosę Malbork – Elbląg (jako odcinek drogi z Królewca do Berlina) w latach 1822-23, a następnie przez południowy kraniec Królewa i Krasnołki poprowadzono linię kolejową Kolei Wschodniej (*Ostbahn*). Inwestycje te doprowadziły do częściowego zatarcia historycznej zabudowy Królewa, a bardziej jeszcze Krasnołki. W pejzażu wsi wyróżniały się dwa budynki mające charakter szlacheckich dworów, o których istnieniu w 1919 roku wspominał B. Schmid. Pierwszy, zlokalizowany na południe od działki kościelnej, był masywnym murowanym obiektem, jednokondygnacyjnym nakrytym dachem mansardowym, odbudowanym w 1794 roku przez ziemianina Samuela Wunderlicha, w stylu nawiązującym do barokowej, spalonej na tym siedlisku budowli (nie zachował się). Drugi należący do rodziny Störmer-sch, jeszcze masywniejszy, dwukondygnacyjny z dachem czterospadowym i charakterystycznym podcieniem z korynckimi kolumnami dźwigającymi balkon, przeniesiony został w XIX w. do Elbląga, stając się plebanią w parafii p.w. Błogosławionej Doroty z Mątowów przy ul. Rawskiej nr 16a (obok kościoła parafialnego przeniesionego z Kaczynosu). W Królewie położony był na siedlisku na północ od kościoła.

Krzyżanowo. Wieś pruska początkowo zwana Seytkam lub Seitkaimis, wymieniana pod tymi bałtyjskimi nazwami jeszcze w 1385 roku, chociaż po wybudowaniu kościoła parafialnego, odnotowanego już w 1319 roku (*eclesia in Nocendorf*), zmieniono jej status prawny na czynszową chełmiń-

ską z urzędową niemiecką nazwą Notzendorf. W roku 1330 została wymieniona, jako Noczendorf, w dokumencie lokacyjnym wystawionym dla Starego Pola. Miejscowość podlegała pod komturę dzierzgońską, a bezpośrednio była administrowana przez komornictwo w Fiszewie. W Księdze Strat z 1411 zaliczono ją do okręgu zarządzanego przez wójtostwo w Sztumie. Przywilej lokacyjny został odnowiony przez króla Kazimierza Jagiellończyka w roku 1476, ale jego treść nie jest znana. Dopiero z 1510 roku, z odpisów, wynika, że wieś czynszowa funkcjonująca w oparciu o prawo chełmińskie posiadała 2 wolne włoki przeznaczone dla proboszcza, 3 dla dziedzicznego urzędu sołtysa oraz 10,5 włók czynszowych, zagospodarowanych przez miejscowych gburów. Kościół parafialny p.w. św. Barbary obejmował kilka miejscowości, o posługach tutejszego proboszcza dla mieszkańców Starego Pola i Złotowa wspominano odpowiednio w 1330 i 1342 roku, natomiast w roku 1408 chór ze szkoły parafialnej w Krzyżanowie występował dla Wielkiego Mistrza podczas jakiejś uroczystości zorganizowanej na dworze w Szaleńcu. Ta gotycka, murowana budowla z drewnianą wieżą opisywana była podczas wizytacji kościelnej w roku 1637 bez większych uwag, natomiast w kolejnych latach (1654, 1669) wskazywano na jej pogarszający się stan techniczny, zwłaszcza w odniesieniu do wieży.

Parwark. Majątek lokowany około 1321 roku przez komtura dzierzgońskiego Lutera von Braunschweiga, zapewne razem z pobliską wsią Kraszewo. W 1385 roku odnotowany w źródłach jako pruska wieś czynszowa – informacja ta wydaje się prawdziwa tylko w aspekcie wskazania na bałtyjską genezę struktury osadniczej. Świadczą o niej także pierwsze nazwy majątku spotykane w dokumentach w formach: Mackutkaym, Makotkaym, Makutkeym, Matkutkaym. Z czasem przyjęła się nazwa Parwark, z odmianami: Perwalke, Parkwark, po 1945 roku - PGR Parwark. Po wojnie 13- letniej Ekonomia Malborska wypuściła dobro w ręce prywatne, nazwiska właścicieli nie są jednak znane. Układ przestrzenny ukształtował się w formie przysiółka placowego, wypełniająca go zabudowa ulegała wielokrotnym przekształceniom, zachowana pochodzi z końca XIX i początku XX wieku. Rozplanowanie majątku przyjęło ostatecznie formę typowego założenia dworsko – parkowego, z murowanym dworem (około 1880), parkiem oraz mieszkalnymi i gospodarczymi zabudowaniami folwarku. Struktura ta została mocno przeobrażona, chociaż nie zatarta do końca, w latach funkcjonowania PGR-u.

Stare Pole. Komtur dzierzgoński Luter von Braunschweig przekazał w dniu 14 lutego 1330 roku akt lokacyjny wsi „Aldenvelt” zasadzcy Hannusowi aus Montau; wieś została uposażona w 30 włók na prawie chełmińskim i parafialnie podporządkowana kościołowi w pobliskim Krzyżanowie. Początkowo aż 18 z tych włók zostało zwolnionych od czynszu na okres dwóch lat, co może świadczyć, że do starego areálu dodano nowe grunty uprawne nie obciążone fiskalnie; to i inne fakty wskazują de facto na relokację wsi pruskiej do wsi niemieckiej, gburskiej. Na ślady wcześniejszej struktury osadniczej naprowadzają także informacje o tym, że między Starym Polem a Ząbrowem znajdowało się tzw. Polskie Pole, odnotowane w Księdze Czystów komturstwa elbląskiego na początku XIV wieku. Na prawie chełmińskim posiadał je wówczas niejaki Jakub Schadewalde. Możliwe, że także ta nazwa stanowi pozostałość po osiedlu z czasów przez rozpoczęciem przez Zakon NMP kolonizacji wiejskiej na Żuławach. W ramach Ekonomii Malborskiej zarejestrowano w roku 1510 wzrost areálu Starego Pola do 35,5 włók, w końcu wieku XIX grunty wiejskie objęły już 45 łanów. Układ ruralistyczny uformował się w typie klasycznej owalnicy z centralnie położonym placem wiejskim (nawsie) ujętym przez dwa odcinki głównej ulicy wiejskiej, stanowiącej fragment drugorzędnego traktu łączącego Malbork z Elblągiem. Znaczące przekształcenie tego rozplanowania nastąpiło w XIX wieku w związku z rozwojem układu komunikacyjnego o skali ponadlokalnej – po wybudowaniu nowoczesnej szosy nr 1 oraz poprowadzeniu linii Kolei Wschodniej i wybudowaniu stacji kolejowej oraz budynku poczty. Do tego od roku 1881 realizowano rozległe przestrzenne założenie cukrowni w południowo-zachodniej części miejscowości. Związana z tymi inwestycjami zabudowa mieszkalna i usługowa rozrastała się przestrzennie przede wszystkim w kierunku południowym aż do połączenia układów osadniczych Starego Pola i Krzyżanowa. W 4 ćwierci XIX i na początku XX wieku aranżacja architektoniczna miejscowości postępowała w sposób niespecyficzny dla pejzażu wiejskiego – bardziej znaczący mieszkańcy Starego Pola, lekarze, weterynarze, aptekarze i urzędnicy zaczęli wznosić budynki w typie małomiasteczkowym, wille i kamienice w stylu historyzującym i wczesnomodernistycznym (np. dom handlowy Benno Friesena, dwór rodziny Enss, budynek zajazdu z hotelem, apteka). W wyniku tych przeobrażeń Stare Pole stało się najważniejszym ośrodkiem na obszarze Małych Żuław Malborskich w aspekcie społecznym, gospodarczym i handlowym (znane z organizacji popularnych targów rolnych i hodowlanych, do tradycji tej nawiązano w sposób udany w czasach współczesnych).

Szaleniec. Klasyczna wieś kolonijna w sensie rozwoju historycznego i przestrzennego, związanego

z ukształtowaniem układu ruralistycznego i zabudowy, przy czym jej kolonijność ma czystą formę determinowaną przez kulturę i społeczność mennonicką, pamiątką po której jest dobrze zachowana, ostatnio poddana rewitalizacji, nekropolia tego wyznania. Dawne nazwy miejscowości to w formie podstawowej Thörichthof, odmiany (Torichthof, Töringsdorf, Thöringshöfschen, Thoerichthoff), a polska Szaleniecz. Szaleniec został założony przez Zakon NMP około 1360 roku na „surowym korzeniu” w oparciu o prawo chełmińskie, w miejscu osuszonego bagna o nazwie Solow (razem ze wsią czynszową Złotowo). Od początku posiadał status folwarku domeralnego (państwowego, czyli należącego do samych krzyżaków) podlegającego początkowo komturii dzierzgońskiej, a po wielkiej wojnie (lata 1413-1414) znajdującego się w zasięgu oddziaływania zamku malborskiego (konwentu malborskiego). Zarządcą folwarku określonego mianem „thörichte Hof” w roku 1405 był niejaki Peter Ernst, określony jako „Hauptmann czum Thorechtenhoffe” (Christburger Handfestbuch XI). Folwark miał znaczenie nie tylko gospodarcze, ale również urzędowe – dwór wykorzystywano do nadzorowania okolicznego obszaru. Od co najmniej 1359 r. w dokumentach krzyżackich pojawiają się wzmianki o okręgu administracyjnym zwanym Pflege Thörichthof-Stalle; zarządzał nim rycerz – opiekun (niem. Pfleger) administrujący niziną ciągnącą się w kierunku Jezioro Druzno. Rycerze związani z tym stanowiskiem urzędowali najczęściej w Stalewie, w Szaleńcu tylko okazjonalnie, a ich obowiązki były rozliczne: decydowali o zasadach rybołówstwa, o możliwości i sposobie korzystania z lasów, o wykorzystaniu licznych w okolicy łąk, błoni i rozgartów, nadzorowali prowadzenie prac hydrograficznych związanych z osuszaniem bagna Solow i „wyprostowaniu” biegu Tejny Wyżynnej na odcinku od Złotowa do Rozgartu. Pod względem parafialnym Szaleniec związany był z kościołem w Krzyżanowie, którego patronem był Zakon NMP. Folwark nie zbyt zniszczony w trakcie wojny 13-letniej, po jej zakończeniu, w ramach Prus Królewskich, utrzymał status państwowy i jako królewszczyna zarządzany był przez Ekonomię Malborską. Znany z lustracji przeprowadzonej na początku XVII wieku, odnotowany pod nazwą „Szaleniecz”, zabudowany był solidnym, murowanym, dwukondygnacyjnym dworem otoczonym zabudowaniami folwarcznymi. Ten pierwotny układ przestrzenny i budowlany został całkowicie zatarty i nie pozostawił żadnych trwałych śladów w terenie. Folwark stopniowo podupadał i wymagał innego pomysłu na zagospodarowanie. Zupełnie nowy rozdział w dziejach miejscowości rozpoczął się w 1 ćwierci XVIII stulecia i związany był z osadnictwem olęderskim (tu ściśle mennonickim) oraz instytucją prawną jaką była emfiteuza. Wówczas na bazie wspomnianego folwarku, nie nawiązując do jego tradycji, powstała typowa wieś kolonijna, założona, zagospodarowana i rozwijana przez

osadników przybyłych z Holandii; wprowadzili oni do lokalnego krajobrazu typowe dla własnej kultury i wiedzy elementy składowe, takie jak zabudowa rozproszona sytuowana na terpach z charakterystycznymi zagrodami zblokowanymi, blokowy rozkład pól uprawnych, misternie skonstruowany i działający system melioracyjny, a także cmentarz wyznaniowy z charakterystycznymi stelami. Kontrakt emfiteutyczny, rozpoczynający drugi ważny rozdział w dziejach Szaleńca, został podpisany 30 listopada 1727 roku. Zawarło go jedenaście rodzin mennonickich (występujących jako jedna osoba prawna) na okres 40 lat dla areału o powierzchni 19 włók i 16 mórg. Mennonici byli w tym czasie jedynymi mieszkańcami nowo tworzonej wsi i mogli jej nadać specyficzny dla własnej kultury charakter, nie podlegając żadnym ograniczeniom ze strony dłużej osadzonych sąsiadów. Szaleniec stał się w związku z tym przykładem osadnictwa mennonickiego w klasycznej, czystej formie, nie podlegającego zewnętrznym uwarunkowaniom natury społecznej i kulturowej, w sumie casus taki był niezwykle rzadki na Żuławach Malborskich – w większości osady ołęderskie powstawały bowiem obok starych, od dawna funkcjonujących wsi, jako ich satelity, z natury rzeczy gorzej uposażone. W roku 1772, gdy Prusy Królewskie zostały wcielone do monarchii fryderycjańskiej, na podstawie spisu katastralnego wykonanego przez nową administrację odnotowano następujące rodziny zamieszkujące Szaleniec, wszystkie nadal będące mennonitami: Dau, Dirksen, Dick, Fisch, Funck, Gruntu, Jantzen, Kaettler, Kasper, Martens, Penner, Siebert. Z czasem polityka administracji pruskiej stawiała się coraz bardziej restrykcyjna wobec mennonitów, głównie nie respektując kluczowej dla nich zasady pacyfizmu, do czego dołożyły się jeszcze kwestie fiskalne, w tym podatki na rzecz luteran czy katolików nakładane w zamian za zezwolenie na odrębność wyznaniową; cały ten splot uwarunkowań sprawił, że mennonici zaczęli masowo emigrować do Rosji, począwszy od lat 1787-1789. Znalazło to swój wyraz także w przypadku Szaleńca. Zwiększająca się wprawdzie populacja wsi liczyła jednak coraz mniej mennonitów, w roku 1824 na 124 mieszkańców tylko 38 należało do anabaptystów. Zmieniły się także nazwiska mennonickich rodzin związanych ze wsią, w petycji kierowanej do władz powiatowych w roku 1868 podpisały się mennonickie rodziny: Cornelsen, Klaassen, Penner, Fröse, Funk i Schmidt. Nazwiska te spotkamy na stelach zachowanych na cmentarzu w Szaleńcu. W 1933 roku liczba mieszkańców Szaleńca wynosiła 194 osoby, w 1939 roku 179 osób, byli wśród nich także mennonici, ale ich liczby nie znamy, natomiast nazwiska rodzin mennonickich z terenu Szaleńca (odnotowane w roku 1936) brzmiały: Dyck, Drieger, Friesen, Jungius i Wiehler. B. Schmid wspomina w roku 1919 o jednym domu podcieniowym występującym w pejzażu wsi należącym do Friesena; ten powstały około 1790 roku budynek, kon-

strukcji zrębowej, z podcieniem wspartym na siedmiu słupach, o bogato opracowanych, ryglowych szczytach nie zachował się.

Szlagnowo. Wieś lokowana w komturii dzierzgońskiej między 1330 a 1350 r. W źródłach wzmiankowana po raz pierwszy dopiero w końcu XIV wieku jako wieś pruska z nazwą pochodzenia bałtyjskiego zapisywaną jako: Slaulon, Slawlun; później utrzymała się nazwa Schlablau spotykana w różnych dokumentach oraz na mapach topograficznych z końca XIX i pierwszej połowy XX wieku. Układ ruralistyczny rozwinął się w formie przysiółka ulicowego. Parafialnie związana z Krzyżanowem. W późniejszych czasach ludność wyznania protestanckiego należała do kościoła w Starym Polu. W ramach Ekonomii Malborskiej zmienił się status wsi na podstawie edyktu królewskiego z 1476 roku. W okolicach Szlagnowa nie powstała zabudowa kolonijna; układ osadniczy nie uległ większym zmianom od czasów lokacji; miejscowość w ciągu wieków „skurczyła się”: z czterech gospodarstw gburских odnotowanych w XVIII wieku w XIX i pierwszej połowie XX wieku przetrwały dwa majątki ziemskie; nie są znane nazwiska ich właścicieli. Po wybudowaniu linii kolej wschodniej, na północ od wsi pojawiło się siedlisko z domem dróżnika. Liczba ludności w 1933 roku wynosiła 200, w 1939 roku – 173.

Ząbrowo. Podobnie jak Królewó, dzisiejsze Ząbrowo składa się z trzech historycznych jednostek osadniczych, rozwijających się do końca II wojny światowej w odniesieniu do odrębnych uwarunkowań prawnych, gospodarczych i społeczno-kulturowych, są nimi: wieś czynszowa, chełmińska Ząbrowo, wieś kolonijna, „olęderska” - Czerwonka (zwana też Stróżą) oraz położona nad Nogatem-Pautą osada Letniki. Ich dawne nazwy to odpowiednio: Sommerau, Sammeraw, Sameraw i Some-raner (Ząbrowo), villa Somerane, Sommerort (Letniki) oraz Rothebude, Rothe Bude (Czerwonka). Wieś o nazwie Sommerau została lokowana w komturii dzierzgońskiej być może już około 1300 roku. Po roku 1405 znalazła się w komturii elbląskiej, a od roku 1457 podlegała pod zamek w Malborku. W roku 1392 w Ząbrowie byli notowani gburzy Nikill i Hermann Swarcze, w roku 1396 Otto Niklus, Nickiel Backer, Hancke Frodinrich, Niklus Bare, Crumme Lekill, w roku 1401 Hannus Merkel, a w roku 1409 Hans Pfifer. Pierwotny dokument lokacyjny zaginął, znamy tylko jego wznowienie wystawione w roku 1441 przez ostatniego komtura elbląskiego, Heinricha Reuß von Plauen. Wynika z niego, że była to wieś czynszowa założona w oparciu o prawo chełmińskie (według klasyfikacji B. Schmida – niemiecka, gburська). Układ przestrzenny przyjął formę ulicówki

placowej, ale po XV stuleciu ulegał znaczącym przeobrażeniom, zarówno w odniesieniu do planu zwartego, jak zwłaszcza do zabudowy kolonijnej. Pod względem parafialnym Ząbrowo było związane z parafią w Fiszewie. Zmiana statusu prawnego miejscowości dokonała się na podstawie edyktu królewskiego z 1476 roku. W ramach Ekonomii Malborskiej odnotowywano częste zniszczenia Ząbrowa i pobliskiej okolicy przez powodzie, miały one miejsce w latach: 1463, 1465, 1466, 1472 i 1481. Szczególnie dotkliwe były dwie ostatnie: dla przykładu 16 lutego 1472 roku woda przerwała wały w pobliżu „Sammarauorth” aż w pięciu miejscach, co doprowadziło do zalania większości wsi na Małych Żuławach Malborskich, a Ząbrowo zniszczone zostało najbardziej i całkowicie opustoszało. Lustracja z 1510 roku wymieniała w Ząbrowie 7 gburów na dotychczas opuszczonym obszarze. Totalna powódź z 1888 r. zniszczyła niemal cały układ osadniczy z zabudową – przetrwały trzy gospodarstwa; wieś musiała rozwijać się od nowa. W drugiej połowie XVII wieku i w XVIII stuleciu, dokładnie po wielkiej powodzi z roku 1651, zagospodarowano tereny położone na północ i wschód od wsi lokacyjnej. Zasiedlenie oparte na klasycznych wzorach kolonijnych odbywało się fazami: najpierw powstała zabudowa w formie łańcuchówki przywałowej między osiami wyznaczonymi przez wały Nogatu i przez towarzyszący im trakt „Via Elbigensis”, potem powstała zabudowa rozproszona (jednodworcza blokowa na terpach) na południe i wschód od łańcuchówki. Pierwszą fazę tworzyli menonici, za drugą odpowiadali „olędrzy” w szerokim znaczeniu tego słowa, czyli osadnicy stosujący symptomatyczne moduły gospodarki holenderskiej, niekoniecznie jednak narodowościowo czy wyznaniowo tożsami z anabaptystami. Jedni i drudzy poza rozproszonymi siedliskami wprowadzili do krajobrazu kulturowego tak charakterystyczne komponenty kolonijnego układu osadniczego, jak: blokowy rozłóg pól, gęstą sieć rowów i kanałów odwadniających, wiatraki – pompy oraz szpalery wierzb, oceniające rowy melioracyjne, drogi akcentowane nasadzeniami z wierzb, lip i jesionów, w formach architektonicznych dominowały zagrody typu wzdłużnego – langhofy, wiele budynków mieszkalnych (w zagrodach) lub wolnostojących miało konstrukcję zrębową. Na terenie dzisiejszego Ząbrowa, głównie w Czerwonce, odnotowano łącznie ponad 14 rodzin menonickich, w roku 1777 byli to: Johan Tiesen z trzyosobową rodziną, Peter Penner, rolnik, z pięcioosobową rodziną i pięcioma pracownikami (Dienstboten), Dirck Loewen, rolnik, z trzyosobową rodziną i jednym pracownikiem oraz Johan Hiebert, rolnik, z dwuosobową rodziną. „Olędrzy” początkowo mieszkali tylko na koloniach i gospodarowali w oparciu o prawo emfiteutyczne, z czasem ich status zmieniał się, dochodziło nawet do tego, że nabywali na własność stare gospodarstwa chełmińskie. Gospodarstw tych na początku było 5, z czasem, po XIX wiecznych reformach

uwłaszczeniowych, liczba majątków ziemskich ukształtowała się na poziomie dwunastu. Informacje na temat tych majątków ziemskich przedstawiają się następująco: 1772 rok: George Schönberg (2 włóki ziemi), Bestvater (4,2 włóki ziemi), wdowa Wundrlich (2,7 włóki ziemi), Johan Brauser (1,22 włóki ziemi), Samuel Brand (bauer, 1,1, włóki ziemi); XIX i 1 połowa XX wieku: v. Riesen; Peters, Zimmermann, Kuhn, Nebe, Gresch, Reihs, Isdepski, Pauls, Fröse, Klingenberg oraz Zimmermann II. Dane statystyczne na temat liczby mieszkańców: Ząbrowo: 1912 r. – 223, 1925 r. – 307, 1931 r. – 307, 1939 r. – 665; Czerwonka: 1912 r. – 103, 1931 r. – 159; Letniki: 1912r. – 28. Wynika z nich, że Ząbrowo było jedną z największych wsi na Małych Żuławach Malborskich ze stałą tendencją do rozwoju układu przestrzennego i osadniczego. Po 1945 roku w Letnikach wybudowany został Centralny Wodociąg Żuławski (Zakład Produkcji Wody w Ząbrowie) oparty na podziemnych czwartorzędowych zbiornikach wody podlegających szczególnej ochronie.

Złotowo. Jak wspomniano wyżej (porównaj Szalenieć) wieś powstała na „surowym korzeniu” po osuszeniu wielkiego bagna o nazwie Solow; to wielkie przedsięwzięcie zrealizowane zostało z inicjatywy i pod nadzorem komtura dzierzgońskiego Güntera Schwarzenburga, który pełnił swój urząd w latach 1331-1335. 8 stycznia 1342 roku kolejny komtur dzierzgoński – Alexander von Kornre – odnowił przywilej lokacyjny obniżając zarazem powinności czynszowe dla kolonistów (zapewne ze względu na trudności w rozwoju gospodarczym). Wieś posiadała 35 włók, które należały na prawie chełmińskim do szlacheckiego Hannusa Halczte. Należy więc sądzić, że początkowo była wsią rycerską. Następnie przekształcona w wieś czynszową (wg klasyfikacji B. Schmida – niemiecką, gburską). Dane nazwy Reichfelde, Reychenvel, Reichfeld i Rechtsfelt. Zwarty układ ruralistyczny przybrał formę owalnicy. Pod względem parafialnym związana z kościołem Krzyżanwie, potem w Żuławce Sztumskiej. W Prusach Królewskich zarządzana przez Ekonomię Malborską, która na podstawie edyktu królewskiego z 1476 zmieniła status wsi. Lustracja z 1629 roku wspomina o niemal całkowitym zniszczeniu układu osadniczego w wyniku wojny polsko-szwedzkiej. W 2 połowie XVIII i w XIX wieku zwarty układ przestrzenny wsi poszerzył się o zabudowę kolonijną – zwiększył się areal oraz liczba siedlisk. Gospodarstwa emfiteutyczne powstały od wschodu (2) i od zachodu (3). Do dziś zachowały się cztery, na siedlisku piątego po 1945 r. rozwinął się PGR. Znane są cztery rodziny olęderskie, prawdopodobnie menonickie, związane z dziejami Złotowa od XVIII wieku: Dick, Penner, Jenzen i Nack. Natomiast liczba majątków ziemskich rozwiniętych w drugiej połowie XIX wieku i funkcjonujących do 1945 zamknęła się liczbą siedmiu, należały one do ro-

dzin: Kerber, Preuss, Frost, Beuttel, Rempel i Bartel. W wyróżniającej się w pejzażu wiejskim zabudowie mieszkalnej tych bauerskich siedlisk występowały trzy domy podcieniowe, z których po 1945 roku przetrwał jeden (niestety zniszczony przez pożar w 2014 roku, obecnie w trakcie odbudowy). Liczna mieszkańców kształtowała się w następujący sposób: 1820 r. – 175, 1869 r. – 351, 1933 r. – 323, 1939 r. – 304. W latach 80-tych XIX wieku powstała we wsi szkoła ewangelicka, ludność tego wyznania należała do parafii w Starym Polu, katolicy nadal podlegali pod Żuławkę Sztumską. Wieś cieszyła się opinią dobrze gospodarującej, słynęła w okolicy ze szczególnie urodzajnych gruntów na co wskazywała jej dawna nazwa (Reichfelde – dosłownie: Bogate Pole).

13.2. Zabytki nieruchome wpisane do rejestru zabytków

W gminie Stare Pole do rejestru zabytków województwa pomorskiego wpisano 12 obiektów nieruchomych, w tym – dwa kościoły, jeden kościół z cmentarzem, trzy cmentarze, trzy domy, budynek poczty, kapliczka przydrożna i zespół cukrowni.

Zabytki nieruchome w gminie Stare Pole wpisane do rejestru zabytków województwa pomorskiego

Nr rejestru zabytków województwa pomorskiego	Nr dawnego rejestru zabytków	Organ wpisujący do rejestru zabytków	Data wpisu do rejestru zabytków	obiekt	adres	nr	miejsowość
72	55	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	30.05.1957	kościół parafialny p.w.Św. Barbary wraz z cmentarzem rzymskokatolickim ,układem zieleni wysokiej; nagrobkami, murem cmentarnym , bramą i dzwonnica z 3 dzwonami	Krzyżanowo	ob.13A	Krzyżanowo
72	372/94	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	30.06.1994	cmentarz rzymskokatolicki z układem zieleni wysokiej; nagrobkami, murem cmentarnym , bramą i dzwonnica z 3 dzwonami	Krzyżanowo	ob.13A	Krzyżanowo
73	57	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	30.05.1957	dom <i>podcieniowy</i>	Złotowo	24,24a (d.16) ob.20,24	Złotowo
179	106	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	08.04.1960	dom <i>podcieniowy</i>	Klecie	4	Klecie

278	183	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	19.12.1961	dom <i>podcieniowy</i>	Kławki	8	Kławki
837	722	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Gdańsku	24.04.1975	kapliczka przydrożna	Królewo		Królewo
1245	45/78	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	15.08.1988	cmentarz menonicki	Szaleniec		Szaleniec
1358	201/91	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	18.11.1991	zespół cukrowni-36 obiektów wraz z terenem	Marynarki Wojennej	2	Stare Pole
1393	285/93	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	30.06.1993	kościół filialny p.w. Matki Boskiej Królowej Polski i cmentarz wraz z zachowanym układem zieleni wysokiej; historycznymi nagrobkami; kaplicą -mauzoleum i dzwonnica	Stare Pole <i>Marynarki Wojennej</i>	<i>ob. 18</i>	Stare Pole
1393	284/93	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	20.07.1993	cmentarz	Stare Pole <i>Marynarki Wojennej</i>	<i>ob. 18</i>	Stare Pole
1457	360/94	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	27.05.1994	kościół parafialny p.w. Św. Mikołaja wraz z otaczającym cmentarzem; układem zieleni wysokiej i murem cmentarnym	Królewo	<i>ob. 27</i>	Królewo
1538	454/95	Wojewódzki Konserwator Zabytków w Elblągu	24.05.1995	budynek poczty wraz z oficyną gospodarczą i murowanym ogrodzeniem otaczającym podwórze	Sienkiewicza	5(ob.3)	Stare Pole

*

Uwagi: ob. *ob.* – oznacza obecnie
d. – oznacza dawniej

Budynki wraz z otoczeniem – podlegają ścisłej ochronie konserwatorskiej, gdzie obowiązują przepisy odrębne z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

Dla obiektów wpisanych do rejestru zabytków, w tym dla zieleni komponowanej i starodrzewia – w projektach planów miejscowych – wyznacza się strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej, w których w zależności od potrzeb, mogą zostać wskazane ustalenia ochrony w postaci nakazów, zakazów, ograniczeń i dopuszczeń.

13.3. Wojewódzka ewidencja zabytków

W gminie Stare Pole w wojewódzkiej ewidencji zabytków województwa pomorskiego ujęto 161 obiektów nieruchomości, w tym obiekty z rejestru zabytków. Wszystkie te obiekty zostały ujęte w gminnej ewidencji zabytków, której wykaz i stosowne ustalenia znajdują się w roz. 13.4.

13.4. Gminna Ewidencja Zabytków dla gminy Stare Pole

W Gminnej Ewidencji Zabytków dla gminy Stare Pole ujęto 276 obiekty, w tym obiekty z rejestru zabytków, wojewódzkiej ewidencji zabytków i dodatkowe – tj. 246 obiekty architektury i budownictwa oraz 30 kompozycji zieleni wysokiej tj. cmentarze w rejestrze zabytków, cmentarz w ewidencji zabytków, parki wiejskie w ewidencji zabytków, szpalery i aleje drzew w ewidencji zabytków.

Wykaz obiektów ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków dla gminy Stare Pole

Wykaz obiektów architektury i budownictwa

L.P.	Adres (w nawiasie aktualny nr adresowy)	Typ obiektu Obecnie/wcześniej	Material/Technika	Datowanie/ przebudowy
				i modernizacje
				/uwagi dotyczące zachowa- nia
JANÓWKA				
1.	Janówka nr 5	Brama	cegła, sztuczny kamień, metal	ok. 1900 r.
2.	Janówka nr 8	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, opaski ze sztucznego kamienia, dach kryty holenderką / wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r.
3.	Janówka nr 8	Budynek gospodarczy	murowany z cegły, dach kryty holenderką, metalowe okna i deskowe drzwi	ok. 1930 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

4.	Janówka nr 10	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką / nowy kształt otworów okiennych, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r. / częściowo zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
5.	Janówka nr 10	Budynek gospodarczy	murowany z cegły, górna partia drewniana szalowana deskami, dach kryty papą, metalowe okna	ok. 1930 r.
6.	Janówka nr 17	Budynek mieszkalny i gospodarczy (w typie zagrody wzdłużnej)	murowany, elewacje opracowane w cegle, szczyt szalowany deskami, część gospodarcza o konstrukcji ryglowej, otynkowana, wspólny dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	4 ćwierć XIX w.
7.	Janówka 19/21	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, część dachu kryta holenderką / część elewacji otynkowana, część dachu kryta eternitem, murowane przybudówki wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
8.	Janówka 19/21	Budynek gospodarczy	cegła, drewno, dachówka holenderka	ok. 1930 r. / zły stan techniczny
9.	Janówka 25/27	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany i tynkowany, fundament z kamieni polnych, dach kryty holenderką, zachowane belkowe stropy i schody na poddasze / częściowo tynki na elewacjach, murowany aneks przy elewacji szczytowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
10.	Janówka 29/31	Budynek mieszkalny dwurodzinny /dawny zajazd wiejski	na planie litery L, duża kubatura, fundament z kamieni polnych, mury w konstrukcji ryglowej, tynkowane, połacie dachowe kryte holenderką, zachowane belkowe stropy, schody na poddasze, podłogi, częściowo stolarka okienna i drzwiowa / częściowo tynki na elewacjach, część połaci dachowych krytych blachą	1823 r. / częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

11.	Janówka 29/31	Budynek gospodarczy – obora	cegła, drewno, papa	początek XX w.
12.	Janówka 29/31	Budynek gospodarczy – stodoła	drewno, dachówka holenderka	koniec XIX w.
13.	Janówka nr 35/37	Budynek mieszkalny dwurodzinny	urozmaicona bryła, duża kubatura, murowany, elewacje opracowane w cegle z użyciem cegły glazurowanej i kształtek ceramicznych, połączenie dachowe kryte holenderką, zachowane stropy belkowe, schody na poddasze, częściowo stolarka okienna i drzwiowa / murowany aneks w elewacji frontowej	1902 r.
14.	Janówka nr 35/37	Budynek gospodarczy – obora	dwustopniowa bryła, duża kubatura, plan wydłużonego prostokąta, obiekt murowany z cegły, detal architektoniczny z cegły / dachy kryte papą, nowe drzwi i okna	początek XX w.
15.	Janówka nr 35/37	Budynek gospodarczy II – pomocniczy	cegła, drewno, papa	początek XX w.
16.	Janówka nr 39	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany i tynkowany, dach kryty holenderką, zachowane schody na poddasze i belkowe stropy/ wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
17.	Janówka nr 39	Budynek gospodarczy	częściowo murowany, częściowo konstrukcja słupowo-belkowa szalowana deskami / dach kryty papą	ok. 1930 r.
KACZYŃSKA				

18.	Kaczynos nr 1 (nr 1, 1a)	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, opaski przy otworach ze sztucznego kamienia, dach kryty holenderką / lico elewacji częściowo otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r.
19.	Kaczynos nr 1 (nr 1, 1a)	Budynek gospodarczy	murowany z cegły, szczyty szalowane deskami, dach kryty holenderką	ok. 1930 r.
20.	Kaczynos nr 2 (nr 2, 2a)	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach częściowo kryty holenderką / na części dachu eternit, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	ok. 1930 r. / zmodernizowany około 2000 r.
21.	Kaczynos nr 2 (nr 2, 2a)	Budynek gospodarczy	murowany z cegły, szczyty szalowane deskami, dach kryty papą	ok. 1930 r. / zły stan techniczny
22.	Kaczynos nr 3 (nr 3, 3a)	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle / lico elewacji częściowo otynkowane, murowany ganek w elewacji tylnej, dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r. / 2 połowa XX w.
23.	Kaczynos nr 3 (nr 3, 3a)	Budynek gospodarczy	murowany, elewacje ceglane, dach kryty holenderką / szczyty przemurwane z cegły	ok. 1930 r. / ok. 2000 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

24.	Kaczynos nr 4	Budynek mieszkalny jednorodzinny	fundament z kamieni polnych, murowany i tynkowany / dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	I ćwierć XX w.
25.	Kaczynos nr 6/6a	Budynek mieszkalny dwurodzinny	cegła, eternit + cegła, dachówka holenderka	ok. 1930 r. / dom zmodernizowany i przebudowany (1951 rok)
26.	Kaczynos nr 6/6A	Budynek gospodarczy	murowany z cegły, dach kryty holenderką / do ściany szczytowej dobudowany blaszany garaż, wymieniona stolarka	ok. 1930 r.
27.	Kaczynos nr 9	Świetlica wiejska i budynek mieszkalny /dawna szkoła ludowa – Volksschule	duża kubatura, budynek murowany i tynkowany, tynki rapowe, szare, dach kryty holenderką (nowa), zachowana posadzka z lastrico, schody na poddasze / dobudowane piętro w elewacji tylnej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	1928 r. /znacząca modernizacja i przebudowa w 2004 r. – dofinansowana ze środków unijnych
28.	Kaczynos nr 9	Budynek gospodarczy – stodoła	konstrukcja słupowo – belkowa szalowana deskami, dach kryty holenderką, deskowe drzwi i wrota	ok. 1930 r.
29.	Kaczynos nr 12	Budynek mieszkalny / dawny budynek mieszkalny i produkcyjny - piekarnia	cegła, eternit	1922 r. / częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.
30.	Kaczynos nr 16	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje pierwotnie opracowane w cegle (pozostały szczyty), dach kryty holenderką / lico elewacji otynkowane, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	ok. 1900 r. / całkowicie zmodernizowany (lata 60-te XX w. / 2004 r.)
31.	Kaczynos nr 18	Budynek mieszkalny /dawny budynek gospodarczy – owczarnia	cegła, tynk, dachówka holenderka	ok. 1900 r. /przebudowywany i modernizowany w II połowie XX w.

32.	Kaczynos nr 18	Budynek gospodarczy	cegła, drewno, dachówka holerderka	ok. 1930 r.
33.	Kaczynos nr 20	Budynek mieszkalny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” – Gutshaus, przed 1945 r. należał do Eberharda Zimmermanna, po II wojnie mieściła się tu siedziba PGR (biura i mieszkania)	duża kubatura, budynek murowany i tynkowany, zachowane stropy belkowe i schody na poddasze / po remoncie generalnym odnowione elewacje (nowe tynki), nowe pokrycie dachu (blacha), wymieniona stolarka okienna i drzwiowa; zmodernizowane wnętrza; rozebrana drewniana weranda od frontu	koniec XVIII w. / przebudowy i modernizacje: koniec XIX w. oraz II połowa XX w. / po 2010 r. remont generalny
34.	Kaczynos nr 20	Brama	cegła, sztuczny kamień	ok. 1900 r.
35.	Kaczynos nr 25 (nr 25, 25A)	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany i tynkowany, dach kryty holerderką, częściowo zachowana stolarka okienna / wymieniona stolarka drzwiowa, odnowione wnętrza	ok. 1900 r. / 2 połowa XX w.
36.	Kaczynos nr 36	Budynek mieszkalny	cegła, tynk, eternit	ok. 1900 r. / przebudowa i modernizacja od lat 60-tych XX w.
37.	Kaczynos – centrum wsi	Kapliczka przydrożna	cegła, tynk, blacha	1947 r. / modernizacja po 2000 r.
KACZYŃNOS - KOLONIA				
38.	Kaczynos Kolonia nr 1	Budynek mieszkalny	cegła, tynk, papa	ok. 1900 r.

39.	Kaczynos Kolonia nr 7	Budynek mieszkalny	drewno, tynk, eternit / konstrukcja sumikowa	ok. 1940 r.
40.	Kaczynos Kolonia nr 9	Budynek mieszkalny	drewno, tynk, eternit / konstrukcja sumikowa	ok. 1940 r.
41.	Kaczynos Kolonia nr 10	Budynek mieszkalny	drewno, tynk, eternit / konstrukcja sumikowa	ok. 1940 r.
42.	Kaczynos Kolonia nr 11	Budynek mieszkalny	drewno, tynk, eternit / konstrukcja sumikowa	ok. 1940 r.
43.	Kaczynos Kolonia nr 12	Budynek mieszkalny	drewno, tynk, eternit / konstrukcja sumikowa	ok. 1940 r.
44.	Kaczynos Kolonia nr 21 (nr 21A, 21B)	Budynek mieszkalny	cegła, tynk, eternit	ok. 1930 r.
45.	Kaczynos Kolonia nr 23	Budynek mieszkalny	drewno, tynk, eternit / konstrukcja sumikowa	ok. 1940 r.
KIKOJTY				

46.	Kikojty nr 9-11 (nr 9, 11, 11A)	Budynek mieszkalny wielorodzinny / dawny sześciórak w zabudowie folwarcznej	murowany, elewacje pierwotnie opracowane w cegle, ceramiczne pokrycie dachu – holenderka / lico elewacji wtórnie otynkowa- ne, dobudowane ganki, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900-1910 r. / zmodernizowany po 2000 r.
47.	Kikojty nr 16-20	Budynek mieszkalny /dawny dwór, własność rodziny Statt- miller	murowany z cegły, lico elewacji tynkowane, ceramiczne pokrycie dachu – holenderka, drewniany ganek przy elewacji bocznej / nowe tynki w części południo- wej, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa	1905 r. / po 2000 r.
48.	Kikojty nr 16-20	Budynek gospodarczy – spichlerz	murowany, elewacje opracowane w cegle, bryła dwustopniowa, dachy spłaszczone kryte papą	ok. 1905-1910 r. / pozbawiony opieki
KLECIE				
49.	Klecie nr 1	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, lico elewacji ceglane, dach kryty holenderką, zachowa- na stolarka okienna + okiennice / dobudowany murowany ganek do elewacji szczytowej, wymie- niona stolarka drzwiowa	lata 30-te XX w. / około 2000 r. / po 2013 r.
50.	Klecie nr 2 (Kraszewo nr 20) w poprzednim wykazie GEZ oraz w ewidencji wojewódzkiej mylnie wskazany pod adresem: Kraszewo nr 2	Budynek mieszkalny /dawna szkoła ewangelicka; wybu- dowana na wschód od wsi, na kolonii, uczęszczali do niej dzieci z Klecia, Parwarku i Kraszewa	murowany, elewacje opracowane w cegle, skromny detal architek- toniczny, ceramiczne pokrycie dachu – holenderka, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	lata 20-te XX w. / po 2000 r.
51.	Klecie nr 3	Budynek mieszkalno- gospodarczy	częściowo murowany z licem elewacji opracowanym w cegle, częściowo drewniany, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w.

52.	Klecie nr 4 wpisany do rejestru zabytków	Budynek mieszkalny – dom podcieniowy; wzniesiony około połowy XVIII wieku dla Dawida Zimmermanna, rozbudowany na początku XIX stulecia	typ domu wąskofrontowego, dwukondygnacyjna bryła o dużej kubaturze, partia parteru murowana z cegły, wyżej konstrukcja ryglowa z polami wypełnionymi cegłą, pocień wsparty na 9 słupach, dach kryty holenderką, zachowane belkowe stropy, schody, częściowo stolarka drzwiowa – w tym drzwi wejściowe	ok. 1750 r./XIX w.
53.	Klecie nr 5-7	Budynek mieszkalny / dawny budynek mieszkalny i produkcyjny – mleczarnia	częściowo murowany i tynkowany, częściowo elewacje ceglane/bitumiczne pokrycie dachów, tynki na elewacjach, w większości stolarka, murowana dobudówka od południa	koniec XIX w. / 2 połowa XX w.
54.	Klecie nr 5-7	Brama	cegła, metal	koniec XIX w. / zły stan techniczny
54A.	Klecie nr 5-7	<i>Budynek gospodarczy – w zespole mleczarni</i>	<i>cegła, drewno, dachówka ceramiczna</i>	<i>ok. 1910 r.</i>
55.	Klecie nr 8/10 (nr 10, 10A)	Budynek mieszkalny / tzw. Insthaus - dawny dom najemnych pracowników rolnych, zatrudnionych w chełmińskim „majątku ziemskim”	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką / wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa, zmodernizowane wnętrza	ok. 1930 r.
56.	Klecie nr 9/11	Budynek mieszkalny jednorodzinny ob. dwurodzinny	murowany i tynkowany, na elewacjach bonie, dach kryty holenderką, przy elewacji ogrodowej (pd.) drewniana weranda / mur zachodni budynku przemurowany z suporeksu; wymieniona stolarka okienna	ok. 1880 r. / częściowa przebudowa po 2013 roku
57.	Klecie nr 12/14	Budynek mieszkalny / tzw. Insthaus - dawny dom najemnych pracowników rolnych, zatrudnionych w chełmińskim „majątku ziemskim”	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, wymieniona stolarka okienna	ok. 1930 r.

58.	Klecie nr 15	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) /usytuowany w zachodniej części wsi, w zabudowie kolonijnej	część gospodarcza o elewacjach opracowanych w cegle, dach kryty papą, szczyt szalowany deskami; część mieszkalna tynkowana, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna, belkowe stropy	4 ćwierć XIX w. / zły stan techniczny
59.	Klecie nr 16/18 (nr 18)	Budynek mieszkalny dwurodzinny / tzw. Insthaus - dawny dom najemnych pracowników rolnych, zatrudnionych w chełmińskim „majątku ziemskim”	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką / południowa część budynku po remoncie generalnym, elewacje ocieplone, otynkowane i pomalowane w jasnej tonacji; w całym budynku nowa stolarka	ok. 1930 r. / po 2013 r. remont południowej części budynku
60.	Klecie nr 20/22	Budynek mieszkalny dwurodzinny / tzw. Insthaus - dawny dom najemnych pracowników rolnych, zatrudnionych w chełmińskim „majątku ziemskim”	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna	ok. 1930 r.
61.	Klecie nr 26	Budynek mieszkalny jednorodzinny	konstrukcja zrębowa na ceglany fundamencie, szczyty i ścianka kolankowa szalowane deskami, dach kryty holenderką, zachowana stolarka okienna i okiennice, drzwi wejściowe, stropy belkowe i podłogi	4 ćwierć XIX w.
62.	Klecie nr 26	Budynek gospodarczy – stodoła	drewno, dachówka ceramiczna - holenderka	ok. 1900 r.
KŁAWKI				

63.	Kławki nr 4	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, opaski przy otworach okiennych ze sztucznego kamienia, dach kryty holenderką / nowa stolarka okienna i drzwiowa	lata 30- te XX w. / po 2000 r.
64.	Kławki nr 5	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, dach kryty holenderką / elewacje ocieplone i otynkowane, nowa stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	ok. 1900 r. / 2007 r. - całkowicie zmodernizowany
65.	Kławki nr 7	Brama	cegła, tynk, metal	1926 r.
66.	Kławki nr 7	Budynek gospodarczy - spichlerz	częściowo murowany i tynkowany, w większości konstrukcja słupowo-belkowa szalowana deskami, dach kryty holenderką	ok. 1900 r.
67.	Kławki nr 8 wpisany do rejestru zabytków (rozebrany w 2013 r.)	Budynek mieszkalny – dom podcieniowy	pozostały tylko relikt budynku, piwnice, pozostałości ścian wewnętrznych z cegły	1832 r. / budynek praktycznie już nie istnieje na swoim historycznym siedlisku
68.	Kławki nr 9	Budynek mieszkalny /po 1945 roku okresowo szkoła	murowany z cegły ceramicznej i silikatowej / lico elewacji częściowo otynkowane, dach kryty blachą, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	4 ćwierć XIX w. / częściowo zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
69.	Kławki nr 12/12A	Budynek mieszkalny jednorodzinny	budynek murowany, dach kryty holenderką / elewacje ocieplone, otynkowane i pomalowane, nowa stolarka, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w. / zmodernizowany około 2000 r.
70.	Kławki nr 12/12A	Budynek gospodarczy	murowany, dach kryty holenderką / elewacje ocieplone, otynkowane i pomalowane	lata 30-te XX w. / zmodernizowany około 2000 r.
KRASZEWO				

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

71.	Kraszewo nr 8	Budynek mieszkalny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i> ; po 1945 roku okresowo stołówka PGR oraz mieszkania pracowników sezonowych, potem przedszkole	na planie liter L, duża kubatura, murowany i tynkowany, fundament z kamienia, dachy kryte eternitem / tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, przebudowane wnętrza	4 ćwierć XIX w. / lata 60-te XX w. całkowicie zmodernizowany
72.	Kraszewo nr 17	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany/ dach kryty eternitem, elewacje ocieplone, otynkowane i pomalowane, nowa stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1930 r. / dom zmodernizowany po 2000 r.
73.	Kraszewo nr 17	Budynek gospodarczy	murowany, elewacje opracowane w cegle, częściowo szalowane deskami, dach kryty holenderką	ok. 1930 r.
74.	Kraszewo nr 18 (nr 19)	Budynek mieszkalny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i> , po 1945 roku biura PGR	forma architektoniczna nawiązująca do dworu, duża kubatura, murowany i tynkowany, na elewacjach neoklasycystyczny detal architektoniczny / dach kryty eternitem, zmienione wnętrza, wymieniona stolarka okienna	ok. 1920 r. / częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.
75.	Kraszewo nr 19	Budynek mieszkalny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i> , po 1945 roku świetlica PGR i mieszkania pracowników	forma architektoniczna nawiązująca do dworu, duża kubatura, wielostopniowa bryła, murowany i tynkowany, na elewacjach neoklasycystyczny detal architektoniczny, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa / dach kryty eternitem, zmienione wnętrza	ok. 1920 r. / częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.
76.	Kraszewo nr 19	Budynek gospodarczy	duża kubatura, plan wydłużonego prostokąta, murowany z cegły silikatowej i ceramicznej, dach kryty holenderką	ok. 1920 r. / zły stan techniczny
KRÓLEWO				
77.	Królewo nr 10	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką; wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	1 ćwierć XX w.

78.	Królewo nr 11	Budynek mieszkalny jednorodzinny /dawny zajazd wiejski, po 1945 roku okresowo sklep	konstrukcja zrębowa, szczyty szalowane deskami, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, stropy belkowe, drewniane podłogi	1826 r. / budynek opuszczony, pozbawiony opieki ze strony właścicieli, zagrożony rozbiórką
79.	Królewo nr 15	Budynek mieszkalny jednorodzinny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego”	murowany, fundament z kamienia, drewniany ganek w elewacji frontowej – w niej zachowana stolarka / lico elewacji otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	4 ćwierć XIX w. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
80.	Królewo nr 15	Budynek gospodarczy I	duża kubatura, murowany, elewacje opracowane w cegle, detal architektoniczny z cegły i kształtek, dach kryty holenderką, stolarka okienna i drzwiowa	1899 r.
81.	Królewo nr 15	Budynek gospodarczy II	duża kubatura, murowany, elewacje opracowane w cegle, detal architektoniczny z cegły i kształtek, częściowo stolarka / dach kryty blachą, częściowo nowa stolarka	1899 r.
82.	Królewo nr 24	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, tynkowany, w elewacji wzdłużnej drewniany ganek / dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	koniec XIX w. / 2 połowa XX w.

83.	Królewo nr 27	Plebania	murowany, elewacje opracowane w cegle z dodatkiem cegły glazurowanej i kształtek ceramicznych, szczyt frontowej wystawki w odkrytej konstrukcji ryglowej, pod nim drewniana weranda, dach o ceramicznym pokryciu – holenderka, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1890 r.
84.	Królewo nr 27 wpisany do rejestru zabytków	Kościół rzymsko – katolicki p.w. św. Mikołaja (parafialny)	budowla salowa, orientowana, w bryle korpus główny nakryty dachem o ceramicznym pokryciu (holenderka) oraz wieża z dachem wiciowym krytym blachą; elewacje opracowane w cegle; strop belkowy	1820 r. / 1844 r. / 1895 r.
85.	Królewo nr 27 wpisane do rejestru zabytków	Ogrodzenie działki kościelnej	mur pełny, ceglany i tynkowany, zwieńczony daszkiem z dachówki ceramicznej; w murze zlokalizowane dwie bramy od strony wschodniej	pocz. XX w.
86.	Królewo nr 28	Budynek mieszkalny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego”	konstrukcja zrębowa na kamiennym fundamencie, szczyty szalowane deskami, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i stolarka drzwiowa, zachowane belkowe stropy, drewniane podłogi, schody prowadzące na poddasze	ok. 1880 r.

87.	Królewo nr 36 (nr 38)	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, fundament z kamienia polnego, nad nim ceglana opaska, wyżej lico elewacji tynkowane / wtórne tynki na elewacjach, dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / zmodernizowany około 2000 r.
88.	Królewo nr 36 (nr 38)	Budynek gospodarczy	konstrukcja słupowo- belkowa szalowana pionowo deskami, dach kryty holenderką	ok. 1900 r.
89.	Królewo – vis a vis nr 43 wpisana do rejestru zabytków	Kapliczka przydrożna	cegła, częściowo powierzchnie otynkowane	XVI w. / po roku 2000 - całkowicie zmodernizowana /2014 rok – prace konserwatorskie i restauratorskie, przywrócenie historycznej formy i wyglądu
90.	Królewo nr 46 (nr 46, 46A)	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, elewacje częściowo murowane w cegle, częściowo otynkowane, nowe ceramiczne pokrycie dachu oraz blachodachówka, nowa stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / po 2000 r.
91.	Królewo nr 53 (nr 51, 53A)	Budynek mieszkalny wielorodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, zachowane belkowe stropy i drewniane podłogi / część elewacji ocieplona i otynkowana, nowa stolarka okienna i drzwiowa, murowana przybudówka w elewacji frontowej	ok. 1900 r. / dom częściowo zmodernizowany i przebudowany w 4 ćwierci XX w.
92.	Królewo nr 63 (nr 62)	Budynek mieszkalny – dawny dom dróżnika, własność PKP S.A.	murowany, elewacje opracowane w cegle, zachowane stropy belkowe / dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	1 ćwierć XX w. / 2 połowa XX w.

93.	Królewo nr 73 (nr 74)	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i>	urozmaicona, wielostopniowa bryła, budynek murowany i tynkowany, drewniany ganek w elewacji tylnej, murowane przy- budówki w pozostałych elewacjach, cera- miczne pokrycie połaci dachow- ych, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	4 ćwierć XIX w.
94.	Królewo nr 80	Budynek gospodarczy	Budynek gospodarczy murowany, wystrój elewacji tynkowej z cegłanymi detalami architekto- nicznymi. obecnie stanowiący budynek magazynowy.	w 4 ćw. XIX w.,
95.	Królewo nr 78	Budynek gospodarczy – obecnie magazyn	duża kubatura, murowany/ wtór- nie otynkowany, dach kryty papą	koniec XIX w. / 2 połowa XX w.
96.	Królewo nr 87 (nr 85, 85A, 87)	Budynek mieszkalny wielorodzinny, dawny czworak	murowany z cegły silikatowej z dodatkiem cegły ceramicznej, dach kryty holenderką / elewacje częściowo otynkowa- ne, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, wtórny murowany ganek w elewacji wzdłużnej	ok. 1900 r.
97.	Królewo nr 89 (nr 89, 91)	Budynek mieszkalny wielorodzinny, dawny czworak	murowany z cegły silikatowej z dodatkiem cegły ceramicznej, dach kryty holenderką / elewacje wtórnie otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, wtórny murowany ganek w elewacji wzdłużnej	ok. 1900 r.
98.	Królewo nr 95	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i>	duża kubatura, murowany z cegły silikatowej z dodatkiem cegły ceramicznej czerwonej, drewnia- na weranda w elewacji frontowej, połacie dachowe kryte holenderką, zachowane stropy belkowe, schody na poddasze / wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa	4 ćwierć XIX w. / 2 połowa XX w.
KRZYŻANOWO				

99.	Krzyżanowo nr 2	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i> ; po 1945 roku mieściły się tu biura i mieszkanie kierownika PGR	dwustopniowa bryła, część zachodnia dobudowana po 1945 r., duża kubatura; budynek murowany i tynkowany, detal neoklasycystyczny z tynku i sztucznego kamienia, drewniana weranda w elewacji wzdłużnej, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa / dachy kryte eternitem i papą, nowe tynki na części zachodniej, zmodernizowane wnętrza	ok. 1880 / po 1972 r. – częściowo zmodernizowany
100.	Krzyżanowo nr 2	Brama	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką	ok. 1880 r.
101.	Krzyżanowo nr 2	Budynek gospodarczy – dawna wozownia	Murowany, elewacje opracowane w cegle, dachówka holenderka, metalowe okna / wtórne deskowe drzwi i wrota	ok. 1880 r.
102.	Krzyżanowo nr 3	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem szkoła parafialna, po 1945 roku sklep GS i klub RUCH	murowany, część elewacji opracowana w cegle / dach kryty eternitem, większość elewacji otynkowanych i ocieplonych, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	4 ćwierć XIX w. / ok. 2000 r. – częściowo zmodernizowany i rozbudowany
103.	Krzyżanowo nr 4	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - <i>Gutshaus</i> ; po 1945 roku mieściły się tu pokoje gościnne oraz mieszkania dla pracowników sezonowych miejscowego zakładu PGR	dwustopniowa bryła, duża kubatura; budynek murowany, elewacje opracowane w cegle ceramicznej z dodatkiem cegły w kolorze żółtej, dachy kryte holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, zachowane drewniane podłogi i stropy belkowe / wtórne dobudówki z pustaków oraz murowane z cegły i tynkowane	4 ćwierć XIX w. / częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.
104.	Krzyżanowo nr 6	Budynek mieszkalny wielorodzinny /dawny wielorak	murowany / przekształcona bryła – wystawki w połaciach dachowych, elewacje otynkowane, dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, murowane dobudówki w elewacjach szczytowych	ok. 1900 r. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
105.	Krzyżanowo nr 9 (nr 13A-1)	Budynek parafialny - kancelaria	murowany, elewacje opracowane w cegle / ceramiczne pokrycie dachu (przełożone), murowana dobudówka od frontu oraz przy elewacji szczytowej, nowa stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / 2 połowa XXw.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

106.	Krzyżanowo nr 9 (nr 13A) wpisany do rejestru zabytków	Kościół rzymsko – katolicki p.w. św. Barbary	cegła, drewno/ częściowo kon- strukcja ryglowa	1330 r./ 1735 r. / XIX w.
107.	Krzyżanowo nr 9 (nr 13A) wpisana do rejestru zabytków	Dzwonnica	drewno, eternit	XIX w./ lata 60-te XX w.
108.	Krzyżanowo nr 9 (nr 13A) wpisane do rejestru zabytków	Ogrodzenie działki kościelnej	cegła, tynk, gąsior ceramiczne	XV w./ XIX w.
109.	Krzyżanowo – vis a vis kościola (nr 13A-2)	Organistówka	murowany, elewacje opracowane w cegle, detal architektoniczny z cegły / dach kryty blachodachów- ką, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1890 r. /lata 60-te XX w. / po 2013 r.
110.	Krzyżanowo nr 13	Budynek mieszkalny wielorodzinny	charakterystyczna bryła z wysoki dachem naczółkowym, budynek murowany / dach kryty eternitem, murowane przybudówki w elewacjach szczytowych, wtórne tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / lata 70-te XX wieku - dom zmodernizowany
111.	Krzyżanowo nr 26	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, zachowany drewniany ganek w elewacji frontowej / dach kryty eternitem, elewacje ocieplone, otynkowane i pomalowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa / najlepiej zachowana pierwotna forma na całej ulicy	lata 30-te XX w. / lata 70-te XX w. / po 2000 r.
PARWARK				
112.	Parwark nr 1 (nr 1, 1A)	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, dach kryty holenderką / elewacje ocieplone i otynkowane, wymieniona sto- larka okienna i drzwiowa, dobu- dówki w elewacji tylnej	ok. 1900 r. / po 2000 r. - zmodernizowany
113.	Parwark nr 2-2A	Budynek mieszkalny; dwurodzinny	murowany i tynkowany, dach kryty hollen- derką / nowe tynki na elewacjach, nowa stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w./ po 2000 r. - zmodernizowany
114.	Parwark nr 3	Budynek mieszkalny / dawna siedziba właścicieli majątku Parwark; przed II wojna właścicielem był Emil Wenderlich, po roku 1945 mieściły się tu biura PGR	duża kubatura, budynek murowa- ny i tynkowany, schody ze- wnętrzne ze sztucznego kamienia / lico elewacji częściowo ocieplo- ne, na dachu blachodachówka, nowa stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1880 r./lata 60-te XX w. – zmodernizowany/ po 2000 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

115.	Parwark nr 9	Budynek mieszkalny /dawna rządówka w majątku	murowany / nowe tynki na elewacjach, dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, do elewacji frontowej dobudowany podest oraz drewniany taras	4 ćwierć XIX w. / po 2000 r. – całkowicie zmodernizowany / po 2013 r.
STARE POLE				
116.	Bema nr 1-1A	Budynek mieszkalny dwurodzinny /dawniej mieszkalny i urzędowy, wzniesiony dla urzędników powiatu malborskiego	murowany i tynkowany, dach kryty holenderką, zachowane schody na poddasze i belkowe stropy / murowana przybudówka w elewacji tylnej, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa	1924 r. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
117.	Bema nr 2c wpisany do rejestru zabytków w zespole cukrowni	Budynek mieszkalny/ dawny dom pracowników cukrowni	murowany, elewacje opracowane w cegle, partia poddasza i szczyty w odkrytej konstrukcji ryglowej, zachowane belkowe stropy i schody na poddasze / dach kryty papą, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	lata 80-te XIX w./ częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.
118.	Bema nr 3/5	Budynek mieszkalny dwurodzinny /dawniej mieszkalny i urzędowy, wzniesiony dla urzędników powiatu malborskiego	murowany i tynkowany, dach częściowo kryty holenderką / tynki na elewacjach, dach częściowo kryty blachodachówką, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, murowane przybudówki w elewacjach szczytowych	1924 r. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
119.	Dworcowa nr 2	Budynek mieszkalny i usługowy	murowany, zachowane stropy belkowe i ceramiczne / tynki na elewacjach, dach kryty papą, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa, murowany ganek w elewacji szczytowej	ok. 1900 r. / po 2000 r. – całkowicie zmodernizowany
120.	Dworcowa nr 5 (nr 3)	Budynek mieszkalny i usługowy / przed 1945 rokiem mieszkalny i usługowy, sklep, rodziny Raykowski – Recke, po 1945 roku biura i sklep GS	murowany, połączenie dachowe kryte holenderką, zachowane stropy belkowe i ceramiczne, schody na poddasze / tynki na elewacjach, częściowo ocieplenie, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa	ok. 1910 r. / po 2000 r. – częściowo zmodernizowany

121.	Dworcowa nr 7/9	Budynek mieszkalny i usługowy /przed 1945 mieszkalny i usługowy – willa dr Meske z gabinetem lekarskim	dwustopniowa bryła, konstrukcja zrębowa na murowanym fundamencie, część lica elewacji szalowana deskami / dachy kryte blachą, część lica elewacji otynkowana, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa nawiązująca do historycznej	lata 20-te XX w. / po 2000 r. - zmodernizowany
122.	Grunwaldzka nr 8	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	dwustopniowa bryła, murowany, dachy kryte dachówką cementową / tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w. / po 2000 r.
123.	Jana Pawła II nr 1/3	Budynek mieszkalny dwurodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	murowany, dach kryty holenderką, częściowo zachowane oryginalne tynki, częściowo zachowana stolarka okienna stropy, schody na poddasze / częściowo nowe tynki, częściowo stolarka	lata 30-te XX w. / po 2000 r.
124.	Jana Pawła II nr 5	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	murowany i tynkowany, tynki oryginalne – wapienne, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna oraz drzwiowa, w elewacji frontowej trójboczny w rzucie aneks, w elewacji szczytowej murowana weranda z tarasem	lata 20-te XX w. / po 2000 r.
125.	Jana Pawła II nr 6	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	dwustopniowa bryła, nie przekształcona, obiekt murowany, ceramiczne pokrycie dachów, od frontu drewniany ganek / tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w. / zmodernizowany po 2000 r.
126.	Jana Pawła II nr 7	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i okiennice, stropy, schody na poddasze	lata 30-te XX w.
127.	Jana Pawła II nr 9	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna, stropy, schody na poddasze / przybudówka od strony ogrodu, wymieniona stolarka okienna	lata 30-te XX w. / 4 ćwierć XX w.

128.	Jana Pawła II nr 13	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	murowany, elewacje opracowane w cegle, szczyty z postumentami, dach kryty holenderką, zachowane stropy i schody na poddasze / wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w. / po 2000 r.
129.	Jana Pawła II nr 16	Budynek mieszkalny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	dwustopniowa bryła, nie prze- kształcona, drewniany ganek od frontu, budynek murowany i tynkowany, dachy kryte holen- derką, skromny detal architekto- niczny / wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – zmoder- nizowany
130.	Jana Pawła II nr 18	Budynek mieszkalny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	dwustopniowa bryła, nie prze- kształcona, drewniany ganek od frontu, budynek murowany i tynkowany, dachy kryte holenderką / wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa, elewacje ocieplone, nowe tynki, pobielone	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – zmoder- nizowany
131.	Marynarki Wojennej nr 2 a/b/c/d; wpisany do rejestru zabytków w zespole cukrowni	Budynek mieszkalny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	bryła trójstopniowa, budynek murowany, elewacje tynkowane, tynki oryginalne, rapowe, skrom- ny detal architektoniczny, czę- ściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, schody na klatkach schodowych	lata 20-te XX w. / 2 połowa XX w.
132.	Marynarki Wojennej nr 2f wpisany do rejestru zabytków w zespole cukrowni	Budynek mieszkalny/ dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni, dawny dom dyrektorów cukrowni	2,5 - kondygnacyjna bryła, budy- nek murowany, elewacje opraco- wane w cegle, detal architekto- niczny z cegły i kształtek, czę- ściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, zachowane stropy belkowe, schody na klat- kach schodowych/ dachy kryte papą	lata 90-te XIX w.
133.	Marynarki Wojennej nr 2g wpisany do rejestru zabytków w zespole cukrowni	Budynek mieszkalny/dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni, dawny dom głównych technologów cukrowni	2,5 - kondygnacyjna bryła, budy- nek murowany, elewacje opraco- wane w cegle, detal architekto- niczny z cegły i kształtek, czę- ściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, zachowane stropy belkowe, schody na klat- kach schodowych / dachy kryte papą	lata 90-te XIX w.

134.	Marynarki Wojennej nr 2c (nr 2F) wpisany do rejestru zabytków w zespole cukrowni	Zespół cukrowni	zespół kilkunastu budynków produkcyjnych, pomocniczych i usługowych + układ komunikacyjny + place składowe	1880-1940 / część budynków zmodernizowana
135.	Marynarki Wojennej nr 3	Budynek mieszkalny /przed 1945 i w latach 50- tych XX w. zespół zakładu rymarskiego	dwukondygnacyjna bryła, budynek murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, przy elewacji szczytowej murowana przybudówka z drewnianą werandą, zachowane stropy belkowe, schody na klatkę schodowej, częściowo stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – częściowo zmodernizowany
136.	Marynarki Wojennej nr 3 (w głębi)	Budynek mieszkalny i pomocniczy /przed 1945 i w latach 50- tych XX w. zespół zakładu rymarskiego	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna/ część lica elewacji otynkowana, nowa stolarka drzwiowa	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – częściowo zmodernizowany
137.	Marynarki Wojennej nr 4	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego”, rodzina Enss - <i>Gutshaus</i>	dwustopniowa bryła, duża kubatura, budynek murowany i tynkowany, tynki oryginalne, rapowe, bogaty detal architektoniczny, dekoracje laubzekinowe w szczytach, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, belkowe stropy, schody na wyższe kondygnacje	4 ćwierć XIX w. / zły stan techniczny
138.	Marynarki Wojennej nr 5 (nr 7)	Budynek mieszkalny i usługowy – sklep, bar / przed 1945 rokiem dom handlowy i mieszkania rodziny Friesen	zmieniona forma architektoniczna, w tym forma dachu, elewacje ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	4 ćwierć XIX w. / lata 90-te XX w. – całkowicie zmodernizowany i rozbudowany

139.	Marynarki Wojennej nr 8	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem budynek mieszkalny i apteka, zarządzane przez Gertrudę Zerell	2.kondygnacyjna bryła, budynek murowany i tynkowany, częściowo zachowany skromny detal architektoniczny, stropy belkowe / dach kryty blachą, częściowo lico elewacji ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1920 r. / 2 połowa XX w.
140.	Marynarki Wojennej nr 8a (lub nr 6) (bez nr, pomiędzy nr 6 i nr 8)	Zespół trzech budynków dawnej piekarni / przed 1945 rokiem zespół piekarni należący do rodziny Friesen	budynek wolnostojący murowany i tynkowany, dach kryty holenderką / dwa pozostałe budynki zblokowane ze sobą: jeden o elewacjach opracowanych w cegle, drugi murowany i otynkowany, dachy kryte holenderką lub papą	ok. 1920 r. / 2008 r. – częściowo zmodernizowany
141.	Marynarki Wojennej nr 12 (lub Dworcowa nr 1) (Dworcowa nr 1)	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem mieszkalny i usługowy, willa dr Hahn, z gabinetem oraz prywatną apteką	wielostopniowa, urozmaicona bryła, budynek murowany i tynkowany, od frontu ryzalit z portykiem, zachowane stropy belkowe i ceramiczne / przekształcona bryła, forma dachu, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / 1952 r. – częściowo rozbudowany i zmodernizowany
142.	Marynarki Wojennej nr 17	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” - Gutshaus	konstrukcja zrębowa na kamiennym fundamencie, szczyty i ścianka kolankowa szalowane deskami, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa, stropy belkowe, schody na poddasze	4 ćwierć XIX w. / 4 ćwierć XX w.

143.	Marynarki Wojennej nr 18 wpisany do rejestru zabytków	Kościół rzymsko – katolicki, filialny, p.w. Matki Bożej Królowej Polski / przed 1945 rokiem kościół ewangelicki; neogotycki, zbudowany wg projektu architekta Passarga z Elbląga	cegła, dachówka holenderka	1879 r.
144.	Marynarki Wojennej nr 18 wpisana do rejestru zabytków	Dzwonnica	drewno, cegła, papa	ok. 1850 r.
145.	Marynarki Wojennej nr 18 wpisane do rejestru zabytków	Ogrodzenie działki kościelnej	sztuczny kamień, stal	1904 – 1913 r.
146.	Marynarki Wojennej nr 21 (bez nr, pomiędzy nr 21 i nr 23)	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” – Gutshaus, prawdopodobnie dom rodziny Böhnert	murowany, zachowane fragmenty detalu architektonicznego na elewacjach, belkowe stropy / nowe tynki na elewacjach, dach kryty eternitem, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	4 ćwierć XIX w. / lata 90-te XX w. – zmodernizowany
147.	Marynarki Wojennej nr 22	Budynek przedszkola /przed 1945 rokiem budynek parafialny – pastorówka; zbudowany przez pastora Hermanna Juliusa Christmanna	duża kubatura, budynek murowany, elewacje opracowane w cegle, detal architektoniczny z cegły i kształtek, dach kryty holenderką, zachowane stropy belkowe / wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, duża bryła dobudowana od południa	lata 80-te XIX w. / lata 60-te XX w. – budynek rozbudowany i zmodernizowany
148.	Marynarki Wojennej nr 23	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, dach kryty holenderką / wtórne tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – zmodernizowany

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

149.	Marynarki Wojennej nr 25/27	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką /wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, zmodernizowane wnętrza	lata 30-te XX w.
150.	Marynarki Wojennej nr 26	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, fundament z kamieni polnych, dach kryty holenderką, zachowane drzwi wejściowe / nowe tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna; zmodernizowane wnętrza	koniec XIX w. / 4 ćwierć XX w.
151.	Marynarki Wojennej nr 29/31	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje pierwotnie opracowane w cegle, dach kryty holenderką / lico elewacji częściowo ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, zmodernizowane wnętrza	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – częściowo zmodernizowany
152.	Marynarki Wojennej nr 32/34	Budynek mieszkalny dwurodzinny, dawniej mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof)	bryła dwustopniowa, po adaptacji obie części pełnią funkcje mieszkalne; obiekt murowany, szczyt wschodni szalowany deskami / nowe tynki na elewacjach, dachy kryte eternitem i blachodachówką, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa; zmodernizowane wnętrza	koniec XIX w. / po 2000 r. – zmodernizowany
153.	Marynarki Wojennej nr 33/35	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, elewacje pierwotnie opracowane w cegle, dach kryty holenderką / lico elewacji częściowo ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, zmodernizowane wnętrza	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – częściowo zmodernizowany

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

154.	Marynarki Wojennej nr 42	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem należał do urzędników powiatu malborskiego	murowany i tynkowany, tynki oryginalne, skromny detal architektoniczny, dach kryty holenderką, od frontu murowany ganek z tarasem, zachowane stropy belkowe, zabiegowe schody na poddasze, częściowo stolarka okienna oraz stolarka drzwiowa / odnowione wnętrza	lata 20-te XX w.
155.	Marynarki Wojennej nr 44	Budynek mieszkalny /przed 1945 rokiem wzniesiony z funduszy powiatu malborskiego, nale- żał do weterynarza Ernsta Wittiga	fundament z kamienia i cegły, na nim konstrukcja zrębowa, ścianka kolankowa opracowana w formie imitującej konstrukcję ryglową, bogaty detal architektoniczny, zachowane belkowe stropy, schody na poddasze, częściowo stolarka drzwiowa / dach kryty papą, wymieniona stolarka okienna	lata 20-te XX w.
156.	Mickiewicza nr 2	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dawniej w zasobie mieszkaniowym cukrowni	konstrukcja sumikowa na beto- nowej wylewce, elewacje szalo- wane poziomo deskami, dach kryty karpiówką / wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w.
157.	Sienkiewicza nr 1	Budynek mieszkalny wielorodzinny – w zasobie kolejowym.	dwukondygnacyjna bryła, budy- nek murowany i tynkowany, dach kryty holenderką, zachowane belkowe stropy i schody w klatce schodowej wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, częściowo ocieplone elewacje	ok. 1910 r. / 4 ćwierć XX w.
158.	Sienkiewicza nr 1a	Budynek mieszkalny – w zasobie kolejowym.	dwukondygnacyjna bryła, budynek murowany i tynkowany, dach kryty holenderką, zachowa- ne stropy belkowe oraz schody w klatce schodowej wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, częściowo tynki na elewacjach	ok. 1910 r./ 4 ćwierć XX w.

159.	Sienkiewicza nr 1 b	Budynek mieszkalny – w zasobie kolejowym.	dwukondygnacyjna bryła, budynek murowany i tynkowany, ceglane gzymsy, zachowane stropy belkowe i schody / dach kryty papą, częściowo ocieplenie, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1910 r. / lata 90-te XX w. – częściowo zmodernizowany
160.	Sienkiewicza nr 1 c	Budynek mieszkalny – w zasobie kolejowym.	dwukondygnacyjna bryła, budynek murowany i tynkowany, dach kryty holenderką, ceglane gzymsy, zachowane stropy belkowe oraz schody na klatce schodowej / wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1910 r. / 4 ćwierć XX w.
161.	Sienkiewicza nr 3 wpisany do rejestru zabytków	Budynek poczty	dwukondygnacyjna bryła o dużej kubaturze, budynek murowany, elewacje w kontraście materiałowym: cegła i tynk, bogaty detal architektoniczny, dachy kryte holenderką, zachowane stropy belkowe, częściowo podłogi i posadzki, stolarka okienna i drzwiowa	koniec XIX w.
162.	Sienkiewicza nr 4	Budynek mieszkalny jednorodzinny	budynek murowany i tynkowany, murowane i tynkowane aneksy w elewacjach wzdłużnych, dach kryty holenderką / nowe tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany
163.	Sienkiewicza nr 8 (nr 8b, 8c)	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany i tynkowany, szczyty szalowane deskami, ceramiczne pokrycie połaci dachowych – holenderka, zachowane belkowe stropy / częściowo tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – częściowo zmodernizowany
SZLAGNOWO				
164.	Szlagnowo nr 1	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” – <i>Gutshaus</i> , po 1945 r. świetlica wiejska i sklep	konstrukcja zrębowa, częściowo konstrukcja ryglowa, fundamenty kamienne, ceramiczne pokrycie dachów – holenderka, zachowane drzwi wejściowe, częściowo stolarka okienna	ok. 1830 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

165.	Szlagnowo bez nr – obok placu zabaw	Budynek gospodarczy - spichlerz	murowany, lico elewacji opracowane w cegle, dach kryty holenderką, na elewacji szczytowej data budowy budynku	1936 r.
166.	Szlagnowo nr 13 (nr 13, 13A)	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, elewacje opracowane w cegle, ceramiczne pokrycie dachu – holenderka / murowany ganek w elewacji frontowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1925 r.
167.	Szlagnowo nr 15	Budynek mieszkalny jednorodzinny / dom dróżnika	murowany, elewacje opracowane w cegle, bitumiczne pokrycie dachu / wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, murowana i tynkowana przybudówka w elewacji bocznej; zmodernizowane wnętrza	1 ćwierć XX w.
SZALENIEC				
168.	Szaleniec nr 2	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany i tynkowany, dach kryty holenderką, zachowane belkowe stropy / nowe tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	1 ćwierć XX w.
169.	Szaleniec nr 3	Budynek mieszkalny /dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” – <i>Gutshaus</i> ; po 1945 roku biura i mieszkania zakładu PGR Krzyżanowo	Murowany i tynkowany, na elewacjach neoklasycystyczny detal architektoniczny, częściowo zachowana stolarka okienna, od frontu metalowa obudowa nad schodami wejściowymi / dach kryty eternitem	1898 r. / lata 60-te XX w. - zmodernizowany
170.	Szaleniec nr 3	Budynek gospodarczy	murowany, elewacje opracowane w cegle, duża bryła, dachy kryte eternitem	ok. 1910 r.
171.	Szaleniec nr 3	Brama	cegła, sztuczny kamień	ok. 1900 r.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

172.	Szaleniec nr 4 (nr 1, 4) w poprzednim wykazie GEZ i w ewidencji wojewódzkiej wskazany jako Szaleniec nr 1	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof). Położony vis a vis cmentarza, zapewne należał do jednej z rodzin mennonic- kich.	część gospodarcza murowana z dachem krytym eternitem; część mieszkalna konstrukcji zrębowej na kamiennym fundamencie, wtórnie otynkowana na trzcinie, zachowane podłogi belkowe stropy, częściowo stolarka	ok. 1850 r. / bardzo zły stan techniczny
173.	Szaleniec nr 14	Budynek mieszkalny.	cegła, tynk, dachówka holenderka	4 ćwierć XIX w. / lata 80-te XX w. - zmoder- nizowany
ZĄBROWO				
174.	Ząbrowo nr 1	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka karpiówka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – dom zmoder- nizowany
175.	Ząbrowo nr 1	Budynek gospodarczy	murowany i tynkowany, częściowo drewnia- ny, dach kryty holenderką	lata 30-te XX w.
176.	Ząbrowo nr 4/6	Budynek mieszkalny dwurodzinny	cegła, tynk, dachówka karpiówka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – dom zmoder- nizowany
177.	Ząbrowo nr 8/10	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, dach kryty karpiówką / częściowo nowe ceramiczne pokrycie dachu, tynki na elewa- cjach, murowane ganki w elewacji tylnej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	lata 30-te XX w. / 2004 r. – zmodernizowany
178.	Ząbrowo nr 9	Budynek mieszkalny i gospodarczy / właścicielami przed 1945 rokiem byli Kriese i Höpner	murowany, elewacje opracowane w cegle, szczyty szalowane deskami, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa / dach kryty eternitem	ok. 1900 r. / 2 połowa XX w.
179.	Ząbrowo nr 12	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany, dach kryty karpiówką / elewacje ocieplone, otynkowane i pomalowane, murowany aneks w elewacji tylnej, wymieniona stolarka okienna oraz drzwiowa, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – zmodernizowany
180.	Ząbrowo nr 11	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem zespół szkoły ludowej – Volksschule, budynek mieszkalny nauczycieli	cegła, tynk, dachówka holenderka	1934 r. / lata 90-te XX w. – zmodernizowany

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

181.	Ząbrowo 11 a (nr 11A, 11B, 11C)	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem zespół szkoły ludowej – Volksschule, budynek z klasami szkolnymi oraz kuchnią	cegła, tynk, dachówka holenderka	1934 r. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany
182.	Ząbrowo 11/11a (nr 11)	Budynek gospodarczy / w dawnym zespole szkoły ludowej	cegła, tynk, dachówka holenderka	1934 r.
183.	Ząbrowo nr 14/16	Budynek mieszkalny dwurodzinny	murowany, dach kryty karpiówką / przebudowana bryła – podwyższona o kondygnację, murowany aneks w elewacji tylnej, nowe tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. – całkowicie zmodernizowany oraz rozbudowany
184.	Ząbrowo nr 15	Budynek mieszkalny / budynek gospodarczy – stajnia – w wielkoobszarowym gospodarstwie bauera Alberta Reihsa	murowany, partia poddasza szalowana deskami / zaadaptowany do funkcji mieszkalnych, murowany aneks w elewacji południowej, nowe tynki na elewacjach, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	ok. 1900 r. / lata 80-te XX w. - zmodernizowany
185.	Ząbrowo nr 18/20	Budynek mieszkalny dwurodzinny	cegła, tynk, dachówka karpiówka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. - zmodernizowany
186.	Ząbrowo nr 21	Budynek mieszkalny /przed 1945 rokiem mieszkalny i usługowy – sklep kolonialny Haase/Janke	cegła, dachówka holenderka	ok. 1910 r.
187.	Ząbrowo nr 22/24	Budynek mieszkalny dwurodzinny	cegła, tynk, blachodachówka	lata 30-te XX w. / 2006 – 2007 r. – zmodernizowany

188.	Ząbrowo nr 26	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) / przed 1945 rokiem dom w gospodarstwie bauera Paulsa	cegła, tynk, drewno, dachówka holenderka, eternit	1899 r.
189.	Ząbrowo nr 27/29	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem budynek gospodarczy i częściowo mieszkalny, w wielkoobszarowym gospodarstwie bauera Alberta Reihsa	drewno, tynk, dachówka holenderka / konstrukcja zrębowa	lata 90-te XIX w. / lata 60-te XX w. - częściowo zmodernizowany
190.	Ząbrowo nr 30	Budynek mieszkalny / dawny dom właścicieli chełmińskiego „majątku ziemskiego” – Gutshaus; przed 1945 rokiem rezydencja najbogatszej w okolicy rodziny Reihsa	cegła, tynk, sztuczny kamień, dachówka holenderka	ok. 1890 r. / lata 80-te XX w. – częściowo zmodernizowany
191.	Ząbrowo nr 30	Kapliczka przydomowa / przed 1945 rokiem związana z domem Alberta Reihsa, obecnie obiekt publiczny	sztuczny kamień, cegła, tynk	koniec XIX wieku / 1958 rok
192.	Ząbrowo nr 31	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, eternit	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany
193.	Ząbrowo nr 33	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany
194.	Ząbrowo nr 34	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) / przed 1945 rokiem właścicielem był Krause	cegła, drewno, tynk, dachówka holenderka	lata 90-te XIX w.

195.	Ząbrowo nr 35	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka karpiówka	lata 30-te XX w.
196.	Ząbrowo nr 40	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem budynek mieszkalny i produkcyjny, mleczarnia, serownia; właściciel przed 1945 rokiem – Sesslowski	dwustopniowa bryła, budynek murowany, lico elewacji częściowo ceglane, częściowo otynkowane, dachy kryte holenderką, drewniany ganek w elewacji frontowej, częściowo zachowana stolarka okienna lub okna metalowe	lata 90-te XIX w. / lata 80-te XX w. - zmodernizowany
197.	Ząbrowo nr 44	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
198.	Ząbrowo nr 45	Budynek mieszkalny /przed 1945 na siedlisku znajdowała się rzeźnia należąca do Grahle	konstrukcja zrębowa na kamiennym fundamencie, dach kryty holenderką, drewniany detal na elewacjach, zachowane belkowe stropy, podłogi oraz schody na poddasze / elewacje wtórnie otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	lata 90-te XIX w. / 2 połowa XX w.
199.	Ząbrowo nr 51	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, dachówka holenderka	lata 30-te XX w.
200.	Ząbrowo nr 51	Budynek gospodarczy	murowany, ceglany, dach kryty holenderką	lata 30-te XX w.
201.	Ząbrowo nr 52	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof)	cegła, tynk, dachówka holenderka	koniec XIX w. / częściowo zmodernizowany w 2 połowie XX w.
202.	Ząbrowo nr 53	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, dachówka holenderka; inskrpcja z ankrów: E.T.	lata 30-te XX w.
203.	Ząbrowo nr 54	Budynek mieszkalny	cegła, tynk, drewno, dachówka holenderka	lata 20-te XX w.
204.	Ząbrowo nr 54	Budynek gospodarczy	murowany, ceglany, dach kryty holenderką	lata 30-te XX w.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

205.	Ząbrowo nr 57	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof).	cegła, tynk, dachówka holenderka	około 1910 r./ po 2000 r. – całkowicie zmodernizowany
206.	Ząbrowo nr 59	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – zmodernizowany
207.	Ząbrowo nr 59	Budynek gospodarczy	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – zmodernizowany
208.	Ząbrowo nr 61	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – całkowicie zmodernizowany
209.	Ząbrowo nr 61	Budynek gospodarczy	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / po 2000 r. – całkowicie zmodernizowany
210.	Ząbrowo nr 63	Budynek mieszkalny i gospodarczy / właściciele przed 1945 rokiem – Ehler/Damm	cegła, tynk, dachówka holenderka	4 éwierć XIX w.
211.	Ząbrowo nr 65	Budynek mieszkalny /właściciel przed 1945 rokiem – Blum	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w.
212.	Ząbrowo nr 66	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) /przed 1945 rokiem właścicielem był bauer Kienapfel	cegła, tynk, drewno, dachówka karpiówka, blacha falista	koniec XIX w. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE

213.	Ząbrowo nr 67	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) /przed 1945 rokiem właścicielem był Wölm	cegła, tynk, drewno, dachówka holenderka	koniec XIX w. / po 2000 r. – całkowicie zmodernizowany
214.	Ząbrowo nr 68	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka ceramiczna	lata 30-te XX w. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany
215.	Ząbrowo nr 70	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, drewno, dachówka holenderka	lata 30-te XX w. / lata 80-te XX w. – częściowo rozbudowany i zmodernizowany
216.	Ząbrowo nr 72	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) / właściciel przed 1945 rokiem – Wesolowski	cegła, tynk, pustaki, dachówka holenderka, blacha falista	koniec XIX w. / lata 80-te XX w. - zmodernizowany
217.	Ząbrowo nr 74	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka ceramiczna	lata 30-te XX w.
218.	Ząbrowo nr 76	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem właścicielem był Isdepski – bauer oraz burmistrz gminy wiejskiej do 1940 r.	drewno, tynk, dachówka ceramiczna / konstrukcja zrębowa	ok. 1880 roku / zły stan techniczny
219.	Ząbrowo nr 92	Budynek mieszkalny jednorodzinny	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w.
220.	Ząbrowo nr 94	Budynek mieszkalny.	cegła, tynk, dachówka holenderka	lata 30-te XX w.
221.	Ząbrowo nr 96	Budynek mieszkalny i budynek gospodarczy /właściciel do 1945 roku – Mahlau	drewno, tynk, dachówka holenderka / konstrukcja zrębowa + cegła, holenderka	ok. 1900 r. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany

222.	Ząbrowo nr 100	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) /przed 1945 rokiem właścicielem był bauer Gresch	cegła, tynk, blachodachówka, eternit	koniec XIX w. / lata 90-te XX w. - zmodernizowany
223.	Ząbrowo nr 37 (Letniki) <i>(obiekt nie istnieje)</i>	Budynek mieszkalny / właściciel przed 1945 rokiem – Zimmermann	cegła, tynk, dachówka holenderka	1 ćwierć XX w.
224.	Ząbrowo nr 39 (Letniki)	Budynek mieszkalny /przed 1945 rokiem dom związany z przeprawą promową	drewno, tynk, dachówka holenderka / konstrukcja zrębowa	koniec XIX w. / lata 80-te XX w. - zmodernizowany
ZŁOTOWO.				
225.	Złotowo nr 2A	Budynek mieszkalny jednorodzinny / przed 1945 rokiem budynek posterunku celnego	murowany, lico elewacji opracowane w cegle, szczyty szalowane pionowo deskami, ceramiczne pokrycie dachu – holenderka; częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	3 ćwierć XIX w.
226.	Złotowo nr 3	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) / rozproszona, emfiteutykna zabudowa wsi; przed 1945 rokiem właścicielem był – prawdopodobnie – Helmuth Grahle.	część gospodarcza murowana z ceramicznym dachem; część mieszkalna konstrukcji zrębowej na kamiennym fundamencie, zachowana stolarka okienna i drzwiowa; wyposażenie	ok. 1870 r.
227.	Złotowo nr 5	Budynek mieszkalny /przed 1945 rokiem dom dróżnika	konstrukcja zrębowa na kamiennym fundamencie, dach kryty holenderką / elewacje wtórnie otynkowane i ocieplone, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	4 ćwierć XIX w. / po 2000 r. - zmodernizowany
228.	Złotowo nr 6	Budynek mieszkalny	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką / murowany ganek w elewacji tylnej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / 4 w. XX w.
229.	Złotowo nr 8	Budynek mieszkalny	murowany, szczyty szalowane deskami, ceramiczne pokrycie dachu – holenderka / elewacje otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / 4 ćwierć XX w.

230.	Złotowo nr 9	Budynek mieszkalny i gospodarczy – zagroda w typie wzdłużnym (langhof) /rozproszona, emfiteutyczna zabudowa wsi	część gospodarcza murowana, dach kryty holenderką; budynek mieszkalny konstrukcji zrębowej, częściowo zachowana stolarka okienna + okiennice, stolarka drzwiowa, stropy belkowe i podłogi / dach nad częścią mieszkalną kryty eternitem	1826 r. / częściowo zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
230A.	Złotowo nr 9	Budynek gospodarczy - stodola	cegła, drewno, eternit	ok. 1900 r.
231.	Złotowo nr 10	Budynek mieszkalny jednorodzinny	murowany i tynkowany, dach kryty holenderką / elewacje ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, dobudowany murowany ganek w elewacji szczytowej	ok. 1930 r. / częściowo zmodernizowany w końcu XX w.
232.	Złotowo nr 17	Budynek mieszkalny i świetlica wiejska / przed 1945 rokiem szkoła ewangelicka	murowany i tynkowany, dach kryty holenderką / tynki na elewacjach, murowana przybudówka w elewacji szczytowej, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1920 r. / częściowo zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
233.	Złotowo 20/22/24 (nr 20, 24) wpisany do rejestru zabytków	Budynek mieszkalny dom podcieniowy wzniesiony w końcu XVIII wieku dla Johanna Gabriela Preussa; przed 1945 rokiem siedlisko znajdowało się w posiadaniu rodziny Beuttel	drewno, cegła, tynk, dachówka holenderka/ konstrukcja zrębowa oraz konstrukcja ryglowa	koniec XVIII w. / XIX w. / spalony w 2014 r., odbudowany w latach 2015-2020
234.	Złotowo nr 34	Budynek mieszkalny / przed 1945 rokiem budynek mieszkalny i produkcyjny – mleczarnia	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, duża kubatura / część elewacji wtórnie otynkowana, nowa stolarka, zmienione kształty części otworów	ok. 1900 r. / po 2000 r. – częściowo zmodernizowany
235.	Złotowo nr 50 (nr 50, 50A)	Budynek mieszkalny jednorodzinny / rozproszona, emfiteutyczna zabudowa wsi / przed 1945 rokiem prawdopodobnie rezydencja rodziny Bartel	murowany, elewacje opracowane w cegle, detal architektoniczne z cegły glazurowanej, drewniana weranda od frontu, zachowana stolarka okienna i drzwiowa / dachy kryte blachą falistą	1883 r. / bardzo zły stan techniczny, brak remontów, opieki
236.	Złotowo nr 50 (nr 50, 50A)	Brama	cegła, metal	koniec XIX w.

237.	Złotowo nr 50 (nr 50, 50A)	Budynek gospodarczy I	murowany, lico elewacji ceglane z detalem architektonicznym z cegły i kształtek, dachy kryte papą i blachą	koniec XIX w.
238.	Złotowo nr 50 (nr 50, 50A)	Budynek gospodarczy II	murowany, ceglany, dach kryty eternitem	ok. 1910 r.
239.	Złotowo nr 51	Budynek mieszkalny jednorodzinny / przed 1945 rokiem dom należący do najemnego pracownika rolnego – komornika – związanego z dużym gospodarstwem emfiteutyczny, dziś nr 50	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką, częściowo zachowana stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r.
240.	Złotowo nr 53	Budynek mieszkalny jednorodzinny / przed 1945 rokiem dom należący do najemnego pracownika rolnego – komornika – związanego z dużym gospodarstwem emfiteutyczny, dziś nr 50	murowany / po remoncie generalny elewacje otynkowane i ocieplone, dach kryty blachą, nowa stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / po 2000 r. - zmodernizowany
241.	Złotowo nr 55 (nr 57)	Budynek mieszkalny jednorodzinny / przed 1945 rokiem dom należący do najemnego pracownika rolnego – komornika – związanego z dużym gospodarstwem emfiteutyczny, dziś nr 56	murowany, dach kryty holenderką / po remoncie generalnym elewacje ocieplone i otynkowane, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa, odnowione wnętrza	ok. 1900 r. / po 2000 r. - zmodernizowany
242.	Złotowo nr 56	Budynek mieszkalny jednorodzinny / rozproszona, emfiteutyczna zabudowa wsi / przed 1945 rokiem dom rodziny Janzen	konstrukcja zrębowa na ceglany fundament, drewniane przybudówki w elewacjach wzdłużnych, zachowane belkowe stropy, podłogi, stolarka okienna i drzwiowa / dach kryty eternitem	4 ćwierć XIX w. / częściowo zmodernizowany w 4 ćwierci XX w.
243.	Złotowo nr 56	Budynek gospodarczy	murowany, elewacje opracowane w cegle, dachówka holenderka, deskowe drzwi i wrota, metalowe okna	ok. 1900 r.
244.	Złotowo nr 57 (nr 59, 59A)	Budynek mieszkalny jednorodzinny / przed 1945 rokiem dom należący do najemnego pracownika rolnego – komornika – związanego z dużym gospodarstwem emfiteutycznym	murowany, elewacje opracowane w cegle, dach kryty holenderką / część budynku otynkowana, wymieniona stolarka okienna i drzwiowa	ok. 1900 r. / po 2000 r. – zmodernizowany

Wykaz obiektów ujętych do Gminnej Ewidencji Zabytków dla gminy Stare Pole
Kompozycje zieleni wysokiej

L.P.	Adres/ lokalizacja	Krótki opis obiektu	Datowanie
JANÓWKA			
245.	Janówka – wschodnia część układu osadniczego, przy zagrodzie nr 5.	Dwa szpalery. Pięć jesionów przy północnej granicy posesji nr 5 oraz sześć kasztanowców przy przebiegającej tu drodze wiejskiej – po północnej stronie osi. Drzewa w wieku ca 100 – 150 lat.	koniec XIX w.
(1.)			
KACZYŃSKOŚĆ			
246.	Kaczynos – główna droga wiejska, od wjazdu do wsi ze strony południowej do centrum układu osadniczego, gdzie zlokalizowany jest dawny cmentarz ewangelicki.	Szpalery. 36 lip po zachodniej stronie osi drogi wiejskiej. Drzewa w wieku ca 80 – 150 lat.	2 połowa XIX w.
(2.)			
247.	Kaczynos – główna droga wiejska, na odcinku od centrum tj. od siedliska dawnego cmentarza ewangelickiego w kierunku na północ.	Aleja. Około 200-metrowa aleja lipowa. Drzewa w wieku ca 100 – 200 lat.	2 połowa XIX w.
(3.)			
248.	Kaczynos - w centrum wsi, po zachodniej stronie głównej drogi wiejskiej, przylegający od południa do działki dawnego cmentarza.	Park wiejski. Dawniej przydomowy, związany z gospodarstwem miejscowego chełmińskiego „majątku ziemskiego” – (adres Kaczynos nr 20); obecnie ogólnodostępny. W kompozycji parku zachowane swobodne nasadzenia z lip, jesionów, klonów, jeden platan. Drzewa w wieku ca 50 – 150 lat.	2 połowa XIX w.
(4.)			
249.	Kaczynos – w centrum wsi, po zachodniej stronie głównej drogi wiejskiej, usytuowany na wysokim terpie.	Dawny cmentarz ewangelicki. Zachowana tylko kompozycja zieleni wysokiej: graniczne nasadzenia z dębów, kasztanowców i jesionów oraz	XVII wiek

(5.)		nasadzenia wewnątrz założenia (lipy, klony, jesiony, dęby), dawniej akcentujące poszczególne pochówki.	
250.			
(6.)	Kaczynos Kolonia – pn. część terenu zabudowanego, pozostałość dawnego chełmińskiego „majątku ziemskiego”.	Park wiejski. Dawniej przydomowy, związany z rezydencją tutejszego „majątku ziemskiego”; obecnie wykorzystywany przez kilka rodzin zamieszkających w nowych obiektach wzniesionych po 1945 na historycznym siedlisku. Głównymi elementami kompozycji parku są: aleja prowadząca z centrum w kierunku zachodnim skomponowana z lip i jesionów; nasadzenia graniczne z lip, jesionów, klonów i dębów; samotniczy dąb o cechach pomnika przyrody na granicy południowej.	koniec XIX w.
KIKOJTY			
251.			
(7.)	Kikojty – centrum układu osadniczego, po południowo – zachodniej stronie skrzyżowania głównych dróg wiejskich.	Park wiejski. Luźno nasadzone dęby, jesiony i lipy; w tym jeden dąb o charakterze pomnika przyrody. Po 2010 r. teren przystosowany do nowej funkcji - plac zabaw.	XVIII/XIX w.
KLECIE			
252.			
(8.)	Klecie – centrum wsi, przy domu podcieniowym (Klecie nr 4), od strony zachodniej.	Park wiejski. Dawniej przydomowy (związany z domem podcieniowym – adres Klecie nr 4); obecnie ogólnodostępny. W kompozycji parku zachowane nasadzenia graniczne – lipy i tuje. Wiek drzew od 50 do 150 lat. Teren przystosowany do nowej funkcji (publicznej) – plac zabaw.	koniec XIX w.
253.			
(9.)	Klecie – zachodnia część wsi, droga wiejska prowadząca z układu zabudowy zwartej w kierunku części kolonijnej (emifitetycznej).	Aleja. Aleja przy głównej drodze wiejskiej, na odcinku ca 100 m lipy w wieku od 80 do 150 lat.	koniec XIX w.
KŁAWKI			
254.	Kławki – centrum wsi, droga wiejska prowa-	Aleja.	koniec XIX w.

(10.)	dżąca od wjazdu z Krzyżanowa do posesji domu podcieniowego.	Okolo 150-metrowa aleja wiodąca przez centrum wsi, obsadzona lipami i jesionami w wieku ca 100 – 150 lat.	
KRASZEWO			
255.	Kraszewo – na posesji budynku nr 19, od strony południowej.	Park wiejski. Przydomowy. Zachowane nasadzenia graniczne i swobodnie rozmieszczone w kwartale na południe od budynku (lipy, dęby, jesiony, brzozy + drzewa owocowe). Drzewa w wieku do 100 lat.	lata 20–te XX w.
(11.)			
KRÓLEWO			
256.	Królewo – zachodnia część układu osadniczego, po zachodniej stronie drogi wiejskiej prowadzącej z pd. w kierunku na Janówkę lub Kaczynos.	Cmentarz przykościelny, rzymsko – katolicki. Trzy jesiony na granicy południowej, we wnętrzu luźne nasadzenia klonów i lip; ponadto zachowane dwie barokowe stelle z piaskowca.	XIV w.
(12.)	Wpisany do rejestru zabytków.		
257.	Królewo - zachodnia część układu osadniczego, po zachodniej stronie drogi wiejskiej prowadzącej z pd. w kierunku na Janówkę lub Kaczynos; na pn. od terenu kościelnego.	Park wiejski. Dawniej przydomowy, pozostałość po znaczącym gospodarstwie przypominającym statusem „majątek ziemski”. Obecnie park ogólnodostępny, teren publiczny. <i>Według innych źródeł – był tu wcześniej dawny cmentarz protestancki.</i> Na kompozycję parku składają się: szpaler złożony z dębów, jesionów i lip wzdłuż granicy wschodniej (od ulicy wiejskiej), jesiony i lipy przy granicy południowej i zachodniej; we wnętrzu luźne nasadzenia - głównie jesiony, lipy, klony. Wiek drzew około 80 – 200 lat.	XVIII/ XIX w.
(13.)			
258.	Królewo – zachodnia część układu osadniczego, po wschodniej stronie drogi wiejskiej prowadzącej z pd. w kierunku na Janówkę lub Kaczynos.	Szpaler. Osiem lip w wieku 100 – 150 lat.	2 połowa XIX w.
(14.)			
259.	Królewo – centralna część układu osadniczego, przy drodze wiejskiej, obok Starego Nogatu.	Aleja. Aleja lipowa o długości około 200 metrów, drzewa w wieku ok. 100 – 150 lat.	2 połowa XIX w.
(15.)			
260.	Królewo – centralna część układu osadniczego, nad korytem Starego Nogatu.	Szpaler. Szpaler wierzb, drzewa w wieku ok. 150 – 200 lat. Typowa dla krajobrazu Żuław zieleń pompowa.	XVIII/XIX w.
(16.)			

KRZYŻANOWO			
261.	Krzyżanowo – centrum układu osadniczego, działka kościelna. Wpisany do rejestru zabytków.	Cmentarz przykościelny, rzymsko – katolicki. Na kompozycję zieleni wysokiej składają się jesiony, tuje i świerki jako nasadzenia graniczne oraz akcentujące poszczególne nagrobki; wiek drzew 80 – 200 lat. Ponadto zachowały się 4 żeliwne krzyże z XIX w., 2 klasycystyczne stele z piaskowca (XVIII w.) i 1 słupek z piaskowca (1740 r.).	2 połowa XIV w./ XIX w.
(17.)			
262.	Krzyżanowo – południowa część układu osadniczego, po wschodniej stronie drogi prowadzącej ze Starego Pola do Dzierżonia.	Park wiejski. Dawniej przydomowy, należący do chełmińskiego „majątku ziemskiego”, jednego z największych na terenie Żuław (gbur – Wüst); obecnie publiczny. Na kompozycję składają się: jesiony graniczne od północy; fragment muru ze słupkami bramy na granicy północnej; lipa o wymiarach drzewa pomnikowego za murem granicznym; staw w narożniku północno – zachodnim parku; strzyżona aleja grabowa przy południowym brzegu stawu, dalej skręcająca w kierunku na południe; masyw drzew, z zarysami dawnych alei i szpalerów w centralnej części parku – w miejscu gdzie dawniej stał „dwór”; klony, jesiony, lipy i dęby w wieku 100 – 150 lat. Teren przystosowany do nowej funkcji (publicznej) – plac zabaw.	
(18.)			
263.	Krzyżanowo - południowa część układu	Park wiejski.	

(19.)	osadniczego, po zachodniej stronie drogi prowadzącej ze Starego Pola do Dzierzgonia.	Dawniej zielenią związana z dwoma pozostałymi chełmińskimi „majątkami ziemskimi” we wsi Krzyżanowo.; obecnie nieużytek, teren i zielenią pozbawione opieki, zaniedbane. W kompozycji można wyróżnić: nasadzenia graniczne z lip i jesionów – od zachodu i południa; w centrum teren nieuporządkowany, zarośnięty samosiewami; od południa – przy siedlisku domu nr 4 – grupa dębów i jesionów, w tym jedno drzewo – dąb – o charakterze pomnika przyrody.	
PARWARK			
264.	Parwark, południowa część układu osadniczego; przy domu nr 3.	Park wiejski. Obecnie częściowo przestrzeń publiczna (plac zabaw), dawniej park przy rezydencji właścicieli majątku. W kompozycji zachowany lipowy szpaler (4 drzewa) przy drodze wiodącej do domu, trzy jesiony graniczne od południa oraz samotnicza sosna przy domu.	2 połowa XIX w.
(20.)			
265.	Parwark, północna część układu osadniczego, po pd. stronie drogi z Krzyżanowa do Klecia.	Park wiejski. Dawniej być może związany z rządcówką w majątku (dom nr 9). W kompozycji zachowany starodrzew dębowy: jeden z dębów ma 460 lat, drugi – 350, pozostałe (4 sztuki) są w wieku od 200 do 250 lat (prowadzone były badania dendrologiczne).	XVII/XVIII w.
(21.)			
STARE POLE			
266.	Stare Pole, ul. Marynarki Wojennej nr 18; centrum układu osadniczego, po pd. stronie	Cmentarz rzymsko – katolicki, dawniej ewangelicki.	1843 r. / 1904 – 1913 r.

(22.)	głównej ulicy wiejskiej. Wpisany do rejestru zabytków.	W kompozycji wyróżnia się: - prostokątna, dwukwaterowa działka położona między ulicą Marynarki Wojennej a torami kolejowymi; - aleja dzieląca działkę kościelną na dwie części, biegnąca od kościoła w kierunku południowym; obsadzona lipami i jesionami, drzewa w wieku 100 – 150 lat - pojedyncze nasadzenia akcentujące dawne pochówki: głównie tuje oraz jesiony - grobowiec rodziny Wenderlich (<i>kaplica – mauzoleum rodziny Wenderlich</i>) z roku 1912, kubaturowy, neoklasycystyczny, w formie aedikuli - dzwonnica o konstrukcji drewnianej na ceglanym fundamencie z ok. 1850 r. - kilka nagrobków na południe od grobowca Wenderlichów, w tym grób rodziny Bartel ze Złotowa.	/ po 1945 r.
SZALENIEC			
267.	Szaleniec nr 3.	Park wiejski. Przydomowy. Nasadzenia graniczne z jesionów, w środku luźno komponowane sosny, świerki oraz lipy.	koniec XIX w.
(23.)			
268.	Szaleniec – zachodnia część	Dawny cmentarz mennonicki.	koniec XVIII w.

(24.)	układu osadniczego, po pd. stronie głównej drogi wiejskiej o przebiegu wschód – zachód. Wpisany do rejestru zabytków. Prace rewitalizacyjne w 2014 r., w tym pielęgnacja zieleni.	Jednokwaterowy, w planie zbliżony do kwadratu. Zachowana kompozycja zieleni wysokiej; nasadzenia graniczne – jesiony; luźne nasadzenia we wnętrzu, towarzyszące nagrobkom: tuje, jesiony, lipy. Zachowanych 26 obramowań grobów (pojedynczych, podwójnych i dziecięcych) oraz 13 stelli z piaskowca. Najstarsza stella z 1806 roku – Hermanna Pannera, z 1811 roku – Anny i Franza Cornelsena, z 1848 roku – Franza Cornelsena, z 1852 roku – Susanny Loop, z 1861 roku – Jacoba Quiringa, z 1863 roku – Johana Quiringa, z 1865 roku – Anny Claasen, z 1866 roku – Barbary Martins, z 1869 roku – Sary Jansen, z 1890 roku – Anny Claassen, z 1895 roku – Izaaka Klaasen. W wyniku prac rewitalizacyjnych powstało nowe ogrodzenie, uczyniono aleję dzielącą cmentarz na dwie części, obiekt został oznakowany.	
269.			
(25.)	Szaleniec – centralna część układu osadniczego, po pn. stronie głównej drogi wiejskiej o przebiegu wschód – zachód.	Park wiejski. Siedlisko, na którym wznosił się dom podcieniowy (dawny numer Szaleniec nr 36): na terpie dwa dęby o charakterze pomnikowym, sosna wejmutka oraz aleja dojazdowa od strony głównej drogi wiejskiej (prowadząca z południa na północ) komponowana z lip.	
ZĄBROWO			
270.			
(26.)	Ząbrowo – centralna część układu osadniczego, po wschodniej stronie głównej drogi wiejskiej, wiodącej z południa na północ.	Park wiejski. Przydomowy, związany z rezydencją rodziny Reihns. W części komponowanej wyróżniają się stare nasadzenia: dwa jesiony, dwa klony i trzy lipy, w centrum występowały kiedyś drzewa owocowe.	koniec XIX w.
271.	Ząbrowo – wschodnia część układu osadniczego	Park wiejski.	XVIII/XIX w.

(27.)	czego, ostatnie zabudowanie w tej części wsi; zabudowa rozproszona, emfiteutyczna.	Przydomowy. Wyróżnia się ponad 300- letni dąb, ponadto luźne nasadzenia jesionów, klonów i lip (na północ od domu).	
ZŁOTOWO.			
272.			
(28.)	Złotowo – centralna część układu osadniczego. Obok domu nr 17, dawnej szkoły ewangelickiej (obecnie budynek mieszkalny oraz świetlica wiejska).	Park wiejski. Dawniej związany z terenem szkoły ewangelickiej. Luźne nasadzenia zieleni wysokiej – klony i jesiony. Elementy nowe – plac zabaw.	I połowa XX w.
273.	Złotowo – centralna część układu osadniczego. Po północnej stronie drogi wiejskiej, na posesji domu nr 20//24 – domu podcieniowego; na wschód i północ od budynku.	Park wiejski. Przydomowy. Jesiony na granicy południowej i zachodniej, dwie lipy oraz jeden jesion przed elewacją frontową domu podcieniowego. Drzewa ok. 80 – 120 lat.	koniec XIX w.
(29.)	Wpisany do rejestru zabytków.		
274.			
(30.)	Złotowo – od centrum wsi w kierunku na zachód, w stronę rozproszonej, emfiteutycznej części układu osadniczego.	Aleje. Od centrum wsi w kierunku na zachód prowadzi brukowana droga wiejska wysadzona obustronnie lipami, klonami, jesionami oraz dębami. Na kilku odcinkach aleja ma szczególnie duże znaczenie w krajobrazie. Nasadzenia z lip, klonów, jesionów – drzewa w wieku 80 – 200 lat.	XIX w.

Odnośnie budynków – ujętych w Gminnej Ewidencji Zabytków, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uszczegółowić dla nich ustalenia, w tym uwzględnić następujące elementy:

- ochronie podlega: ich usytuowanie, gabaryty, bryła, kształt dachu, kompozycja i wystrój elewacji, detal architektoniczny, historyczny materiał i historyczna kolorystyka;

- wszelkie zamierzenia mające wpływ na stan zachowania budynku i jego chronione elementy podlegają przepisom odrębnym z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami;
- usytuowanie obiektów zabytkowych w kontekście ich bezpośredniego historycznego otoczenia (np. jako element siedliska historycznego, założenia zagrodowego, kościelnego itd.);
- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie przy obiektach zabytkowych winny mieć na celu zachowanie / odtworzenie / przywrócenie elementów chronionych obiektu lub powinny być prowadzone w sposób (jak najmniej inwazyjny) umożliwiający przywrócenie obiektowi jego wartości zabytkowych; należy stosować materiały historycznie uwarunkowane lub podobne pod względem jakościowym oraz kolorystycznym.

Na terenach cmentarzy w ewidencji zabytków, na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uszczegółowić dla nich ustalenia, w tym uwzględnić następujące elementy:

- ochrona drzewostanu i układu przestrzenno-kompozycyjnego;
- jako miejsca pamięci podlegają szczególnej trosce ze względu na wartości kulturowe, historyczne i przestrzenne;
- ucztylnienie w przestrzeni obecności cmentarza oraz zadbanie o jego uporządkowanie i utrzymanie jego charakteru;
- zachowanie kierunku głównej osi cmentarnej.

Na terenie parków w ewidencji zabytków, należy na etapie sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego uszczegółowić ustalenia w tym uwzględnić następujące elementy:

- ochrona drzewostanu, układu przestrzennego i kompozycyjnego,
- przyszłe zagospodarowanie powinno być wynikiem analizy historycznego układu przestrzenno-kompozycyjnego, dzięki czemu w sposób racjonalny można połączyć istniejący układ historyczny z bieżącymi potrzebami i funkcjami tego terenu.

W ustaleniach miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić również szpalery i aleje drzew w ewidencji zabytków.

Przyjmuję się konieczność bieżącej aktualizacji Gminnej Ewidencji Zabytków oraz możliwość włączenia do niej innych obiektów o wartościach historycznych i kulturowych – cennych/

stanowiących o dziedzictwie kulturowym gminy. Proponuje się do ujęcia w Gminnej Ewidencji Zabytków – schronu wartowniczego przy drodze krajowej nr 22 w obrębie Królewo.

13.5. Program opieki nad zabytkami

W „Programie opieki nad zabytkami Gminy Stare Pole na lata 2019-2022” (załącznik do Uchwały Nr XVIII/146/2020 Rady Gminy Stare Pole z dnia 24 września 2020 r.) – sformułowano następujący cel strategiczny:

Zachowanie dziedzictwa kulturowego Gminy Stare Pole służące rozwojowi gospodarczemu gminy i pogłębianiu tożsamości jej mieszkańców.

Realizacja celu strategicznego będzie odbywać się w oparciu o trzy priorytety:

Priorytet 1: Ochrona krajobrazu kulturowego gminy

Priorytet 2: Zarządzanie dziedzictwem kulturowym gminy

Priorytet 3: Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy.

Dla każdego priorytetu odnoszą się kierunki działań i typy działań – przedstawione szczegółowo w tabeli poniżej.

Priorytet 1: Ochrona krajobrazu kulturowego gminy	
Kierunki działań	Typy działań
1. Zachowanie dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu dla rozwoju gospodarczego gminy oraz budowaniu tożsamości jego mieszkańców. 2. Kształtowanie spójnej przestrzeni gminnej sieci powiązań kulturowo-przyrodniczych. 3. Kształtowanie struktur przestrzennych w oparciu o przesłanki historyczne. 4. Ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego gminy. 5. Ekspozycja najcenniejszych elementów dziedzictwa i krajobrazu kulturowego gminy.	- opracowywanie i aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w szczególności dla obszarów z najcenniejszymi zabytkami nieruchomymi i archeologicznymi, a także o dużym nasyceniu obiektami zabytkowymi oraz dla obszarów wskazanych do ochrony w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, - poprawa ładu przestrzennego gminy oraz zapobieganie rozpraszaniu osadnictwa poprzez m.in. ochronę historycznie ukształtowanego układu dróg, placów oraz relacji przestrzennych pomiędzy zespołami zabytkowej zabudowy; - wypełnienie zabudową wolnych działek budowlanych w obszarach centrum wsi oraz historycznych siedlisk w zgodzie z historyczną kompozycją danego układu i gabarytami oraz formą architektoniczną tworzącej go zabudowy, - konsekwentne wdrażanie zapisów dokumentów programowych w odniesieniu do zabytków nieruchomych i archeologicznych oraz krajobrazu kulturowego gminy,
Priorytet 2: Zarządzanie dziedzictwem kulturowym gminy	
Kierunki działań	Typy działań
1. Podniesienie standardu przestrzeni publicznych o wartościach kulturowych. 2. Podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. 3. Podejmowanie działań umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.	- dofinansowanie prac konserwatorskich przy obiektach nie będących własnością gminy w postaci stosownej uchwały dotyczącej dotacji na prace remontowo – konserwatorskie przy zabytkach ruchomych i nieruchomych, - wspieranie działań związanych z zabezpieczeniem obiektów zabytkowych przed zniszczeniem, pożarem i kradzieżą, - wspieranie działań związanych z zabezpieczeniem, oznakowaniem i przeciwdziałaniem niszczeniu zabytków,

	- weryfikacja i aktualizacja zabytków ujętych w gminnej ewidencji zabytków, - określenie zasad i konsekwentne ich wdrażanie w zakresie umieszczania szyldów i reklam na obiektach zabytkowych, - współpraca z urzędem pracy w zakresie prowadzonych bieżących prac pielęgnacyjnych, porządkowych i zabezpieczających na terenach objętych ochroną, - szkolenie osób bezrobotnych w rzemiosłach związanych z tradycyjną sztuką budowlaną, - wspieranie rozwoju gospodarstw agroturystycznych w zabytkowych obiektach budownictwa drewnianego oferujących wypoczynek i rozrywkę oparte na miejscowych tradycjach, - wspieranie tworzenia regionalnych izb pamięci, skansenów.
Priorytet 3: Promocja i popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy.	
Kierunki działań	Typy działań
1. Popularyzacja dziedzictwa kulturowego gminy. 2. Edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym. 3. Szeroki dostęp do informacji o dorobku kultury regionalnej.	- inicjowanie i organizacja obchodów Europejskich Dni Dziedzictwa na obszarze gminy, - wspieranie działań edukacyjnych i promocyjnych oraz popularyzujących wiedzę o dziedzictwie kulturowym i archeologicznym gminy, - wydawanie i wspieranie publikacji (w tym folderów promocyjnych, przewodników) poświęconych problematyce dziedzictwa kulturowego gminy, - organizacja i wspieranie realizacji konkursów, wystaw i innych działań edukacyjnych, - popularyzacja dobrych realizacji konserwatorskich i budowlanych przy zabytkach, popularyzacja dobrych praktyk projektowych przy zabytkach, a także zagospodarowaniu obszarów i terenów cennych kulturowo, przyrodniczo i krajobrazowo, - wprowadzenie i upowszechnienie tematyki ochrony dziedzictwa kulturowego do systemu edukacji przedszkolnej i szkolnej poprzez wspieranie i organizację zajęć, umacnianie potrzeby odpowiedzialności i dbałości o dziedzictwo jako o dobro powszechne,

	- upowszechnianie i edukacja tradycyjnych form i cech lokalnej architektury, - opracowanie szlaków turystycznych (pieszych, rowerowych) wykorzystujących walory środowiska kulturowego, - opracowanie mapy zabytków gminy, jako atrakcyjnej graficznie formy promocji, ułatwiającej dotarcie do wszystkich elementów dziedzictwa kulturowego, - udostępnianie informacji o zabytkach nieruchomych na stronie internetowej gminy.
--	---

Przyjmuje się konieczność bieżącej aktualizacji „Programu opieki nad zabytkami Gminy Stare Pole”, którego ustalenia i działania należy uwzględnić przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

13.6. Strefa ochrony ekspozycji dalekiego zasięgu – wokół zespołu zamkowego w Malborku wpisanego na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO

Strefa ochrony ekspozycji dalekiego zasięgu – dotyczy ochrony wartości ekspozycyjnych oddległego krajobrazu wokół zespołu zamkowego w Malborku wpisanego na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO. Dokładnie dotyczy to 8 – kilometrowej strefy dalekiego widoku – obserwowanego z wieży zamku.

Strefę tę powinno się wyłączyć z lokalizacji inwestycji wysokościowych i wielkopowierzchniowych. Przeznaczenia terenów i ustalenia niniejszego „Studium...” spełniają powyższe wymogi. Wszelkie odstępstwa od wymienionych powyżej ograniczeń wymagają stosownych uzgodnień zgodnie z przepisami odrębnymi.

13.7. Proponowane strefy ochrony konserwatorskiej układów ruralistycznych wsi

Proponowane strefy ochrony konserwatorskiej układów ruralistycznych wsi, oznaczone na rysunku „Studium...”, dotyczą następujących miejscowości o stosunkowo wysokim stopniu zachowania form krajobrazu historycznego i historycznego układu przestrzennego wsi:

- Janówka – ulicówka jednostronna przywałowa;
- Kaczynos – przysiółek ulicowy;
- Kikojty – przysiółek placowy, majątek;
- Klecie – przysiółek ulicowy + zabudowa rozproszona (jednodworcza nieregularna);
- Kławki – przysiółek ulicowy;
- Kraszewo – przysiółek ulicowy;
- Królewo – wielodrożnica;
- Krzyżanowo – przysiółek placowy;
- Parwark – przysiółek placowy, majątek;
- Stare Pole – owalnica;
- Szaleniec – zabudowa jednodworcza blokowa na terpach;
- Szlagnowo – przysiółek ulicowy;
- Ząbrowo – ulicówka + łańcuchówka przywałowa na terpach + zabudowa jednodworcza na terpach;
- Złotowo – owalnica + zabudowa rozproszona (jednodworcza nieregularna).

Na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy uszczegółowić te strefy, w tym uwzględnić następujące elementy:

- strukturę założenia wiejskiego zawierającą zespoły budowlane, pojedyncze budynki, elementy zagospodarowania terenu (tj. kapliczki, krzyże) i formy zaprojektowanej zieleni, rozmieszczenie w układzie historycznych podziałów własnościowych i funkcjonalnych (w tym tereny niezabudowane historycznie);
- ochrona układu sieci dróg;
- ochrona historycznych podziałów parcelacyjnych;
- ochrona zieleni komponowanej – aleje, szpalery związane z układem komunikacyjnym i historycznymi siedliskami, zielen parków wiejskich i cmentarzy;

- ochrona niw ogrodowych;
- nowa zabudowa dopasowana charakterem, architekturą i parametrami do historycznej zabytkowej zabudowy wsi, będącej w sąsiedztwie;
- przy nowych podziałach nawiązać do historycznych podziałów;
- nierealizowanie budynków i innych obiektów budowlanych dysharmonizujących walory krajobrazowe i kulturowe.

13.8. Uwzględnienie cech regionalnych w architekturze nowych budynków, lokalizacja nowej rozproszonej zabudowy zagrodowej oraz dodatkowe wskazania dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Architektura nowych budynków mieszkalnych, zagrodowych i usługowych – powinna uwzględniać cechy regionalne i nawiązywać do nich w rozwiązaniach konstrukcyjnych i materiałach wykończeniowych. Nowa zabudowa zwartej zabudowy wsi i siedlisk powinna nawiązywać kompozycyjnie i krajobrazowo (pod względem gabarytów, usytuowania względem drogi, kształtem dachu itd.) w stosunku do położonej w sąsiedztwie historycznej zabudowy – występują m.in.: podcieniowe budynki żuławskie (o układzie narożnym lub szerokofrontowym), budynki w układzie holenderskim, budynki szerokofrontowe z formą wystawki, ganku lub werandy, budynki szerokofrontowe ze ścianką kolankową z formą wystawki lub ganku pulpitu. Najważniejszymi elementami, które należy uwzględnić są podobne proporcje wysokości budynku do szerokości elewacji frontowej oraz bocznej dla dawnej i nowej zabudowy, podobne kąty nachylenia połaci dachowych, podobna dyspozycja ścian i podobny materiał.

W gminie Stare Pole przeważa typ rozplanowania wsi w formie przysiółka ulicowego i bezkształtnego. Liczba zagród we wsiach przysiółkowych jest niewielka. Zagrody w sporej liczbie składają się z budynków o dużych rozmiarach i kubaturze.

Występowały tu i zachowały się następujące typy zagród: duże zagrody typu holenderskiego (część mieszkalna połączona z gospodarczą, układy regularne, trzy formy – podłużna, narożna litera „L” i krzyżowa litera „T”, kalenicowe i szczytowe ustawienie budynku mieszkalnego, zieleń wiatrochronna, sady i ogródki przydomowe), duże zagrody z budynkami wolnostojącymi (układy regularne, kalenicowe ustawienie budynku mieszkalnego, zieleń wysoka, sady, ogródki przydomowe)

oraz małe i średnie zagrody z budynkami wolnostojącymi (układy regularne i nieregularne, kalenicowe i szczytowe ustawienie budynku mieszkalnego, zieleń wysoka, sady, ogrody przydomowe).

Inspiracje do projektowania nowych budynków stanowią budynki zabytkowe w rejestrze zabytków, w wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz wyznaczone na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (jako budynki o wartościach historyczno-kulturowych, które współtworzą charakter zabudowy wsi), a także przekazy ikonograficzne dotyczące architektury wiejskiej na Żuławach oraz następujące opracowania:

- Basiński A., Górka A., Lipińska B., Medowski T., Krzempek K., 1991, Budować na wsi. Zasady kształtowania krajobrazu wiejskiego w województwie elbląskim, Biuro Architektury Regionalnej, Gdańsk
- Lipińska B., 2011, Żuławy Wiślane - ochrona i kształtowanie zabytkowego krajobrazu, Stowarzyszenie Żuławy, Nowy Dwór Gdański.

Nową rozproszoną zabudowę zagrodową należy w pierwszej kolejności lokalizować w miejscach historycznych nieistniejących siedlisk, oznaczonych na rysunku „Studium...”.

Oprócz omówionych powyżej w niniejszym roz. 13.8 i wyżej w roz. 13.1. – 13.7 oraz poniżej w roz. 13.9 wskazań dla miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego – określa się dodatkowo następujące:

- 1) należy uwzględnić i uszczegółowić proponowane strefy ochrony konserwatorskiej ekspozycji historycznych wsi, oznaczone na rysunku „Studium...” – dla miejscowości Królewo, Janówka, Kaczynos, Ząbrowo, Kławki, Kraszewo, Złotowo, Parwark, Klecie – z zakazem zabudowy z wyjątkiem zabudowy zagrodowej (w sytuacji posiadania gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Stare Pole), ale jedynie takiej, która nie będzie ograniczać wglądu na eksponowane obiekty zabytkowe i nie będzie w konflikcie widokowym z krajobrazem kulturowym historycznych wsi; dla ewentualnej zabudowy zagrodowej należy wprowadzić stosowne ograniczenia wysokościowe i gabarytowe; wprowadzić odpowiednie ustalenia w planach miejscowych (zakazy, nakazy, ograniczenia, dopuszczenia); zakaz sytuowania dominant;
- 2) należy uwzględnić cenniejsze ciągi widokowe, oznaczone na rysunku „Studium...”; dotyczy to ustalenia odpowiednich przeznaczeń terenów i stosownych gabarytów zabudowy; nakaz ograniczenia gabarytów zabudowy na przedpolu ekspozycyjnym zespołu cukrowni – ciąg widokowy od drogi powiatowej nr 2909G – dla potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy

mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej – w tym ograniczenie maksymalnej wysokości budynków do 9 m;

- 3) należy uwzględnić szpalery i aleje drzew w ewidencji zabytków oraz pozostałe główne ciągi zieleni komponowanej – związane z historyczną siecią komunikacyjną gminy; wprowadzić odpowiednie ustalenia w planach miejscowych uwzględniające ochronę komponowanej zieleni przydrożnej – w tym zasady jej rekompensacji, pielęgnacji i ochrony;
- 4) należy ujawnić cenniejsze zadrzewienia wzdłuż rzek, kanałów i rowów; występują one wzdłuż:
 - rzek: Nogat, Fiszewka, Tyna Górna, Tyna Dolna;
 - kanałów: Stary Nogat, Leniwy Nogat, Przekop Rz. Fiszewki, Malewski, Kanał A Stare Pole, Kanał A Królewo, Kanał B Kaczynos, Kanał H Ząbrowo, Kanał A Polder 66 Klecie, Kanał A Polder 65 Kławki, Kanał A Polder 64 Kąty, Kanał A Polder 34 Szaleniec, Kanał A Polder 33 Ząbrowo, Kanał A Polder 46 Ząbrowo;
 - rowów bez nazwy w obrębach: Janówka, Kikojty, Klecie, Kławki, Kraszewo, Królewo, Parwark, Szaleniec, Szlagnowo, Ząbrowo;
- 5) należy uwzględnić historyczne drogi brukowe;
- 6) należy uwzględnić ochronę istotnego elementu krajobrazu Żuław jakim jest historyczna sieć rowów i kanałów, w tym Stary Nogat – wraz z towarzyszącą im zielenią;
- 7) należy uwzględnić historyczne nieistniejące siedliska i dawne lokalizacje młynach odwadniających;
- 8) należy uwzględnić kapliczki i krzyże przydrożne, w tym kapliczkę w rejestrze zabytków, kapliczki w gminnej ewidencji zabytków oraz pozostałe ważniejsze kapliczki i krzyże przydrożne;
- 9) przeciwdziałanie zagrożeniom dla zasobu dziedzictwa kulturowego gminy (*zły lub niezadawalający stan zachowania większości obiektów zabytkowych położonych na terenie gminy - w szczególności obiektów budownictwa wiejskiego, zaobserwowany w ostatnim czasie proces degradacji zabytkowej zabudowy wiejskiej o wybitnych walorach, zwłaszcza drewnianej i ryglowej – domy podcieniowe i domy konstrukcji zrębowej; silne przekształcenia układów przestrzennych w zespołach zabudowy i w indywidualnych gospodarstwach – związane z wprowadzaniem nowych form budownictwa nienawiązujących do lokalnych i regionalnych tradycji oraz historycznych uwarunkowań*) – wraz z działaniami dotyczącymi rewaloryzacji obiektów zabytkowych;

13.9. Archeologiczne dziedzictwo kulturowe — stanowiska archeologiczne

Uwarunkowania i kierunki polityki przestrzennej dotyczącej stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków oraz stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków

Zgodnie z art. 3 pkt. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami zabytkiem archeologicznym jest *zabytek nieruchomy, będący powierzchnią, podziemną lub podwodną pozostałością egzystencji i działalności człowieka, złożoną z nawarstwień kulturowych i znajdujących się w nich wytworów bądź ich śladów albo zabytek ruchomy, będący tym wytworem*.

Definicja zabytku archeologicznego w specyficzny sposób łączy w sobie cechy zabytku nieruchomego i ruchomego. Zabytkami archeologicznymi są nie tylko poszczególne zabytki ruchome, lecz także układ nawarstwień kulturowych stanowiących ich historyczny kontekst, dostarczający cennych informacji o historii użytkowania danego terenu. Miejsce występowania nawarstwień kulturowych i zalegających w nich ruchomych zabytków archeologicznych nosi nazwę stanowiska archeologicznego.

Stanowiska archeologiczne są odkrywane i wprowadzane do wojewódzkiej ewidencji zabytków w ramach systematycznego, ogólnopolskiego programu „Archeologiczne Zdjęcie Polski” (AZP) realizowanego od lat 70-tych XX wieku, ale także w efekcie prowadzenia innych programów badawczych i dokonywania odkryć przypadkowych. Są to pozostałości dawnego osadnictwa, zespołów produkcyjnych, nekropolii bądź miejsc sprawowania kultu. Stanowią one element istotny dziedzictwa kulturowego jako materialne świadectwo życia i działalności człowieka w minionych epokach. Relikty archeologiczne znajdują się w większości przypadków pod obecnym poziomem użytkowym (pod powierzchnią ziemi lub pod wodą). Wyjątkami są stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej (np. grodziska lub kurhany), które oprócz walorów naukowych posiadają również istotne znaczenie dla krajobrazu kulturowego. Większość stanowisk archeologicznych posiadających największą wartość historyczno-naukową została objęta wpisem do rejestru zabytków.

W granicach gminy Stare Pole znajdują się łącznie 29 stanowiska archeologiczne ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków archeologicznych województwa pomorskiego (szczegóły tabele poniżej), z których 27 ma znaną lokalizację, a 2 są stanowiskami archiwalnymi o nieznanej lokalizacji. Jedno stanowisko archeologiczne (szczegóły w tabeli poniżej) w m. Kaczynos tzw. Dębowa

Góra w obrębie Kaczynos Kolonia – zostało wpisane do rejestru zabytków archeologicznych. Obszar 5 stanowisk archeologicznych w Kraszewie (szczegóły w tabeli poniżej) jest wskazany do wpisania do rejestru zabytków archeologicznych. Na terenie gminy Stare Pole nie zewidencjonowano na chwilę obecną stanowisk archeologicznych o własnej formie terenowej.

Stanowiska archeologiczne jako istotny element dziedzictwa kulturowego podlegają ochronie na mocy przepisów prawa międzynarodowego (Europejska Konwencja o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego) i tworzonego w ich duchu prawa krajowego (m.in. ustawa o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, Prawo ochrony środowiska, wraz z ich aktami wykonawczymi), które zobowiązują do ich trwałego zachowania, uwzględnienia zadań ochronnych w procesie planowania przestrzennego, a jeśli niemożliwa jest trwała ochrona — metodycznego przebadania i zadokumentowania warstw kulturowych (warstw tworzących się w trakcie użytkowania przez człowieka danego terenu) oraz zakonserwowania i zabezpieczenia pozyskanych archeologicznych zabytków ruchomych. Zarówno naukowe jak i inwestycyjne badania wykopaliskowe należy ograniczyć do niezbędnego minimum, ponieważ oryginalne nawarstwienia i obiekty kulturowe zostają w ich trakcie nieodwracalnie usunięte, a ślad po nich istnieje wyłącznie w sporządzonej dokumentacji archeologiczno-konserwatorskiej. Z tego powodu, w przypadku zagrożenia stanowiska archeologicznego poprzez działania inwestycyjne lub gospodarcze, badaniami archeologicznymi obejmuje się jedynie obszar bezpośrednio narażony na zniszczenie przez prace ziemne. Z kolei w przypadku badań naukowych zaleca się zwiększenie udziału metod nieinwazyjnych, takich jak badania georadarowe, magnetyczne, elektrooporowe, C14 itp.

Ustala się następujące ogólne kierunki ochrony stanowisk archeologicznych:

- ujęcie w Gminnej Ewidencji Zabytków (GEZ) na podstawie art. 22 ust 4 i 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami i w dalsze wykonywanie przepisów określających zasady ochrony obiektów figurujących w GEZ;
- uwzględnianie w procesie planowania przestrzennego zgodnie ze szczegółowymi kierunkami wytyczonymi w dalszej części tego rozdziału i w dalszej części „Studium...”.

Przy tworzeniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, należy dążyć do wypracowania zapisów, dzięki którym w sposób maksymalnie zrównoważony pogodzi się potrzebę ochrony zabytku z potrzebą gospodarowania terenem. W myśl Europejskiej Konwencji o Ochronie Dziedzictwa Archeologicznego oraz przepisów prawa wewnętrznego (w szczególności art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz art. 101 pkt 2 lit. f ustawy Prawo ochrony

środowiska) należy dążyć do jak najpełniejszego zachowania zbioru dziedzictwa archeologicznego i formułować zapisy które wyeliminują zagrożenie dla substancji zabytku archeologicznego (nawarstwień kulturowych). Prace ziemne powodują bowiem nieodwracalne zniszczenie nawarstwień kulturowych oraz zniszczenie lub znaczny uszczerbek wartości zalegających w nich ruchomych zabytków archeologicznych. Dla stanowisk archeologicznych przeznaczonych do trwałego zachowania sugerowanym docelowym przeznaczeniem terenu jest utworzenie obszaru zieleni urządzonej, zwłaszcza niskiej lub użytku zielonego. Rozrost systemu korzeniowego dużych drzew uszkadza bowiem nawarstwienia kulturowe oraz obiekty i ruchome zabytki archeologiczne. Jeżeli jednak zachowanie danego stanowiska archeologicznego nie jest możliwe, należy wprowadzić zapisy zobowiązujące do przeprowadzenia niezbędnych badań archeologicznych w celu ochrony przez zadokumentowanie substancji zabytku archeologicznego. Działania inwazyjne na obszarze stanowisk archeologicznych należy zatem poprzedzić badaniami ratowniczymi, w trakcie których warstwy kulturowe podlegają zadokumentowaniu, a zabytki ruchome — zabezpieczeniu i konserwacji.

W przypadku dopuszczenia zainwestowania obszaru stanowisk archeologicznych, w planie miejscowym należy wprowadzić odpowiedni zapis, np.:

— *Wszelkie prace ziemne wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.*

Poszczególne zasady ochrony stanowisk archeologicznych winny ulec doprecyzowaniu w procesie formułowania ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, z uwzględnieniem indywidualnej specyfiki danego stanowiska archeologicznego oraz przy rozpoznaniu możliwych dla niego zagrożeń.

Nie wyklucza się odkrycia w przyszłości kolejnych stanowisk archeologicznych, których ochronę należy uwzględnić na dalszym etapie procesu planowania przestrzennego (pomimo ich braku w „Studium...”). Także zasięgi obecnych stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych mogą w przyszłości ulec korekcie w świetle wyników nowszych badań archeologicznych.

Dla 27 stanowisk archeologicznych o znanej lokalizacji oznacza się na rysunku „Studium...”:

- jedną strefę ścisłej ochrony archeologicznej stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków;

- dwie strefy pełnej ochrony archeologicznej stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków – w tym jedną dla części stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków i jedną dla 5 stanowisk archeologicznych w ewidencji zabytków;
- 17 stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych w ewidencji zabytków tj. dla 21 stanowisk archeologicznych.

Obszar wpisany do rejestru zabytków tj. strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków oraz dodatkowo strefy pełnej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków należy objąć szczególną ochroną do zachowania *in situ*. Tereny te powinny być wskazane jako docelowo wyłączone z działań naruszających strukturę gruntu (w tym rolnych) – postulowany użytek zielony lub zieleni urządzona, zaś zasady ochrony winny być następujące:

1. *zakaz zabudowy;*
2. *zakaz prowadzenia działalności inwestycyjnej i gospodarczej związanej z naruszaniem struktury gruntu, w szczególności zakaz prowadzenia orki i wydobywania surowca;*
3. *zakaz przekształcania form terenowych;*
4. *zakaz wprowadzania zieleni wysokiej;*
5. *zakaz dokonywania dalszych podziałów geodezyjnych; dopuszcza się scalania; przy prowadzeniu wycinki drzewostanu należy zapewnić zachowanie części korzennej drzew i krzewów;*
7. *przy prowadzeniu zrywki należy zapewnić zastosowanie zrywki w technice nasiębiernej; zakazuje się stosowania zrywki wleczonej;*
8. *dopuszcza się prowadzenie niezbędnych prac porządkowych, zabezpieczających, konserwujących, rewaloryzacyjnych (także związanych z pracami naruszającymi strukturę gruntu, jeżeli jest to konieczne dla bezpieczeństwa zabytku lub bezpieczeństwa publicznego), przy zachowaniu właściwych przepisów odrębnych.*

Ponadto stanowisko archeologiczne wpisane do rejestru zabytków podlega ochronie na podstawie przepisów odrębnych.

W pozostałych 17 strefach ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków dopuszcza się zainwestowanie wraz ze stosownym zapisem w planie miejscowym:

- Wszelkie prace ziemne wymagają przeprowadzenia badań archeologicznych na zasadach określonych przepisami odrębnymi z zakresu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami.

ZESTAWIENIE STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH W GMINIE STARE POLE

**Strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego
wpisanego do rejestru zabytków:**

Nowy numer C-148;

Stary numer 111/A;

**Decyzja Wojewódzkiego Konserwator Zabytków K1.IV/620/4375/70 z dnia 05.12.1970 r. o
wpisie do rejestru zabytków**

Uwaga: AZP – Archeologiczne Zdjęcie Polski

Oznaczenie na rysunku studium strefy ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego wpisanego do reje- stru zabytków	Miejscowość (obwód ewidencyjny*)	AZP Nr obszaru	AZP Nr stanowiska w obszarze	AZP Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja	Chronologia
AR	Kaczynos tzw. Dębowa Góra (Kaczynos Kolonia)	17-49	4	1	Osada	Kultura pomorska; Wczesna epoka żelaza
					Ślad osadnictwa	Kultura pruska; Wczesne średniowiecze
					Osada	Neolit
					Cmentarzysko	Kultura wielbarska; Okres wpływów rzymskich

**Strefy pełnej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych
ujętych w ewidencji zabytków**

Uwaga:* Przy zgodności nazwy miejscowości z nazwą obrębu ewidencyjnego – nie podaje się w nawiasie nazwy obrębu ewidencyjnego.

AZP – Archeologiczne Zdjęcie Polski

Oznaczenia na rysunku studium stref pełnej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków	Miejscowość (obwód ewidencyjny*)	AZP Nr obszaru	AZP Nr stanowiska w obszarze	AZP Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja	Chronologia
A	Kaczynos tzw. Dębowa Góra (Kaczynos Kolonia)	17-49	4	1	Osada	Kultura pomorska; Wczesna epoka żelaza
					Ślad osadnictwa	Kultura pruska; Wczesne średniowiecze
					Osada	Neolit
					Cmentarzysko	Kultura wielbarska; Okres wpływów rzymskich.
B	Kraszewo	18-49	1	1	Osada	Kultura oksywska; Późny okres przedrzymski
	Kraszewo	18-49	7	3	Ślad osadnictwa	Kultura pomorska; Wczesna epoka żelaza
					Ślad osadnictwa	Średniowiecze
	Kraszewo	18-49	8	4	Ślad osadnictwa	Okres wpływów rzymskich
					Ślad osadnictwa	Średniowiecze

	Kraszewo	18-49	9	5	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
	Kraszewo	18-49	10	6	Osada	Kultura wielbarska; Okres wpływów rzymskich
					Osada	Kultura prapolska; Wczesne średniowiecze, XI-XII w.

**Strefy ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych
ujętych w ewidencji zabytków**

Uwaga: * Przy zgodności nazwy miejscowości z nazwą obrębu ewidencyjnego – nie podaje się w nawiasie nazwy obrębu ewidencyjnego.

AZP – Archeologiczne Zdjęcie Polski

Oznaczenia na rysunku studium stref ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych ujętych w ewidencji zabytków	Miejscowość (obwód ewidencyjny*)	AZP Nr obszaru	AZP Nr stanowiska w obszarze	AZP Nr stanowiska w miejscowości	Funkcja	Chronologia
1	2	3	4	5	6	7
1	Ząbrowo	17-49	1	1	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, XIV-XV w.
2	Kaczynos (Kaczynos Kolonia)	17-49	2	3	Ślad osadnictwa	Kultura pomorska; Wczesna epoka żelaza
	Kaczynos (Kaczynos Kolonia)	17-49	3	2	Ślad osadnictwa	Brak
3	Ząbrowo	17-49	5	1	Osada	Średniowiecze, XIV-XV w.
4	Ząbrowo	17-49	6	1	Osada	Średniowiecze, XIV-XV w.
5	Janówka (Królewo)	18-48	13	1	Ślad osadnictwa	XVI-XVII w.
6	Janówka	18-48	14	2	Ślad osadnictwa	XVI w.
7	Janówka (Królewo)	18-48	15	3	Ślad osadnictwa	XVI w.
8	Królewo	18-48	28	1	Ślad osadnictwa	XI-XIV w.
					Osada (?)	XV-XVI w.
					Ślad osadnictwa	XVI-XIX w.

9	Królewo	18-48	29	2	Ślad osadnictwa	XV-XVI w.
10	Królewo	18-48	30	3	Ślad osadnictwa	XV-XVI w.
11	Królewo	18-48	31	4	Ślad osadnictwa	XV-XVI w.
	Królewo	18-48	32	5	Ślad osadnictwa	XVI-XVII w.
	Królewo	18-48	35	8	Założenie obronne – fragment Marienburg - Stellung	Pierwsza połowa XX w. (1938-1944)
12	Królewo	18-48	33	6	Ślad osadnictwa	XV – XVI w.
					Ślad osadnictwa	XVI – XVII w.
	Królewo	18-48	34	7	Ślad osadnictwa	XV – XVI w.
					Ślad osadnictwa	XVI – XVII w.
13	Krasnołęka (Krasnołęka, Klecie)	18-49	2	1	Osada	Neolit
					Osada	Kultura wschodniopomorska; HaD, wczesny LT
					Skarb	Kultura wschodniopomorska; HaD
					Osada	Kultura pruska; Wczesne średniowiecze
14	Królewo	18-49	3	1	Osada	Średniowiecze, XIV-XV w.
15	Kraszewo	18-49	6	2	Ślad osadnictwa	Średniowiecze
16	Szaleniec	18-50	3	1	Ślad osadnictwa	XIV w.
17	Złotowo	19-49	7	1	Ślad osadnictwa	Średniowiecze, XV-XVI w.
STANOWISKA ARCHEOLOGICZNE – ARCHIWALNE O NIEZNANEJ LOKALIZACJI (bez oznaczenia na rysunku)						
	Stare Pole	18-49	4	1	Osada	Kultura pruska; Wczesne średniowiecze
	Krasnołęka (Królewo)	18-46	12	2	Ślad osadnictwa	Kultura pomorska; Wczesna epoka żelaza

14. Komunikacja – uwarunkowania i kierunki rozwoju

14.1. Droga krajowa nr 22

Przez obszar gminy Stare Pole przebiega droga krajowa nr 22 klasy GP – droga główna ruchu przyspieszonego – oznaczona na rysunku „Studium...”

Dla drogi krajowej nr 22 obowiązują aktualne przepisy o drogach publicznych.

Na rysunku „Studium...” oznaczono potencjalną rezerwę terenu dla obwodnicy Malborka w ciągu drogi krajowej nr 22.

14.2. Drogi powiatowe

Na terenie gminy Stare Gminy występują następujące drogi powiatowe z numerami (cztery cyfry i duża litera G) – oznaczone na rysunku „Studium...”:

- 1) **2907G** Królewo (od drogi krajowej nr 22) – Klecie – Krzyżanowo – Kławki – Szaleniec – granica gminy (dalej kierunek – Stalewo);
- 2) **2908G** Szlagnowo – Kławki;
- 3) **2909G** od drogi krajowej nr 22 – Kraszewo – do skrzyżowania z drogą powiatową nr 2907;
- 4) **2910G** od skrzyżowania z drogą powiatową nr 2907G – Szaleniec – granica gminy (dalej kierunek – Rozgart);
- 5) **2911G** od skrzyżowania z drogą powiatową nr 2914G – granica gminy (dalej kierunek – Fiszewo);
- 6) **2912G** Złotowo – granica gminy (dalej kierunek – Śledziówka);
- 7) **2914G** Stare Pole – Szlagnowo – Kikojty – granica gminy (dalej kierunek – Fiszewo);
- 8) **2930G** Królewo (od drogi krajowej nr 22) – Janówka – do skrzyżowania z drogą powiatową nr 2931G
- 9) **2931G** Królewo (od drogi krajowej nr 22) – Kaczynos – Ząbrowo;
- 10) **2932G** Kaczynos – Stare Pole (do drogi krajowej nr 22);
- 11) **2933G** Stare Pole (od drogi krajowej nr 22) – Stare Pole, ul. Grunwaldzka
- 12) **2934G** Ząbrowo – granica gminy (dalej kierunek – Błotnica);
- 13) **2935G** Ząbrowo – granica gminy (dalej kierunek – Kopanka)

14) **2936G** Stare Pole – Krzyżanowo – Złotowo – granica gminy (dalej kierunek na Żuławkę Sztumską i Dzierzgoń).

Drogi powiatowe w gminie Stare Pole zajmują łącznie pow. ok. 86 ha.

Klasy dróg powiatowych to większości Z drogi (ulice) zbiorcze i L drogi (ulice) lokalne. Możliwa docelowa klasa drogi 2936G to droga (ulica) główna.

Najważniejszymi drogami powiatowymi, które powinny być preferowane przy działaniach modernizacyjnych, zapewniających łączność komunikacyjną pomiędzy miejscowościami gminy Stare Pole oraz z miejscowościami poza jej granicami są:

- **2907G** Królewo (od drogi krajowej nr 22) – Klecie – Krzyżanowo – Kławki – Szaleniec – granica gminy (dalej kierunek – Stalewo);
- **2911G** od skrzyżowania z drogą powiatową nr 2914G – granica gminy (dalej kierunek – Fiszewo);
- **2914G** Stare Pole – Szlagnowo – Kikojty – granica gminy (dalej kierunek – Fiszewo);
- **2931G** Królewo (od drogi krajowej nr 22) – Kaczynos – Ząbrowo;
- **2936G** Stare Pole – Krzyżanowo – Złotowo – granica gminy (dalej kierunek na Żuławkę Sztumską i Dzierzgoń).

W przypadku przebudowy – remontu dróg powiatowych dopuszcza się poszerzenie pasa drogowego w obrębie sąsiadujących z drogą działek.

14.3. Drogi gminne i pozostałe

Ogółem długość numerowanych (od nr 203001G do nr 203015G) dróg gminnych wynosi 13,979 km.

Na terenie gminy Stare Pole występują następujące oznaczone na rysunku „Studium...” drogi gminne z numerami:

Nr i nazwa drogi gminnej	Długość [km]
203001G Królewo – do wału rzeki Nogat	3,932
203002G Stare Pole, ul. Dworcowa	0,236
203003G Stare Pole, ul. Sienkiewicza	0,402
203004G Szlagnowo od drogi powiatowej nr 2914G do obszaru kolejowego i od obszaru kolejowego do drogi powiatowej nr 2911(ul. Żeromskiego, Stare Pole)	0,647
203005G Stare Pole, ul. Mickiewicza	1,556
203006G Stare Pole, ul. Jana Pawła II i przedłużenie w Krzyżanowie	0,797
203007G Kławki – Złotowo	1,07
203008G Kławki – Groble	0,719
203009G Kaczynos Kolonia	0,934
203010G Królewo – Krasnołęka (Królewo Malborskie)	0,320
203011G Stare Pole, ul. Bolesława Prusa	0,615
203012G Stare Pole, ul. Mikołaja Reja	0,130
203013G Stare Pole, ul. Elizy Orzeszkowej	0,140

203014G Królewo (działka nr 114), od drogi krajowej nr 22 w kierunku północno-zachodnim	0,267
203015G Parwark (działka nr 3), od rzeki Tyna Dolna poprzez miejscowość Parwark i dalej dwoma odnogami – jedną na wschód do granicy obrębów Parwark i Krzyżanowo oraz drugą na południe do rzeki Tyna Mała	2,213
Długość łącznie	13,979

Drogi gminne z numerami i bez numerów – stanowią drogi (lub ulice) klasy L lokalne, drogi (lub ulice) klasy D dojazdowe, ciągi pieszo-jezdne, dojazdy do pól lub drogi wewnętrzne.

Na rysunku „Studium...” oznaczono również pozostałe ważniejsze drogi i ulice.

Kierunki rozwoju dróg i ulic gminnych dotyczą ich modernizacji w miarę możliwości finansowych gminy Stare Pole .

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach stosownych decyzji mogą również być wydzielane drogi, ulice, ciągi pieszo-jezdne, ciągi piesze, ścieżki piesze, ścieżki edukacyjne, parkingi, dojazdy do pól, drogi wewnętrzne i inne – poza wyznaczonymi na rysunku „Studium...”, w tym także na terenach zabudowy, terenach rozwojowych i terenach rolniczych.

Uwaga do roz. 14.1., 14.2., 14.3.: W sytuacji zmiany numeracji drogi krajowej, dróg powiatowych i dróg gminnych oraz w sytuacji zaliczania danej drogi do określonej kategorii dróg i przy zmianie kategorii dróg – obowiązuje aktualna numeracja i aktualna kategoria. Zmiana numeracji i zmiana kategorii dróg nie wymaga zmiany tekstu ani rysunku „Studium...”.

14.4. Trasy i ścieżki rowerowe

Przez gminę Stare Pole przebiegają lub będą realizowane:

- międzyregionalna trasa rowerowa nr 17 „Szlak Menonitów” Gdańsk – Malbork – Stare Pole – Szaleniec – woj. warmińsko-mazurskie do Elbląga;
- subregionalna trasa rowerowa nr 20 (w realizacji) odcinek Malbork – Stare Pole – Elbląg;

- istniejące ścieżki rowerowe: Stare Pole-Kraszewo, Stare Pole-Ząbrowo, Stare Pole wzdłuż ul. Grunwaldzkiej;
- projektowana ścieżka rowerowa: Krzyżanowo (skrzyżowanie) – Złotowo (skrzyżowanie).

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego lub w ramach stosownych decyzji mogą być wydzielane również inne trasy rowerowe (w tym lokalne), ścieżki rowerowe, ciągi pieszo-rowerowe poza oznaczonymi na rysunku „Studium...”.

14.5. Linia kolejowa nr 204

Linia kolejowa nr 204 Malbork – Braniewo jest linią kolejową o znaczeniu państwowym. Jest to linia kolejowa pierwszorzędna, na odcinku Malbork – Stare Pole – Elbląg – Bogaczewo – dwutorowa, zelektryfikowana.

W obszarze gminy Stare Pole zlokalizowane są dwie stacje pasażerskie tj. stacja kolejowa z dworcem lokalnym Stare Pole i przystanek kolejowy Królewko Malborskie.

W granicach gminy Stare Pole występują:

- obszar kolejowy z linią kolejową nr 204 o znaczeniu państwowym i ze stacjami pasażerskimi;
- kolejowe tereny zamknięte.

Przewiduje się realizację przystanków zintegrowanych (PZ) przy stacji kolejowej Stare Pole i przy przystanku kolejowym Królewko Malborskie.

14.6. Międzynarodowa droga wodna rzeki Nogat E-70

Przez gminę Stare Pole przebiega międzynarodowa droga wodna rzeki Nogat E-70 (Rotterdam – Antwerpia – Kłajpeda tj. Atlantyk – Bałtyk) – z ponadregionalnymi śródlądowymi szlakami wodnymi – kajakowym i żeglarskim. W Białej Górze (gmina Sztum) droga wodna E-70 łączy się z inną międzynarodową drogą wodną E-40 (Gdańsk – Odessa tj. Bałtyk – Morze Czarne).

Wzdłuż międzynarodowej drogi wodnej rzeki Nogat E-70 zlokalizowano i zrealizowano dwie przystanie kajakowe w miejscowościach Janówka i Ząbrowo – dla obsługi powiązanego z rzeką Nogat – wodnego ruchu rekreacyjno-turystycznego.

Aktywizacja terenów położonych wzdłuż rzeki Nogat – jest powiązana również z funkcjonowaniem ponadregionalnej drogi wodnej Pętli Żuławskiej o łącznej długości 303 km o znaczeniu turystycznym, żeglarskim i kajakowym. W miejscowości Ząbrowo nad rzeką Nogat – proponowana jest lokalizacja przystani wodnej – do przybijania, cumowania i postoju jachtów oraz innych niewielkich jednostek pływających wraz z zagospodarowaniem terenu przy rzece Nogat.

15. Infrastruktura techniczna – uwarunkowania i kierunki rozwoju

15.1. Zaopatrzenie w wodę

Zaopatrzenie w wodę wszystkich miejscowości gminy Stare Pole odbywa się z Centralnego Wodociągu Żuławskiego – CWŻ „Letniki”, zasilanego z ujęć wód podziemnych, wykorzystujących Główny Zbiornik Wód Podziemnych Nr 203 „Dolina Letniki”. W gminie zlokalizowane są:

- studnie CWŻ „Letniki” (w obrębach Ząbrowo, Janówka, Kaczynos Kolonia), w tym jedna studnia w zurbanizowanej części wsi Janówka;
- stacja uzdatniania wody – w ramach Zakładu Produkcji Wody w Ząbrowie.

Według stanu na koniec 2018 r. (GUS) w gminie Stare Pole:

- 98,7 % budynków mieszkalnych było podłączonych do sieci wodociągowej;
- 99,8 % mieszkańców korzystało z sieci wodociągowej;
- 64,4 długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej;
- 26,3 m³ na rok – średnie zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca.

W gminie Stare Pole występują

- teren ochrony pośredniej w strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki – północna część gminy – o pow. 644,9 ha – zgodnie z Rozporządzeniem Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” w miejscowościach Janówka, Kaczynos i Ząbrowo, gminie Stare Pole, powiecie malborskim, województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 891);

- tereny ochrony bezpośredniej studni – w strefie ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” (północna część gminy) o pow. łącznej 0,244 ha (zgodnie z rozporządzeniem jw.) oraz wokół jednej studni w miejscowości Janówka.

Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w wodę w gminie Stare Pole do uwzględnienia w planach miejscowych są następujące:

- 1) modernizacja i uzupełnienie sieci wodociągowej na terenach istniejącej zabudowy;
- 2) sukcesywna wymiana rur azbestowo-cementowych w sieci wodociągowej;
- 3) rozbudowa sieci wodociągowej w kierunku rozwojowych terenów zabudowy, połączona z realizacją systemu kanalizacji sanitarnej.

15.2. Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków sanitarnych

System kanalizacji sanitarnej w gminie – funkcjonuje w oparciu o gminną oczyszczalnię ścieków zlokalizowaną w Starym Polu.

Według GUS wg stanu na koniec 2018 r. i na koniec 2019 r. w gminie Stare Pole długość zrealizowanej czynnej sieci kanalizacyjnej (50,4 km) do długości czynnej sieci wodociągowej wyniosła 78,26 %. Na koniec 2018 r. 73,5 % budynków mieszkalnych było podłączonych do systemu kanalizacji sanitarnej, a 66,5 % mieszkańców korzystało z sieci kanalizacji sanitarnej.

Systemem kanalizacji sanitarnej do tej pory objęto następujące miejscowości: Stare Pole (większość), Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Kraszewo, Królewo, Krzyżanowo, Parwark, Ząbrowo, Złotowo (część południowa).

Oprócz systemu kanalizacji sanitarnej na terenie gminy Stare Pole zlokalizowana jest w Krasnołęce (Królewo Malborskie) niewielka oczyszczalnia ścieków dla zabudowy mieszkaniowej przy lotnisku wojskowym oraz występują również (stan na koniec 2018, GUS):

- 11 przydomowych oczyszczalni ścieków;
- 163 zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe, z których ścieki wywożone są do gminnej oczyszczalni ścieków.

Uchwałą Nr XVIII/147/2020 Rady Gminy Stare Pole z dnia 24 września 2020 r. w sprawie wyznaczenia obszarów i granic aglomeracji Stare Pole (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2020 r. poz. 4293), poprzedzoną rozporządzeniem Nr 69/06 Wojewody Pomorskiego z dnia 23 maja 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Stare Pole (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2006 r. Nr 62, poz. 1273) – określono obszar gminy – o równoważnej liczbie mieszkańców 3 861 RLM przy obecnej wydajności gminnej oczyszczalni ścieków 2 253 RLM (średnia przepustowość 300 m³/dobę) – z którego docelowo powinny być odprowadzane ścieki systemem kanalizacji sanitarnej do gminnej oczyszczalni ścieków w Starym Polu. Obszar ten dotyczy od 2020 r. następujących miejscowości: Stare Pole, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Kraszewo, Królewó, Krzyżanowo, Parwark, Ząbrowo. Wcześniej od 2006 r. obszar ten obejmował oprócz wyżej wymienionych – dodatkowo miejscowości: Kikojty, Kławki, Klecie, Szlagnowo.

Kierunki rozwoju systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych w gminie Stare Pole do uwzględnienia w planach miejscowych są następujące:

- 1) etapowa realizacja systemu kanalizacji sanitarnej dla poszczególnych miejscowości – w pierwszej kolejności dla wszystkich miejscowości w granicach aglomeracji ściekowej, a następnie w miarę możliwości również dla pozostałych miejscowości;
- 2) rozbudowa i modernizacja istniejącej gminnej oczyszczalni ścieków;
- 3) lokalizacja przepompowni ścieków zgodnie ze stosownymi opracowaniami, projektami i przepisami odrębnymi;
- 4) realizacja przydomowych oczyszczalni ścieków, przy sprzyjających warunkach gruntowowodnych, w sytuacji braku sieci kanalizacji sanitarnej;
- 5) do czasu realizacji sieci kanalizacji sanitarnej – dopuszczenie możliwości realizacji bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe wraz z udokumentowanym wywozem ścieków do gminnej oczyszczalni ścieków.

15.3. Odprowadzanie wód opadowych

Układ kanalizacji deszczowej funkcjonuje wzdłuż drogi krajowej nr 22 oraz wzdłuż części dróg powiatowych i gminnych.

Na terenach rolniczych funkcjonuje system melioracyjny (kanały melioracji wodnych podstawowych i rowy melioracyjne), w tym również system drenowania. Obszar gminy Stare Pole po-

łożony jest na wschód i na południe od prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Nogat, a jej część w zasięgu sześciu polderów – z których pięć odwadnianych jest przez 5 pompowni odwadniających zlokalizowanych w gminie: PO – 34 Szaleniec, PO – 64 Kąty, PO – 65 Kławki, PO – 66 Klecie, PO – 68 Złotowo.

W granicach gminy Stare Pole występują następujące kanały melioracji wodnych podstawowych: Stary Nogat, Leniwy Nogat, Przekop Rz. Fiszewki, Ząbrowski, Malewski, Kanał A Stare Pole, Kanał A Królewo, Kanał B Kaczynos, Kanał H Ząbrowo, Kanał A Polder 68 Złotowo, Kanał A Polder 66 Klecie, Kanał A Polder 65 Kławki, Kanał A Polder 64 Kąty, Kanał A Polder 34 Szaleniec, Kanał A Polder 33 Ząbrowo (nazwa polderu nieaktualna), Kanał A Polder 46 Ząbrowo (nazwa polderu nieaktualna); Kanał A Polder 44 (nazwa polderu nieaktualna).

Kierunki rozwoju systemu odprowadzania wód opadowych w gminie Stare Pole do uwzględnienia w planach miejscowych są następujące:

- 1) podstawą odprowadzania wód opadowych będą lokalne sieci kanalizacji deszczowej oraz lokalna infiltracja wód opadowych;
- 2) uwzględnienie granic zlewni oraz podnoszenie retencyjnej pojemności zlewni – poprzez zwiększenie retencji wodnej, mikroretencji obszarowej i przyobiektowej, maksymalne zatrzymywanie wód opadowych i roztopowych w miejscu opadu oraz przeciwdziałanie nadmiernemu uszczelnianiu terenów zurbanizowanych;
- 3) odprowadzanie wód deszczowych do wód powierzchniowych siecią kanalizacji deszczowej należy obowiązkowo poprzedzić wykonaniem urządzeń podczyszczających dostosowanych do ilości ścieków i ładunku zanieczyszczeń, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 4) odprowadzenie ścieków deszczowych będzie możliwe również poprzez wpusty ściekowe z wkładami podczyszczającymi do studni chłonnych, skrzynek rozsączających i dalej w grunt;
- 5) należy ograniczyć nawierzchnie szczelne na rzecz nawierzchni ażurowych, umożliwiając lokalną infiltrację wód opadowych;
- 6) podstawą odprowadzenia wód opadowych z dachów będzie spływ powierzchniowy do gruntu w granicach własnej działki; dopuszcza się inny sposób odprowadzenia wód opadowych z terenów zabudowy zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 7) zachowanie historycznych kanałów i historycznej sieci rowów melioracyjnych;
- 8) zachowanie suchych rowów jako elementu odwodnienia.

15.4. Zaopatrzenie w gaz

Przez gminę Stare Pole przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia, a w obrębie Stare Pole zlokalizowana jest stacja pomiarowo-redukcyjna gazu, z której wychodzą gazociągi średniego ciśnienia.

Według stanu na koniec 2018 r. (GUS) w gminie Stare Pole:

- 36,9 % mieszkańców korzystało z sieci gazowej;
- 29,102 km długość czynnej sieci gazowej, w tym 9,866 km długość czynnej sieci przesyłowej i 19,236 km długość czynnej sieci rozdzielczej.

Gaz ziemny gazociągami średniego ciśnienia doprowadzony jest do następujących miejscowości gminy: Stare Pole, Krzyżanowo, Królewsko, Janówka, Krasnołęka (Królewsko Malborskie) i Zarzecze.

Część mieszkańców korzysta z gazu z butli.

Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w gaz w gminie Stare Pole do uwzględnienia w planach miejscowych są następujące:

- 1) w zależności od zapotrzebowania rozbudowa sieci gazociągów gazu ziemnego do poszczególnych miejscowości i do terenów rozwojowych;
- 2) kontynuacja wykorzystania gazu z butli;
- 3) dopuszczenie możliwości wykorzystania gazu płynnego.

15.5. Zaopatrzenie w energię elektryczną

Stan istniejący zaopatrzenia w energię elektryczną przedstawia się następująco:

- jednostki osadnicze na terenie gminy zasilane są siecią linii elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV wychodzących z GPZ 110/15 kV Malbork-Wschód i doprowadzających energię do kilkudziesięciu stacji transformatorowych 15/0,4 kV
- do odbiorców energia przesyłana jest liniami niskiego napięcia 0,4 kV
- z energii elektrycznej korzysta 100 % mieszkańców

- stan zaopatrzenia w energię elektryczną nie jest w pełni zadowalający; występują przerwy w dostawie energii i spadki napięcia; główną przyczyną są znaczne odległości pomiędzy punktami zasilającymi (stacjami transformatorowe 15/0,4 kV), wydłużające linie niskiego napięcia;
- napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV z korytarzem technicznym 40 m (2 x 20 m) – łącząca GPZ-y 110/15 kV Malbork-Wschód i Elbląg – przechodzi przez obręby Królewo, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Stare Pole;
- kablowo-napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV – wychodząca z GPZ 110/15 kV Malbork-Wschód, przechodząca przez obręb Królewo i dalej biegnąca przez rzekę Nogat w kierunku północno-zachodnim;
- kablowa podziemna sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV – korytarz przebiega z północnego zachodu w kierunku południowo-wschodnim przez obręby Janówka, Kaczynos, Stare Pole, Kraszewo, Krzyżanowo, Złotowo, Szaleniec.

Kierunki rozwoju systemu zaopatrzenia w energię elektryczną w gminie Stare Pole są następujące:

- 1) modernizacja, przebudowa, rozbudowa i budowa nowych sieci elektroenergetycznych średniego napięcia 15 kV (preferowanie kabli szczególnie w miejscach konfliktowych z zabudową) i niskiego napięcia 0,4 kV;
- 2) modernizacja i budowa nowych stacji transformatorowych 15/0,4 kV;
- 3) dopuszczenie możliwości realizacji podziemnych kabli elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV;
- 4) lokalizacja potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;
- 5) dopuszczenie możliwości realizacji przydomowych odnawialnych źródeł energii przy uwzględnieniu wymogów związanych z ochroną dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz krajobrazu:
 - małych przydomowych elektrowni wiatrowych;
 - ogniw fotowoltaicznych;
- 6) ograniczenie zużycia energii elektrycznej – modernizacja oświetlenia ulicznego i stosowanie energooszczędnych urządzeń
- 7) wykorzystanie ogniw fotowoltaicznych do zasilania w energię elektryczną pojedynczych obiektów budowlanych;

15.6. Zaopatrzenie w ciepło

Stan istniejący zaopatrzenia w ciepło w gminie Stare Pole przedstawia się następująco:

- na terenie gminy nie ma zorganizowanego systemu zaopatrzenia w ciepło;
- zaspokajanie potrzeb cieplnych odbywa się obecnie w oparciu o: lokalne kotłownie oraz indywidualne źródła ciepła;
- dominującymi źródłami energii cieplnej na potrzeby ogrzewania pomieszczeń i uzyskania ciepłej wody użytkowej są obecnie: gaz ziemny, gaz płynny LPG, węgiel, drewno i jego odpady; sporadycznie stosowane są – olej opałowy, ogrzewanie elektryczne, pompy ciepłe i kolektory słoneczne;
- w lecie ciepła woda użytkowa w znacznym stopniu przygotowywana jest w urządzeniach elektrycznych.

Kierunki rozwoju zaopatrzenia w ciepło w gminie Stare Pole są następujące:

- 1) zastępowanie węgla kamiennego innymi mniej uciążliwymi źródłami energii, w tym biomasą;
- 2) modernizacja kotłowni i urządzeń grzewczych;
- 3) stosowanie nowoczesnych indywidualnych źródła energii, w tym kotłów nowej generacji oraz wymiana starych urządzeń na nowe;
- 4) wykorzystanie rozproszonych źródeł energii cieplnej i elektrycznej, w tym pracujących w skojarzeniu;
- 5) wykorzystanie pomp ciepłych i kolektorów słonecznych;
- 6) wykorzystanie gazu ziemnego i gazu płynnego LPG;
- 7) wykorzystanie wód geotermalnych – po udokumentowaniu zasobów;
- 8) wykorzystanie energii elektrycznej, w tym również z odnawialnych źródeł energii – z ogniw fotowoltaicznych i małych przydomowych elektrowni wiatrowych;
- 9) ograniczenie zużycia energii cieplnej, w tym kontynuacja termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych, usługowych i innych wg aktualnych potrzeb.

15.7. Obsługa telekomunikacyjna

Stan istniejący obsługi telekomunikacyjnej w gminie Stare Pole przedstawia się następująco:

- zrealizowany jest system telefonii sieciowej;
- jedna istniejąca stacja bazowa telefonii komórkowej na maszcie wolnostojącym zlokalizowana w obrębie Stare Pole, na działce nr 33.

Kierunki rozwoju obsługi telekomunikacyjnej w gminie Stare Pole są następujące:

- obsługa telekomunikacyjna gminy oparta będzie o operatorów telefonii sieciowej i komórkowej;
- dopuszcza się korektę przebiegu i rozbudowę podziemnej sieci telefonicznej oraz możliwość realizacji sieci szerokopasmowych;
- nie określa się nowych lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej – poza istniejącą w obrębie Stare Pole, na działce nr 33;
- lokalizacja inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej oraz lokalizacja infrastruktury telekomunikacyjnej o nieznacznym oddziaływaniu – odbywa się zgodnie z przepisami odrębnymi.

Przy ewentualnej lokalizacji masztów wolnostojących należy uwzględnić stosowne zakazy i ograniczenia wynikające z:

- ⇒ z zasięgu strefy ochrony ekspozycji dalekiego zasięgu – wokół zespołu zamkowego w Malborku wpisanego na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO;
- ⇒ granic powierzchni ograniczających wysokość obiektów budowlanych w metrach – w strefach nalotów lotniska wojskowego;
- ⇒ z przepisów odrębnych z zakresu ochrony środowiska oraz ochrony zabytków i opieki nad zabytkami, w tym dotyczące ochrony krajobrazu kulturowego, szczególnie w proponowanych strefach ochrony konserwatorskiej układów ruralistycznych wsi i w proponowanych strefach ochrony konserwatorskiej ekspozycji historycznych wsi.

15.8. Gospodarka odpadami

Stan istniejący gospodarki odpadami przedstawia się następująco:

- gmina Stare Pole nie posiada własnych instalacji do zagospodarowania odpadów;
- w gminie zlokalizowany jest jeden punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych w obrębie Stare Pole przy gminnej oczyszczalni ścieków;
- odpady komunalne (zmieszane i z selektywnej zbiórki) trafiają poprzez stację przeładunkową w Stegnie – do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK), Zakład Tczew.

W południowej części obrębu Szaleniec znajduje się zrekultywowane, zamknięte składowisko odpadów z zielenią izolacyjną.

Z aktualnego Planu Gospodarki Odpadami Województwa Pomorskiego 2022 (WPGO 2022) wynika, że gmina Stare Pole zlokalizowana jest w regionie wschodnim i właściwymi dla niej Regionalnymi Instalacjami Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK) są: RIPOK Tczew, RIPOK Kommunalservice Vornkahl Polska (kompostownia) w Tczewie, RIPOK Gilwa Mała.

Kierunki rozwoju systemu gospodarki odpadami w gminie Stare Pole są następujące:

- obowiązywać będzie system gospodarki odpadami przyjęty przez Radę Gminy z uwzględnieniem selektywnej zbiórki odpadów;
- odpady komunalne trafiać będą do Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych (RIPOK).

16. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W gminie Stare Pole istnieją i przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym (gminnym):

1) w zakresie komunikacji

- drogi gminne; łącznie długość numerowanych (od nr 203001G do nr 203015G) dróg gminnych wynosi 13,979 km;

- stacja kolejowa Stare Pole i przystanek kolejowy Królewo Malborskie – wraz z przystankami zintegrowanymi (PZ);
- 2) w zakresie infrastruktury technicznej – sieci i urządzenia, służące do zaopatrzenia w wodę (w tym o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym – stacja uzdatniania wody, studnie CWŻ „Letniki”) , odprowadzenia i oczyszczania ścieków sanitarnych (w tym gminna oczyszczalnia ścieków – konieczna rozbudowa i modernizacja – oraz przepompownie ścieków), odprowadzenia wód opadowych, zaopatrzenia w gaz, zaopatrzenia w energię elektryczną, obsługi telekomunikacyjnej i odzysku odpadów (punkt selektywnej zbiórki odpadów komunalnych);
- 3) obiekty dla potrzeb oświaty, ochrony zdrowia, kultury, edukacji, administracji, bezpieczeństwa publicznego i transportu publicznego– w tym Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury i Sportu, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Gminna Biblioteka Publiczna, Szkoła Podstawowa, Przedszkole i żłobek, Posterunek Policji, Przychodnia, świetlice wiejskie, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, stacje pasażerskie (stacja kolejowa z dworcem lokalnym i przystanek kolejowy), ścieżka edukacji ekologicznej – przystanek leśny Żuławy;
- 4) obiekty i tereny rekreacyjne i sportowe – w tym boiska i place zabaw,
- 5) parki i tereny zieleni urządzonej;
- 6) cmentarze
- 7) kościoły
- 8) inne wg przepisów odrębnych.

17. Inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

W gminie Stare Pole istnieją i przewiduje się następujące inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym:

- 1) lotnisko wojskowe – obręb Krasnołęka;
- 2) Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Starym Polu;
- 3) przystanie kajakowe – w Janówce i Ząbrowie;
- 4) proponowana lokalizacja przystani wodnej w Ząbrowie;
- 5) droga krajowa nr 22 z potencjalną rezerwą terenu dla obwodnicy Malborka;
- 6) drogi powiatowe;
- 7) linia kolejowa nr 204 o znaczeniu państwowym;

- 8) stacja kolejowa Stare Pole i przystanek kolejowy Królewo Malborskie – wraz z przystankami zintegrowanymi (PZ);
- 9) napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV z korytarzem technicznym 40 m (2 x 20 m) – łącząca GPZ-y 110/15 kV Malbork-Wschód i Elbląg – przechodzi przez obręby Królewo, Kaczynos, Kaczynos Kolonia, Stare Pole;
- 10) kablowo-napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV – wychodząca z GPZ 110/15 kV Malbork-Wschód, przechodząca przez obręb Królewo i dalej biegnąca przez rzekę Nogat w kierunku północno-zachodnim;
- 11) kablowa podziemna sieć elektroenergetyczna wysokiego napięcia 110 kV – korytarz przebiega z północnego zachodu w kierunku południowo-wschodnim przez obręby Janówka, Kaczynos, Stare Pole, Kraszewo, Krzyżanowo, Złotowo, Szaleniec;
- 12) stacja uzdatniania wody w Ząbrowie, studnie CWŻ „Letniki”, wodociągi Centralnego Wodociągu Żuławskiego o zasięgu ponadlokalnym;
- 13) gazociąg wysokiego ciśnienia i stacja redukcyjno-pomiarowa gazu;
- 14) pompownie odwadniające;
- 15) utrzymanie i konserwacja kanałów melioracji wodnych podstawowych;
- 16) utrzymanie międzynarodowej drogi wodnej rzeki Wisły E-70 – z ponadregionalnymi śródlądowymi szlakami wodnymi – kajakowym i żeglarskim; projekty i programy – Kajakiem przez Pomorze – zagospodarowanie szlaku wodnego rzeki Nogat dla rozwoju turystyki kajakowej oraz rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej;
- 17) w ramach ochrony przeciwpowodziowej – utrzymanie i konserwacja prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Nogat; przebudowa prawego wału przeciwpowodziowego Kanału Przekop Rzeki Fiszewki, przebudowa lewego wału przeciwpowodziowego Kanału Malewskiego, przebudowa lewego wału przeciwpowodziowego wału przeciwpowodziowego rzeki Fiszewki, przebudowa lewego i prawego wału przeciwpowodziowego rzeki Tyna Górna;
- 18) międzyregionalna trasa rowerowa nr 17 „Szlak Menonitów” Gdańsk – Malbork – Stare Pole – Szaleniec – woj. warmińsko-mazurskie do Elbląga;
- 19) subregionalna trasa rowerowa nr 20 (w realizacji) odcinek Malbork – Stare Pole – Elbląg;
- 20) szlak pieszy (zielony) „Szlak Żuławski” – Stare Pole – Fiszewo – Gronowo Elbląskie.

18. Kształtowanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej

W ramach 6 231 ha użytków rolnych które stanowią 78,52 % powierzchni gminy Stare Pole (stan na 1.01.2020 r. na podstawie danych z ewidencji gruntów Powiatowego Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Malborku) – występują:

- grunty orne o pow. 5 194 ha;
- sady o pow. 20 ha;
- łąki trwałe o pow. 431 ha;
- pastwiska trwałe o pow. 302 ha;
- grunty rolne zabudowane o pow. 122 ha;
- grunty pod rowami o pow. 156 ha;
- grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych o pow. 6 ha.

Dodatkowo nieużytki, które wchodzą w skład gruntów rolnych, ale nie są użytkami rolnymi – zajmują 31 ha.

Łączna powierzchnia użytków rolnych klas bonitacyjnych I-III o bardzo dużym i dużym potencjale rolniczym gleb (wymagających ewentualnej zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze przy pow. powyżej 0,5 ha) wynosi 5 345 ha, czyli aż 86 % całkowitej powierzchni użytków rolnych w gminie Stare Pole, w tym:

- klasa I (ŁI, RI) – 47 ha;
- klasa II (ŁII, PsII, RII) – 2 261 ha;
- klasa III (ŁIII, PsIII, RIIIa, RIIIb) – 3 037 ha.

Największe powierzchnie gleb o niskim i bardzo niskich potencjale rolniczym w klasach bonitacyjnych IVa, IVb, V, VI – występują w obrębie Ząbrowo.

Adaptuje się istniejące tereny zabudowy zagrodowej.

Adaptuje się tereny obsługi produkcji rolnej – z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów.

Nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej – są obszarami wymagającymi przekształceń – w kierunku przywrócenia i kontynuacji dawnej funkcji lub alternatywnie wprowadzenia innych funkcji – mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów.

Wyznacza się rozwojowe tereny obsługi produkcji rolnej – z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów.

Wyznacza się rozwojowe tereny zabudowy zagrodowej w obszarach zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych – razem z rozwojowymi terenami zabudowy mieszkaniowej i usługowej.

Możliwość lokalizacji nowej zabudowy zagrodowej poza obszarami zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych – dopuszcza się na terenach rolniczych (użytkach rolnych) w sytuacji posiadania gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej aktualną średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Stare Pole przy uwzględnieniu ograniczeń określonych w roz. 23 pkt A-B.

19 . Kształtowanie leśnej przestrzeni produkcyjnej

Według stanu na 1 stycznia 2020 r. powierzchnia gruntów leśnych wynosi 346 ha tj. 4,36 % powierzchni gminy Stare Pole, z czego lasy stanowią 339 ha, a grunty zadrzewione i zakrzewione 7 ha.

331 ha pow. lasów stanowią grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, a 8 ha lasów to grunty osób fizycznych.

Wśród gruntów zadrzewionych i zakrzewionych – 3 ha to grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa, 2 ha to grunty gminy, 1 ha to grunty osób fizycznych i 1 ha to grunty spółek prawa handlowego.

Występują również grunty zadrzewione i zakrzewione na użytkach rolnych o pow. 6 ha.

Obecnie wg aktualnych przepisów grunty zadrzewione i zakrzewione oznaczone na mapach ewidencyjnych symbolem Lz stanowią grunty leśne, a grunty zadrzewione i zakrzewione oznaczone symbolem Lzr stanowią część użytków rolnych.

Ochronie podlegają lasy jako tereny wyłączone z nowej zabudowy. Obowiązują tam aktualny plan urządzania lasu i uproszczone plany urządzania lasu, ze szczególnym uwzględnieniem lasów państwowych, komunalnych (gminnych) i prywatnych.

Dodatkowo w związku z małą powierzchnią lasów – należy również dążyć do zachowania zadrzewień, które spełniają ważną rolę przyrodniczą, krajobrazową, kulturową oraz ochronną dla gruntów rolnych.

Ewentualne zalesienia należy lokalizować na występujących w gminie Stare Pole w rozproszeniu użytkach rolnych RVI, RV, ewentualnie RIVb i RIVa. Największe powierzchnie gleb o niskim i bardzo niskim potencjale rolniczym w klasach bonitacyjnych IVa, IVb, V, VI – występują w obrębie Ząbrowo.

20. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane

Nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej – są obszarami wymagającymi przekształceń – w kierunku przywrócenia i kontynuacji dawnej funkcji lub alternatywnie wprowadzenia innych funkcji – mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów.

Nie określa się obszarów wymagających rehabilitacji ani rewitalizacji.

Pojedynczymi obiektami do rewaloryzacji są nieliczne zaniedbane parki wiejskie i budynki, głównie mieszkalne oraz część obiektów zabytkowych. Rewaloryzacja – są to działania konserwatorskie mające na celu przywrócenie dawnej wartości i ekspozycję dziedzictwa kulturowego zarówno zabytków architektury jak i układów ruralistycznych wsi. Rezultatem tych działań jest dostosowanie istniejących lub zdegradowanych założeń, z możliwie maksymalnym zachowaniem walorów historycznych, do wymogów współczesnych użytkowników, dostosowanie funkcjonalne oraz integrację z kontekstem ruralistycznym.

W ramach realizacji „Programu usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu gminy Stare Pole” należy kontynuować:

- wymianę eternitowych (płyt azbestowo-cementowych) pokryć dachowych budynków we wszystkich miejscowościach;
- wymianę płyt azbestowo-cementowych stanowiących okładziny elewacyjne budynków;
- sukcesywną wymianę rur azbestowo-cementowych w sieci wodociągowej.

Nie określa się obszarów wymagających rekultywacji. W południowej części obrębu Szaleńiec znajduje się zrekultywowane, zamknięte składowisko odpadów z zielenią izolacyjną.

Nie określa się obszarów wymagających remediacji.

Nie określa się ani nie wyznacza się w gminie Stare Pole obszarów zdegradowanych.

21. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenów

Najważniejsze określone w „Studium...” kierunki zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenów w granicach administracyjnych gminy Stare Pole są następujące:

- aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej;
- aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych;
- aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów obsługi produkcji rolnej;
- wyznaczenie potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;
- aktualizacja pozostałych przeznaczeń terenów.

Dotychczasowe przeznaczenie terenów i kierunki zmian – określone na rysunku „Studium...” – są następujące:

- **tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej** – adaptacja i uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej; dodatkowo możliwość realizacji funkcji agroturystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz terenów zieleni urządzonej; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcjami głównymi; dopuszcza się szeroki zakres usług nieuciążliwych, w tym związanych z handlem, o charakterze noclegowym i gastronomicznym, a także o charakterze publicznym – w tym typu usług oświaty, szkolnictwa, edukacji i wychowania, administracji, kultu religijnego, kultury (dom kultury, świetlica, biblioteka), usług ochrony zdrowia (usługi medyczne), opieki społecznej i socjalnej oraz innych związanych z całodobowym i wielogodzinnym pobytem ludzi, a także usług sportu i rekreacji; w ramach usług dopuszcza się również budynki użyteczności publicznej i budynki zamieszkania zbiorowego;

- **potencjalne rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej** – realizacja zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej; dodatkowo możliwość realizacji funkcji agroturystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz terenów zieleni urządzonej; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcjami głównymi; dopuszcza się szeroki zakres usług nieuciążliwych, w tym związanych z handlem, o charakterze noclegowym i gastronomicznym, a także o charakterze publicznym – w tym typu usług oświaty, szkolnictwa, edukacji i wychowania, administracji, kultu religijnego, kultury (dom kultury, świetlica, biblioteka), usług ochrony zdrowia (usługi medyczne), opieki społecznej i socjalnej oraz innych związanych z całodobowym i wielogodzinnym pobytem ludzi, a także usług sportu i rekreacji; w ramach usług dopuszcza się również budynki użyteczności publicznej i budynki zamieszkania zbiorowego; nakaz ograniczenia gabarytów zabudowy na przedpolu ekspozycyjnym zespołu cukrowni – ciąg widokowy od drogi powiatowej nr 2909G – w tym ograniczenie maksymalnej wysokości budynków do 9 m;
- **tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych** – adaptacja istniejących terenów zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych; dopuszcza się usługi nieprodukcyjne; dopuszcza się funkcje usługowe i mieszkaniowe, jeśli funkcja główna – nie będzie z nimi w konflikcie środowiskowym ani sanitarnym; zgodnie z prawem ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, dlatego na tych terenach nie mogą być lokalizowane zakłady stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi ani zakłady o zwiększonym lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- **potencjalne rozwojowe tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych** – realizacja zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych; dopuszcza się usługi nieprodukcyjne; dopuszcza się funkcje usługowe i mieszkaniowe, jeśli funkcja główna nie będzie z nimi w konflikcie środowiskowym ani sanitarnym; zgodnie z prawem ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, dlatego na tych terenach nie mogą być lokalizowane zakłady stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia

ludzi ani zakłady o zwiększonym lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;

- **potencjalne rozwojowe tereny lokalizacji instalacji fotowoltaicznych** – realizacja instalacji fotowoltaicznych; w świetle obecnego stanu wiedzy tereny te nie wymagają stref ochronnych; jeśli w przyszłości wymagane będą strefy ochronne ich granica nie może przekroczyć granicy wyznaczonych na rysunku „Studium...” potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;
- **tereny obsługi produkcji rolnej – z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów** – adaptacja istniejących terenów obsługi produkcji rolnej z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów;
- **obszary wymagające przekształceń – nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej – możliwość kontynuacji dawnej funkcji lub inne funkcje – mieszkaniowa, usługowa, usług produkcyjnych i składów;** możliwość przywrócenia i kontynuacji dawnej funkcji obsługi produkcji rolnej lub alternatywnie wprowadzenia innych funkcji – mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów;
- **potencjalne rozwojowe tereny obsługi produkcji rolnej – z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów** – realizacja zabudowy związanej z obsługą produkcji rolnej z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów;
- **tereny sportu i rekreacji** – funkcje sportu i rekreacji, w tym boiska i place zabaw; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **tereny kultury i kultury fizycznej** – funkcja sportowa, możliwość lokalizacji świetlicy; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **rozwojowe tereny kultury i kultury fizycznej** – funkcja sportowa, możliwość lokalizacji świetlicy; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **tereny przystani kajakowych** – funkcja przystani kajakowej; dopuszczenie innych funkcji związanych z przystanią wodną, w tym funkcje turystyczne, rekreacyjne, sportowe, żeglarskie i związane z obsługą przystani;

- **proponowana lokalizacja przystani wodnej** – do przybijania, cumowania i postoju jachtów oraz innych niewielkich jednostek pływających wraz z zagospodarowaniem terenu przy rzece Nogat;
- **tereny zamknięte resortu obrony narodowej – lotnisko wojskowe;**
- **las i zadrzewienia leśne** – ochronie podlegają lasy jako tereny wyłączone z nowej zabudowy; obowiązują tam aktualny plan urządzania lasu i uproszczone plany urządzania lasu; należy też dążyć do zachowania zadrzewień;
- **tereny podmokłe z szuwarami i zaroślami** – tereny wyłączone z zabudowy; okresowo tereny te mogą stawać się wodami powierzchniowymi lub mokradłami;
- **tereny zieleni parkowej;**
- **parki wiejskie w ewidencji zabytków** – obowiązują ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; zagospodarowanie odbywa się w oparciu o przepisy odrębne;
- **zadrzewienia o charakterze parków wiejskich;**
- **cmentarze;**
- **cmentarze w rejestrze zabytków** – obowiązują ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; zagospodarowanie odbywa się w oparciu o przepisy odrębne;
- **cmentarz w ewidencji zabytków** – obowiązują ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; zagospodarowanie odbywa się w oparciu o przepisy odrębne;
- **wody powierzchniowe – rzeki, kanały, starorzecza, większe stawy** – na rysunku „Studium...” oznaczono nie wszystkie wody powierzchniowe; granice wód powierzchniowych na rysunku mogą różnić się od granic rzeczywistych oraz od granic w ewidencji gruntów;
- **tereny rolnicze i pozostałe** – na terenach rolniczych (użytkach rolnych) dopuszcza się możliwość lokalizacji zabudowy zagrodowej w sytuacji posiadania gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej aktualną średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Stare Pole przy uwzględnieniu ograniczeń tj. terenów wyłączonych z zabudowy (określonych w roz. 23); na terenach rolniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w skalach dokładniejszych niż „Studium...” należy wyznaczyć dodatkowo istniejące tereny zieleni naturalnej oraz wody powierzchniowe, w tym małe stawy i rowy melioracyjne; na terenach rolniczych mogą wystąpić nieoznaczone na rysunku – istniejące obiekty budowlane;
- **tereny infrastruktury technicznej** – szczegóły roz. 15;
- **tereny komunikacji** – szczegóły roz. 14.

Przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na granicy pomiędzy terenami zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych – a terenami zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej – należy wprowadzić tereny zieleni izolacyjnej lub inne rozwiązania ograniczające ewentualne negatywne oddziaływania obiektów produkcyjnych.

Dodatkowo przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy wprowadzić takie ustalenia, aby:

- chronić historyczne założenia ruralistyczne i zespoły zabudowy, w tym zagrodowej;
- zachować obecne stosunki wodne;
- objąć ochroną zielenią wysoką, szczególnie drzewa;
- zapewnić ochronę cennych siedlisk i stanowisk chronionych gatunków, zgodnie z przepisami dotyczącymi ochrony gatunkowej dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów, objętych ochroną, w tym aby potencjalni inwestorzy mieli obowiązek zapewnienia ochrony dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk zgodnie z przepisami o ochronie przyrody.

Realizacja ustaleń „Studium...” nie stanowi przesłanki wystarczającej do uzyskania stosownych zezwoleń na odstępstwa od zakazów w stosunku do gatunków chronionych.

22. Wskaźniki zagospodarowania

Określa się następujące wskaźniki zagospodarowania do uwzględnienia przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

1) minimalne powierzchnie nowo wydzielanych działek budowlanych

- a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 1000 m²;
- b) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obszarach historycznych wsi (tj. w historycznych układach ruralistycznych) 1 200 m²;
- c) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej dla pojedynczego budynku 2000 m²;
- d) tereny zabudowy zagrodowej 3 000 m²;
- e) tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowej 1500 m²;
- f) tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej i usługowej w obszarach historycznych wsi (tj. w historycznych układach ruralistycznych) 2 000 m²;

- g) tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów 5 000 m²;
- h) tereny obsługi produkcji rolnej 5 000 m²;
- i) dla pozostałych terenów zabudowy w zależności od lokalnych uwarunkowań.

2) minimalny udział procentowy powierzchni biologicznie czynnej w odniesieniu do powierzchni działki budowlanej lub terenu przeznaczenia

- a) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej 40 %;
- b) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej w obszarach historycznych wsi (tj. w historycznych układach ruralistycznych) 50 %;
- c) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej 30 %;
- d) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej w obszarach historycznych wsi (tj. w historycznych układach ruralistycznych) 40 %;
- e) tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej 30 %;
- f) tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej w obszarach historycznych wsi (tj. w historycznych układach ruralistycznych) 40 %;
- g) tereny zabudowy usługowej 30 %;
- h) tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych i składów 20 %;
- i) tereny obsługi produkcji rolnej 20 %;
- j) dla pozostałych terenów zabudowy w zależności od lokalnych uwarunkowań;

3) nieprzekraczalne i obowiązujące linie zabudowy – stosownie do aktualnych przepisów odrębnych i lokalnych uwarunkowań – przy uwzględnieniu uwarunkowań historycznych (historycznie wykształcona linia zabudowy lub lokalizacja zabudowy wynikająca z tradycji budowlanej regionu).

23. Tereny wyłączone z realizacji nowej zabudowy

A. Określa się następujące tereny wyłączone z realizacji nowej zabudowy (budynków):

- 1) wody powierzchniowe – rzeki, kanały, starorzecza, większe stawy;
- 2) lasy i zadrzewienia leśne;
- 3) tereny podmokłe z szuwarami i zaroślami;

- 4) obszary szczególnego zagrożenia powodzią wzdłuż rzeki Nogat;
- 5) proponowane strefy ochrony konserwatorskiej ekspozycji historycznych wsi (na terenach rolniczych) – z wyjątkiem zabudowy zagrodowej (w sytuacji posiadania gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Stare Pole), ale jedynie takiej, która nie będzie ograniczać wglądu na eksponowane obiekty zabytkowe i nie będzie w konflikcie widokowym z krajobrazem kulturowym historycznych wsi;
- 6) strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej stanowiska archeologicznego wpisanego do rejestru zabytków;
- 7) strefa pełnej ochrony konserwatorskiej stanowisk archeologicznych, ujętych w ewidencji zabytków.

B. Ograniczenia w realizacji nowej zabudowy (budynków) oraz częściowo w realizacji nowych obiektów budowlanych dotyczą także:

- obszaru ograniczonego użytkowania ze względu na hałas lotniczy – strefa I i strefa II – zgodnie z Uchwałą Nr 334/XXXII/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 27 lutego 2017 r. w sprawie utworzenia obszaru ograniczonego użytkowania wokół Lotniska Wojskowego w Królewie Malborskim – JW1128 Malbork/Krasnołęka, dla części leżącej na terenie województwa pomorskiego (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 1258); zmiana Uchwałą Nr 369/XXXV/17 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 22 maja 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2017 r. poz. 2215);
- 100 m od linii brzegowej rzeki Nogat i starorzeczy – w Obszarze Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat;
- strefy sanitarnej 50 m wokół cmentarzy;
- strefy 50 m od stopy wałów przeciwpowodziowych;
- terenów wzdłuż gazociągu wysokiego ciśnienia;
- terenów w sąsiedztwie stacji redukcyjno-pomiarowej gazu;
- terenów w sąsiedztwie stacji bazowej telefonii komórkowej;
- terenów wzdłuż napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia 110 kV z korytarzem technicznym 40 m tj. od osi 2 x 20 m
- potencjalnej rezerwy terenu dla obwodnicy Malborka w ciągu drogi krajowej nr 22;

- strefy ochrony ekspozycji dalekiego zasięgu – wokół zespołu zamkowego w Malborku wpisanego na listę światowego dziedzictwa kulturowego UNESCO;
- cenniejszych ciągów widokowych;
- kolidującej zabudowy i kolidujących obiektów – z zasadami ochrony historycznych układów ruralistycznych i dawnych gospodarstw żuławskich (o charakterze dworsko-parkowo-folwarczym);
- powierzchni ograniczających wysokość obiektów budowlanych w metrach – w strefach nalotów lotniska wojskowego.

C. Dodatkowo każdorazowo przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego należy rozważyć ograniczenie realizacji nowej zabudowy (budynków):

- na terenach położonych w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 22;
- na występujących z rozproszaniu – podłożu mułowo-torfowym i mady na torfach – lub wykonać każdorazowo badania geotechniczne gruntu;
- na gruntach rolnych klas I-III;
- na terenach depresyjnych (poniżej warstwy 0 m);
- w korytarzach ekologicznych;
- kolidującej zabudowy z zasadami ochrony historycznych układów ruralistycznych i dawnych gospodarstw żuławskich (o charakterze dworsko-parkowo-folwarczym).

Ograniczenia w zagospodarowaniu dotyczą także strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki”, szczególnie terenu ochrony pośredniej – gdzie obowiązuje Rozporządzenie Nr 2/2016 Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku z dnia 1 lutego 2016 r. w sprawie ustanowienia strefy ochronnej ujęcia wód podziemnych „CWŻ Letniki” w miejscowościach Janówka, Kaczynos i Ząbrowo, gminie Stare Pole, powiecie malborskim, województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 891).

W obszarze całej gminy Stare Pole zaleca się ze względu na genezę podłoża (ilaste mady bardzo ciężkie i ciężkie, mady na torfach, namuły z torfami) oraz płytkość występowania wód gruntowych – wykonywanie przed realizacją budynków każdorazowo badań geotechnicznych gruntu.

Północna część gminy położona jest również w regionalnym korytarzu ekologicznym Doliny Nogatu oraz Obszarze Chronionego Krajobrazu Rzeki Nogat – gdzie obowiązują ustalenia

Uchwały Nr 259/XXIV/16 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 25 lipca 2016 roku w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim (Dz. Urz. Woj. Pomorskiego z 2016 r. poz. 2942).

24. Obszary dla sporządzenia planów miejscowych

Określa się następujące obszary dla sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego:

- 1) wariant minimum – sukcesywnie dla rozwojowych terenów w poszczególnych miejscowościach i obrębach
- 2) wariant optimum – sukcesywnie dla całych obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej poszczególnych jednostek osadniczych i dla pozostałych terenów rozwojowych
- 3) wariant maksimum – sukcesywnie dla całych obrębów.

W związku z tym, że rozwojowe tereny położone są na użytkach rolnych (które stanowią 78,52 % powierzchni gminy Stare Pole) i w związku z tym, że procentowy udział łącznej powierzchni użytków rolnych klas bonitacyjnych I, II, III w całkowitej powierzchni użytków rolnych wynosi aż 86 % – w trakcie sporządzania każdego planu dla terenów rozwojowych lub dla całych obszarów zwartej struktury funkcjonalno-przestrzennej jednostek osadniczych lub dla całych obrębów – wymagane będzie uzyskanie zgody na zmianę przeznaczenia gruntów rolnych na cele nie-rolnicze.

Nie przewiduje się w trakcie sporządzania nowych planów miejscowych – zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne.

Granice do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego określa się w oparciu o analizy – wykonane przed podjęciem stosownych uchwał przez Radę Gminy.

25. Uzasadnienie, zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz syntezę ustaleń „Studium...”

Najważniejsze określone w „Studium...” kierunki zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenów w granicach administracyjnych gminy Stare Pole są następujące:

- aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej;
- aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych;
- aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów obsługi produkcji rolnej;
- wyznaczenie potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;
- aktualizacja pozostałych przeznaczeń terenów.

Dotychczasowe przeznaczenie terenów i kierunki zmian – określone na rysunku „Studium...” – są następujące:

- **tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej** – adaptacja i uzupełnienie istniejącej zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej; dodatkowo możliwość realizacji funkcji agroturystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz terenów zieleni urządzonej; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcjami głównymi; dopuszcza się szeroki zakres usług nieuciążliwych, w tym związanych z handlem, o charakterze noclegowym i gastronomicznym, a także o charakterze publicznym – w tym typu usług oświaty, szkolnictwa, edukacji i wychowania, administracji, kultu religijnego, kultury (dom kultury, świetlica, biblioteka), usług ochrony zdrowia (usługi medyczne), opieki społecznej i socjalnej oraz innych związanych z całodobowym i wielogodzinnym pobytem ludzi, a także usług sportu i rekreacji; w ramach usług dopuszcza się również budynki użyteczności publicznej i budynki zamieszkania zbiorowego;
- **potencjalne rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej** – realizacja zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej, usługowej i mieszkaniowo-usługowej; dodatkowo możliwość realizacji funkcji agroturystycznych, rekreacyjnych i sportowych oraz terenów zieleni urządzonej; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funk-

cjami głównymi; dopuszcza się szeroki zakres usług nieuciążliwych, w tym związanych z handlem, o charakterze noclegowym i gastronomicznym, a także o charakterze publicznym – w tym typu usług oświaty, szkolnictwa, edukacji i wychowania, administracji, kultu religijnego, kultury (dom kultury, świetlica, biblioteka), usług ochrony zdrowia (usługi medyczne), opieki społecznej i socjalnej oraz innych związanych z całodobowym i wielogodzinnym pobytem ludzi, a także usług sportu i rekreacji; w ramach usług dopuszcza się również budynki użyteczności publicznej i budynki zamieszkania zbiorowego; nakaz ograniczenia gabarytów zabudowy na przedpolu ekspozycyjnym zespołu cukrowni – ciąg widokowy od drogi powiatowej nr 2909G – w tym ograniczenie maksymalnej wysokości budynków do 9 m;

- **tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych** – adaptacja istniejących terenów zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych; dopuszcza się usługi nieprodukcyjne; dopuszcza się funkcje usługowe i mieszkaniowe, jeśli funkcja główna – nie będzie z nimi w konflikcie środowiskowym ani sanitarnym; zgodnie z prawem ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, dlatego na tych terenach nie mogą być lokalizowane zakłady stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi ani zakłady o zwiększonym lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- **potencjalne rozwojowe tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych** – realizacja zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych; dopuszcza się usługi nieprodukcyjne; dopuszcza się funkcje usługowe i mieszkaniowe, jeśli funkcja główna nie będzie z nimi w konflikcie środowiskowym ani sanitarnym; zgodnie z prawem ochrony środowiska w obrębie zwartej zabudowy wsi zabroniona jest budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnej awarii przemysłowej, dlatego na tych terenach nie mogą być lokalizowane zakłady stwarzające zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi ani zakłady o zwiększonym lub o dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej;
- **potencjalne rozwojowe tereny lokalizacji instalacji fotowoltaicznych** – realizacja instalacji fotowoltaicznych; w świetle obecnego stanu wiedzy tereny te nie wymagają stref ochronnych;

jeśli w przyszłości wymagane będą strefy ochronne ich granica nie może przekroczyć granicy wyznaczonych na rysunku „Studium...” potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;

- **tereny obsługi produkcji rolnej – z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów** – adaptacja istniejących terenów obsługi produkcji rolnej z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów;
- **obszary wymagające przekształceń – nieużytkowane i zrujnowane tereny obsługi produkcji rolnej – możliwość kontynuacji dawnej funkcji lub inne funkcje – mieszkaniowa, usługowa, usług produkcyjnych i składów;** możliwość przywrócenia i kontynuacji dawnej funkcji obsługi produkcji rolnej lub alternatywnie wprowadzenia innych funkcji – mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów;
- **potencjalne rozwojowe tereny obsługi produkcji rolnej – z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów** – realizacja zabudowy związanej z obsługą produkcji rolnej z możliwością dopuszczenia funkcji mieszkaniowej, usługowej, usług produkcyjnych i składów;
- **tereny sportu i rekreacji** – funkcje sportu i rekreacji, w tym boiska i place zabaw; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **tereny kultury i kultury fizycznej** – funkcja sportowa, możliwość lokalizacji świetlicy; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **rozwojowe tereny kultury i kultury fizycznej** – funkcja sportowa, możliwość lokalizacji świetlicy; dopuszcza się inne funkcje uzupełniające niebędące w konflikcie z funkcją główną;
- **tereny przystani kajakowych** – funkcja przystani kajakowej; dopuszczenie innych funkcji związanych z przystanią wodną, w tym funkcje turystyczne, rekreacyjne, sportowe, żeglarskie i związane z obsługą przystani;
- **proponowana lokalizacja przystani wodnej** – do przybijania, cumowania i postoju jachtów oraz innych niewielkich jednostek pływających wraz z zagospodarowaniem terenu przy rzece Nogat;
- **tereny zamknięte resortu obrony narodowej – lotnisko wojskowe;**

- **las i zadrzewienia leśne** – ochronie podlegają lasy jako tereny wyłączone z nowej zabudowy; obowiązują tam aktualny plan urządzania lasu i uproszczone plany urządzania lasu; należy też dążyć do zachowania zadrzewień;
- **tereny podmokłe z szuwarami i zaroślami** – tereny wyłączone z zabudowy; okresowo tereny te mogą stawać się wodami powierzchniowymi lub mokradłami;
- **tereny zieleni parkowej;**
- **parki wiejskie w ewidencji zabytków** – obowiązują ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; zagospodarowanie odbywa się w oparciu o przepisy odrębne;
- **zadrzewienia o charakterze parków wiejskich;**
- **cmentarze;**
- **cmentarze w rejestrze zabytków** – obowiązują ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; zagospodarowanie odbywa się w oparciu o przepisy odrębne;
- **cmentarz w ewidencji zabytków** – obowiązują ustalenia w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków; zagospodarowanie odbywa się w oparciu o przepisy odrębne;
- **wody powierzchniowe – rzeki, kanały, starorzecza, większe stawy** – na rysunku „Studium...” oznaczono nie wszystkie wody powierzchniowe; granice wód powierzchniowych na rysunku mogą różnić się od granic rzeczywistych oraz od granic w ewidencji gruntów;
- **tereny rolnicze i pozostałe** – na terenach rolniczych (użytkach rolnych) dopuszcza się możliwość lokalizacji zabudowy zagrodowej w sytuacji posiadania gruntów rolnych o powierzchni przekraczającej aktualną średnią powierzchnię gospodarstwa rolnego w gminie Stare Pole przy uwzględnieniu ograniczeń tj. terenów wyłączonych z zabudowy; na terenach rolniczych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego w skalach dokładniejszych niż „Studium...” należy wyznaczyć dodatkowo istniejące tereny zieleni naturalnej oraz wody powierzchniowe, w tym małe stawy i rowy melioracyjne; na terenach rolniczych mogą wystąpić nieoznaczone na rysunku – istniejące obiekty budowlane;
- **tereny infrastruktury technicznej;**
- **tereny komunikacji.**

Rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu studium

1. Projekt studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole wraz z prognozą oddziaływania na środowisko był wyłożony do publicznego wglądu od 2 czerwca 2021 r. do 5 lipca 2021 r. w siedzibie Urzędu Gminy Stare Pole i w Biuletynie Informacji Publicznej.
2. Termin składania uwag minął w dniu 26 lipca 2021 r.
3. **W dniu 5.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 1 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 608 w obrębie Stare Pole na tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej.
4. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 1:** uwagę uwzględnia się.
5. **W dniu 21.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 2 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 120 w obrębie Stare Pole na potencjalne rozwojowe tereny zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych.
6. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 2:** uwagę uwzględnia się.
7. **W dniu 22.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 3 od Elstar Fats Sp. z o.o.:** wykreślenie ograniczenia wysokości zabudowy do 9 metrów dla działek nr 863/4 oraz 863/4 w Starym Polu będących w użytkowaniu przez Elstar Fats Sp. z o.o.
8. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 3:** uwaga jest bezzasadna, gdyż zabudowa na wymienionych działkach – nie podlega ograniczeniom wysokościowym według ustaleń studium.
9. **W dniu 23.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 4 od trzech osób prywatnych:** dla działki nr 82/1 w obrębie Królewko – teren zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej – uwzględnienie usług związanych z usługami medycznymi (z wyłączeniem szpitala), opieki społecznej i socjalnej oraz innych związanych z całodobowym i wielogodzinnym pobytem ludzi.
10. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 4:** uwagę uwzględnia się.
11. **W dniu 23.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 5 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 34/2 w obrębie Stare Pole na usługi.
12. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 5:** uwaga jest bezzasadna, gdyż funkcja usługowa dopuszczona jest na wymienionej działce według ustaleń studium.
13. **W dniu 23.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 6 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działek nr 7/26 i 7/27 w obrębie Kaczynos Kolonia – na farmę fotowoltaiczną.
14. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 6:** uwagę uwzględnia się.
15. **W dniu 23.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 7 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 188 w obrębie Ząbrowo – na farmę fotowoltaiczną.
16. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 7:** uwagę nie uwzględnia się, gdyż farma fotowoltaiczna nie może być zlokalizowana w strefie ochrony konserwatorskiej ekspozycji historycznej wsi.
17. **W dniu 23.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 8 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 299 w Ząbrowie na funkcję mieszkalno-usługową i na farmę fotowoltaiczną.
18. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 8:** uwagę uwzględnia się częściowo w zakresie obszarowym, niekolidującym ze strefą ochrony konserwatorskiej układu ruralistycznego wsi ani z historycznym nieistniejącym siedliskiem.
19. **W dniu 23.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 9 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 62 w Ząbrowie na funkcję mieszkalno-usługową.
20. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 9:** uwagę uwzględnia się.
21. **W dniu 26.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 10 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 609 w obrębie Stare Pole na potencjalne rozwojowe tereny zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej.

22. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 10:** uwagę uwzględnia się.
23. **W dniu 26.07.2021 r. wpłynęła uwaga nr 11 od osoby prywatnej:** przeznaczenie działki nr 34/1 w obrębie Stare Pole na usługi
24. **Rozstrzygnięcie uwagi nr 11:** uwaga jest bezzasadna, gdyż funkcja usługowa dopuszczona jest na wymienionej działce według ustaleń studium.

Dane przestrzenne - informacja

Dane przestrzenne zostały przygotowane i zapisane w postaci cyfrowej jako dokument elektroniczny .gml stanowiący załącznik Nr 5 do Uchwały. Poniżej dane przestrzenne zostały przedstawione w postaci kodu.

```
<?xml version="1.0" encoding="utf-8"?><wfs:FeatureCollection
xmlns:app="https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/schemas/app/1.0"
xmlns:gco="http://www.isotc211.org/2005/gco" xmlns:gmd="http://www.isotc211.org/2005/gmd"
xmlns:gml="http://www.opengis.net/gml/3.2" xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-
instance" xmlns:wfs="http://www.opengis.net/wfs/2.0"
xmlns:xlink="http://www.w3.org/1999/xlink" numberMatched="unknown" numberReturned="3"
timestamp="2021-09-30T17:20:15Z"
xsi:schemaLocation="https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/schemas/app/1.0
https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/schemas/app/1.0/planowaniePrzestrzen
ne.xsd http://www.opengis.net/gml/3.2 http://schemas.opengis.net/gml/3.2.1/gml.xsd
http://www.opengis.net/wfs/2.0
http://schemas.opengis.net/wfs/2.0/wfs.xsd"><wfs:member><app:AktPlanowaniaPrzestrzennego
gml:id="PL.ZIPPZP.2808_220908-SUIKZP_Formularz_dla_APP_20210929T000000"><gml:identifier
codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospo
darowanieprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.2808/220908-
SUIKZP/Formularz_dla_APP/20210929T000000</gml:identifier><app:idIIP><app:Identyfikator><app:
przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.2808/220908-
SUIKZP</app:przestrzenNazw><app:lokalnyId>Formularz_dla_APP</app:lokalnyId><app:wersjaId>20
210929T000000</app:wersjaId></app:Identyfikator></app:idIIP><app:poczatekWersjiObiektu>2021-
09-29T00:00:00</app:poczatekWersjiObiektu><app:tytul>Studium uwarunkowań i kierunków
zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole</app:tytul><app:tytulAlternatywny>SUIKZP
Stare Pole</app:tytulAlternatywny><app:typPlanu
xlink:href="https://www.gov.pl/static/zagospodarowanieprzestrzenne/codelist/TypAktuPlanowaniaP
rzestrzennegoKod/studiumUwarunkowanIKierunkowZagospodarowaniaPrzestrzennegoGminy"
xlink:title="studium uwarunkowań i kier. zagosp. przestrz. gminy" /><app:poziomHierarchii
xlink:href="http://inspire.ec.europa.eu/codelist/LevelOfSpatialPlanValue/local" xlink:title="lokalny"
/><app:obowiazujeOd>2021-09-29</app:obowiazujeOd><app:status
xlink:href="http://inspire.ec.europa.eu/codelist/ProcessStepGeneralValue/legalForce"
xlink:title="prawnie wiążący lub realizowany"
/><app:mapaPodkladowa><app:MapaPodkladowa><app:data>2020-02-
03</app:data><app:referencja>Mapa topograficzna w skali 1:10000 z zasobów Wojewódzkiego
Ośrodka Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej w Gdańsku - Licencja nr
WODGK.7522.1.8.2020_22_P z dnia 3.02.2020
r.</app:referencja></app:MapaPodkladowa></app:mapaPodkladowa><app:zasiegPrzestrzenny><gm
l:MultiSurface srsDimension="2"
```

srsName="http://www.opengis.net/def/crs/EPSG/0/2180"><gml:surfaceMember><gml:Polygon><gml:exterior><gml:LinearRing><gml:posList>682866.8951640846 513966.37756285415 682868.8914992977 513895.0785020629 682869.0948324464 513861.5813933541 682877.3327207081 513804.0622392303 682886.6463968996 513748.92685498536 682895.6195157021 513690.2987710313 682904.4756845785 513632.8782918102 682920.2402909137 513535.6492467238 682922.9790167017 513505.9057801988 682922.8380873892 513470.5949126188 682922.916880249 513449.44864170573 682926.84111665 513424.2191775346 682932.4377580071 513396.6248019508 682939.8772120746 513376.53190719424 682947.1228195783 513356.7261907645 682950.0527994577 513348.1127177562 682955.0498808948 513349.52253092814 682958.1623784043 513340.01220138156 682971.3705085162 513297.1344400239 682979.063259053 513275.3861654792 682989.950751815 513247.5067403325 683018.961861439 513183.2251315879 683022.9363225931 513173.5370917345 683060.519875017 513085.37092796504 683103.5987834167 512986.6886610703 683140.9725350589 512898.51953148935 683176.5773462402 512818.1307256439 683212.860296648 512732.8943172957 683235.4019355141 512683.7122854844 683257.6404440729 512633.34663601156 683291.0679310262 512564.88987107226 683335.001963404 512474.3048540841 683340.5398841398 512459.36200797977 683344.2622875804 512444.17369855905 683339.4549441356 512410.9355527831 683326.8954926124 512361.18770936906 683326.2463148385 512327.18883027375 683329.2396674296 512304.18481592124 683343.9220940238 512263.06683718605 683380.0909855505 512192.27020173095 683407.9171370789 512134.76773910574 683415.809022963 512103.8777099779 683420.5080897287 512029.44842504367 683426.9235045165 511953.08459784667 683423.1743632695 511901.53229826485 683408.354213194 511845.5561745149 683392.761742048 511807.47852955986 683376.1954082157 511778.19179586944 683338.250308509 511734.1617479185 683322.3554123333 511718.1966201487 683268.568009533 511681.35839337175 683159.2187576201 511632.1323298252 683002.8183104582 511561.6239657913 682977.6348506939 511543.11905259575 682952.9140728777 511518.0346228457 682936.7559703477 511497.34856594115 682931.067507958 511470.59410170995 682935.6377802035 511432.1715716758 682936.6370887579 511420.8524112339 682944.5146408938 511371.1632964303 683050.8298458448 511277.16167783045 683073.5677651092 511257.95442703034 683114.1750978269 511221.7597806137 683151.6435704203 511187.74952022854 683196.1377088344 511147.3723507569 683244.9654225279 511101.60959141137 683256.5671205344 511090.3902480954 683306.372298073 511044.061677697 683326.3071811767 511021.646727135 683376.8917859094 510977.4478385019 683468.8012266736 510897.2044730236 683505.2831957499 510864.39956979244 683529.4664774239 510842.6342215215 683584.1791877039 510793.44671165326 683585.5965674808 510792.1575030701 683587.0539677888 510790.8589005958 683620.1627870351 510761.2543684745 683639.1798095368 510744.39319024206 683648.5835275222 510732.41314811545 683650.0388710387 510730.5548624373 683667.6146980124 510716.6714721248 683679.7687826557 510701.01253970223 683687.2847775286 510691.07469645323 683700.5340877511 510672.17316834227 683715.0463050576 510649.4717495075 683739.8016312933

510610.554745452 683749.4162270464 510593.5507055141 683756.9596547913
510579.5456041433 683758.6223720387 510576.46094367775 683761.4454477606
510569.04523174214 683766.4767946126 510552.4662136317 683773.4409011491
510525.70052011084 683790.2304648338 510464.18428727775 683791.1952334344
510460.96980422665 683810.910404766 510386.9024366432 683824.2472778102
510339.15920646343 683846.1495407177 510260.9551137094 683869.7104428392
510172.88035383204 683888.6046204409 510105.9870071208 683898.4366033385
510067.938554972 683914.1026139427 510010.96372679604 683921.1990013588
509985.44915557274 683936.7935142573 509928.58324825857 683945.4415612742
509896.51448188414 683966.7202318078 509818.60132420954 683979.3481906494
509772.22725308826 683993.4797748066 509717.74926799163 684004.6441434519
509675.9318278627 684015.215526551 509637.1841373913 684023.8407985726
509606.73411236366 684042.4993849155 509539.54754484753 684060.5304283518
509472.9218234833 684069.7800098881 509437.89328021306 684095.962590415
509345.3480512187 684098.8816639651 509336.7943913105 684100.0263689123
509331.46373524104 684104.3575785123 509312.0963811939 684107.2457043789
509281.6851724688 684113.4831075156 509261.08550569345 684125.3093382074
509246.0015991808 684128.0428867079 509242.1025262388 684132.973932133
509233.3274067809 684134.4900523592 509229.2912639413 684136.433374214
509204.9230881171 684143.138495015 509187.29828088876 684173.5470246002
509136.60808089137 684180.697734925 509127.0547651669 684197.3511400949
509106.3123769961 684209.8513787985 509084.5419461977 684212.6114410795
509075.9360537949 684217.2846606448 509056.41365330125 684221.1301859226
509035.3404133361 684221.9173911363 509025.5972937297 684219.8895204449
509022.7004032981 684215.7702383911 509013.6275336669 684208.5098131662
509001.93177333544 684200.945118608 508994.0895197185 684191.2025902094
508986.18648949504 684179.514837278 508979.4452842663 684168.5752664711
508977.0420793905 684151.5710043535 508977.34156597184 684140.9881776562
508978.69116545655 684124.5441646315 508984.6152489291 684108.2158933077
508995.7879114169 684079.4707283601 509016.4593612882 684063.0870930254
509025.8922228258 684044.7452542577 509033.8683077591 684018.6172014931
509044.72261143994 683997.3814925095 509050.259189326 683974.8297816264
509052.7389557486 683978.7567677572 509038.6427868334 683986.6898399461
509020.4057095795 683995.5687553715 509003.8310354522 684014.0278259423
508972.0006967636 684029.9866868798 508945.2320465195 684042.1816635458
508921.0187365343 684071.7194315558 508864.7594215475 684091.7272983631
508824.4560576636 684097.424748579 508812.36369833956 684100.2126737563
508807.4460214257 684110.2051717695 508789.8676285093 684118.0559250005
508776.04676443175 684115.0829685433 508773.546235474 684164.2580476245
508677.0382447305 684165.6777319172 508674.16995462554 684171.8143517179
508661.4142727089 684188.4081701692 508626.4893689266 684197.0336593539
508608.0521918806 684234.5605182294 508527.47012525215 684342.9356454331
508323.0624827016 684382.46544265 508257.0501542367 684358.0961798411
508178.7718959513 684171.4940506341 508096.1431377762 684156.310434741

507992.31970704853 684136.9096426917 507800.7383227712 684118.2443180252
507626.42717618466 684153.1961887917 507501.0249871309 684121.982540763
507421.9203148436 683975.2243615324 507243.9407734333 684035.1129754717
507141.0777156796 684049.3686020058 507137.2614420812 684047.712806738
507134.90942881827 684079.9288972374 507099.1757524797 684116.2529236525
507069.0768575718 684181.204685024 507016.72562409576 684344.1670165127
506882.4378178921 684532.604053014 506726.2429391743 684633.3645007424
506642.07656458346 684799.4233957054 506489.5233170347 684836.8764561899
506456.62201819976 684878.7011578083 506344.1891415135 684918.8634476643
506245.4347713143 684995.6177775888 506210.1103626984 685045.3405223927
506188.75577662233 685128.7154676924 506183.52731909964 685147.0612084847
506172.4631569598 685150.165861208 506170.5881466625 685164.3283665413
506162.0433472663 685212.3518933486 506114.5200259231 685222.1593528716
506095.8995878503 685222.5111681875 506095.05501438386 685233.292839257
506067.60353542044 685236.1977614323 506063.59697946795 685239.7047581729
506030.4159685264 685261.0198276592 506000.87459781655 685269.2459700201
505989.48752477916 685273.0743683102 505968.22413185606 685279.5132749593
505958.8306190963 685295.6462850366 505935.31246348144 685357.6197688021
505982.7307179036 685421.5947081596 506029.95737465593 685449.7483305736
506056.12003331905 685457.2443312854 506061.75268154877 685466.0918737696
506069.3432746914 685478.1811318528 506051.9144212377 685498.6173611619
506020.9114841406 685486.158974125 505949.8669601494 685481.9612672795
505908.8516884369 685487.3319405504 505905.0397839458 685508.948170308
505889.55447003007 685511.7908711052 505867.31764568575 685513.0669406801
505849.85593158664 685516.0991859883 505817.73759735713 685541.0514182812
505827.8643748891 685564.8633427434 505824.62291359005 685596.2637644103
505814.8025516962 685652.6802332764 505797.1503543725 685674.3348089876
505779.65670807636 685683.1060316935 505768.5972107156 685745.0435277661
505690.51845477003 685749.4772561016 505684.4147091799 685784.2595669786
505640.36223293975 685787.6991697773 505634.59422976366 685797.6282180175
505617.97427683265 685802.3383488171 505608.5764179442 685805.5808702838
505600.48698337266 685829.9737267559 505609.8862651311 685836.9345647898
505615.1916069193 685836.0465103462 505620.04618347774 685845.058526596
505628.0188886118 685853.1929643219 505637.2684769684 685908.6550938673
505694.9487894429 685942.4784085741 505692.6082978687 686027.0917542828
505686.7478508522 686035.0187713141 505762.3156955079 686045.0710253567
505816.9158633761 686054.3614533832 505873.0942339904 686068.0227081012
505938.21923850634 686081.8830868043 506004.11659038364 686104.5646250388
506071.67765472335 686128.0289916396 506140.4290620327 686151.3855553353
506209.72860383586 686206.3354549753 506319.9308173045 686244.9122862238
506397.0709755116 686281.9143044911 506458.3481465705 686318.476054336
506519.6590676453 686359.9055728065 506581.63835911144 686420.2055669362
506668.26002272917 686465.4929103255 506718.2009364549 686511.4528636923
506767.93152489554 686558.3155606501 506799.7453926446 686594.7461717939

506825.06557434326 686602.4163142927 506830.40088320576 686655.8238951294
506855.23134825187 686707.720853175 506880.1703778957 686755.1997876456
506912.22284107737 686804.4233650025 506945.99895303725 686875.6392252687
506984.3532722241 686946.4092442645 507021.7318513961 687001.9202280492
507053.2981562275 687076.2510778252 507094.7147540663 687121.333268783
507119.55751769355 687170.5225247461 507134.54420136596 687225.9643358253
507151.20827758254 687294.116714336 507167.30242783844 687360.366668364
507182.93991580856 687435.5229423149 507215.4434352282 687510.7868189318
507248.81802346424 687571.3280234374 507281.5747893281 687631.4467721013
507314.52541317325 687680.8249162678 507340.8981436235 687741.1069897311
507373.6012736002 687821.7286606291 507405.4924386693 687904.9233392337
507437.7698357806 687937.606123534 507453.8924722512 687996.8381846333
507483.1128445687 688069.8780934103 507518.9745278437 688138.6909705661
507556.21567820234 688243.3165709181 507613.7012407029 688299.3319017617
507658.37705512496 688356.2164536389 507703.77472327073 688428.0291026551
507776.9770957628 688512.8609903092 507860.9972529179 688564.690415658
507929.59979296214 688588.7365234392 507961.401079017 688631.4134819508
508018.5309503123 688686.9937085537 508078.43159557675 688742.2500753626
508137.9079684318 688824.1384489937 508190.4749925813 688851.6220478285
508209.58235812077 688889.7251520455 508236.06559763144 688953.7335160421
508283.0131393465 689040.496033771 508344.27400038193 689108.0299024684
508383.6058430049 689176.3056765394 508423.4878949247 689252.8773616031
508466.84520505683 689333.090117842 508512.09288450715 689400.2368672397
508544.8831622889 689469.0805464322 508578.51693251985 689534.3175021084
508612.7793368013 689595.329603889 508645.4429553416 689661.2225173591
508685.6211415154 689729.4712948501 508726.6921129276 689804.5959397806
508762.12371992326 689879.2597276466 508796.9191491207 689945.6367914677
508826.17063907394 690015.3774867002 508857.858290415 690080.9520241711
508885.9092013703 690145.9674395313 508917.46008765476 690201.7201367458
508943.933045036 690259.4601032715 508971.213570599 690330.6126159132
509006.24925851024 690408.6535280449 509043.93079251377 690441.040703807
509061.1587061339 690450.920082693 509065.0361756752 690512.1540061133
509089.0680669494 690587.8746854756 509118.38174011465 690661.6676382348
509148.3178313219 690736.4550505467 509172.24151012837 690810.1050446872
509191.7917440716 690880.8150963141 509210.0410824182 690960.44368135
509235.0926085389 691040.7035932848 509260.7327482109 691106.1708976012
509270.912765534 691170.9928149097 509281.50343023095 691239.3875874477
509292.44446344237 691299.6993072787 509309.5973982562 691482.9775551045
509340.95145992446 691606.052583972 509366.5573483949 691703.6568588382
509405.295151715 691800.2592989029 509460.4690591387 691905.4067965485
509538.96013663244 691993.1349382745 509616.00563309976 692105.2929324945
509720.3205470839 692137.4277850548 509768.8164677397 692196.6292250287
509862.3786477364 692262.9919148805 509968.2648042026 692312.1360417437
510082.55233576905 692334.4542422798 510208.97320659785 692317.106967588

510349.4645452743 692282.7233567135 510456.4846954672 692238.4539433764
510568.5719912113 692206.3296368765 510615.45973180595 692186.9524171129
510645.76761336735 692132.8062055614 510730.4714029325 692064.9773696065
510819.46902517247 692007.0893618297 510910.82589897636 691981.6419347888
510958.3676557799 691960.1600358533 511064.02104355284 691934.727246019
511189.69665134704 691930.3289993927 511240.6541151029 691923.5721897343
511360.1775129113 691910.1831142493 511472.36143223185 691895.1853648489
511600.0733761999 691859.9215797018 511733.30523490766 691835.0748979049
511854.9913915375 691814.2733198497 511980.3925036512 691796.9652841678
512089.84248716006 691792.1805800647 512238.8260415096 691817.8168266248
512341.9273277961 691843.3674472542 512444.7175177461 691877.9186359039
512542.8477982194 691918.5182468165 512654.9752956873 691962.205387189
512726.8504501415 692017.024979326 512811.51546608936 692131.5168273449
512929.55474820937 692220.632430885 512989.00993871276 692266.9174221177
513021.3454395824 692415.0028132349 513115.794097442 692562.9523704769
513212.06973492634 692659.3725046441 513256.05758213764 692759.6081912126
513301.60846518184 692938.05267845 513372.21094920696 692993.4152972549
513395.1305898303 693118.9957965696 513461.17783487827 693214.9473685455
513517.80159471516 693318.0998752769 513572.63832123287 693420.8108318271
513622.65169257164 693581.635485325 513706.6969540582 693688.9986660564
513783.21035617206 693766.6973489067 513830.901244914 693874.3732166905
513899.4338177427 694008.8900569445 513963.2290441543 694111.1297565596
514004.86084799893 694222.9566784287 514050.525896335 694392.6835619863
514116.358182778 694602.4068277208 514199.1263754676 694584.8109519836
514319.0056559205 694522.4207310369 514744.2479708216 694521.1117743421
514753.41394302243 694515.8163177911 514789.3574616727 694513.4842399908
514805.1549935941 694512.5036012866 514822.9104734615 694509.6514764726
514826.00819703063 694501.1500179479 514836.36171750876 694492.6684143776
514846.7254723539 694482.5459363954 514855.10723266343 694444.1776852645
514896.8892192783 694400.2278379444 514943.9690475864 694397.709131306
514949.6399801425 694376.1866808562 514972.6316774449 694360.3570132228
514989.5274929325 694317.2597029014 515035.6899715589 694265.725664407
515090.4578437617 694243.5058658822 515113.2897497441 694223.125855715
515131.8202513827 694217.0059867185 515137.020527358 694191.0406528441
515156.1616019728 694139.2531065578 515183.63231757213 694062.1755667403
515224.8868940299 694054.7693280233 515229.17953056464 693975.3259255094
515270.950277237 693886.5389834279 515318.3155162954 693881.0510846265
515321.22610134544 693812.5238199867 515357.864445158 693764.3277466986
515382.9574514686 693659.4562238557 515437.69070940523 693567.314166462
515486.2777158251 693531.4193695309 515505.09853369737 693485.6869528098
515529.82660506153 693383.4059970742 515583.71704900474 693340.3815656984
515605.64507275564 693282.9310583193 515633.56541481346 693242.5289121801
515653.1020420216 693200.1025961554 515675.1385091453 693147.5309822178
515700.8092602548 693142.062671233 515703.7501090503 693070.9480630029

515741.02157015103 693003.0127271647 515776.7988658244 692938.1471821181
515811.05052600533 692919.969969294 515818.6887219666 692912.8852518676
515822.15640519944 692899.0482561039 515828.88657085225 692873.3800409427
515835.5094862137 692771.4376441967 515890.19426720496 692702.413399729
515927.3553657167 692688.6314903386 515934.43611219386 692626.6975045819
515961.3836868225 692569.499303258 515985.5998816561 692542.3753539845
515999.7575707538 692452.8329747878 516049.68071902 692427.6626961073
516065.6150579859 692380.5744095594 516097.88947174436 692289.3512387713
516160.6611081708 692262.1033255458 516177.2256600369 692222.5594732128
516198.9731191163 692126.2585770003 516249.78015393915 692024.8380762218
516302.9133466206 691957.9762183139 516339.8152591126 691855.283001883
516396.7281527654 691777.2437443417 516439.5783958113 691684.0162603995
516490.7387313506 691609.8494482012 516531.8447650262 691594.8947301814
516539.878392381 691590.2201793985 516542.5206430335 691439.2238562042
516625.7444794894 691326.3765475042 516688.33044868463 691317.8299463997
516694.1160115512 691310.0373919252 516702.4007765251 691303.0491562244
516710.3471844857 691297.5953419898 516716.5062996189 691286.3272756422
516710.4905063282 691220.0972170141 516675.14496970765 691153.6734154262
516640.0665231554 691092.5252958406 516607.90092923644 691082.5108420365
516600.15390321024 691073.598051142 516590.83345056156 691068.1894406909
516581.07282506576 691055.0490790997 516547.01747507195 691038.3830498029
516500.789635164 691019.5359200975 516446.95546449296 691018.6727609681
516444.3847957611 691005.529444634 516404.88267287775 690916.6470413376
516128.8815854531 690890.6827478344 516048.2828617658 690871.6275709653
515992.19705409685 690838.1273866668 515893.9523039306 690789.2587438636
515746.76956770266 690768.211616545 515688.0771809625 690764.375156953
515678.0888724423 690760.5775884725 515668.1811233582 690732.5765689686
515595.9185265695 690714.1526260339 515561.6285067195 690684.6398083549
515510.0620737112 690669.8768235976 515487.56677670503 690626.5060740104
515427.9591263699 690578.2073385529 515350.0327847717 690536.1979209408
515262.6910016025 690523.4781888863 515239.8848348639 690486.2532834215
515184.54150337906 690472.73447653 515156.04739733704 690424.3885679552
514997.31885174796 690389.8514137054 514885.467471658 690385.9704498285
514875.7984023889 690357.7652467014 514817.97410767834 690328.8204548471
514772.881798305 690327.6125328597 514767.83769952203 690324.1915669218
514741.1853232934 690287.1269803382 514719.7439363434 690216.6277992539
514673.894273296 690202.5148847261 514669.74716020835 690100.918684762
514634.90107791126 689985.323400368 514594.2205537248 689918.1800823165
514570.4351862946 689793.7320217881 514528.2003716592 689748.9378031408
514513.42568489735 689735.5718528638 514535.6233363371 689733.7027953146
514534.9273407537 689480.4083226286 514439.9219670889 689379.3979902798
514584.936467916 689277.2941245846 514734.4927836003 689193.0187307661
514855.11851858755 689168.2439423446 514892.56571196846 689149.5922671398
514920.34527452325 689133.4070215253 514944.7417004343 689117.7119937222

514968.3855529156 689101.5265879259 514992.7919995681 689087.2202094523
515014.35673068685 689075.8485141378 515030.5162412617 689013.2789247818
514982.9399404237 689011.1348836096 514979.78148075775 688963.742571868
515080.2409637585 688919.9705051193 515163.5619536722 688876.8864506446
515241.3459237422 688900.7067155363 515299.0081230205 688930.6302842535
515376.67469270155 688942.7669369671 515377.10606151226 688954.6280762032
515378.6428442658 688954.3999218233 515381.34803091886 688954.0568689592
515386.5300751555 688960.1075669564 515447.0392712302 688963.6462160051
515482.3380775573 688968.4144080561 515522.5713192538 688970.3624174418
515541.7174014872 688965.1419691928 515550.4583169296 688962.3434739886
515552.5874060838 688869.665196795 515669.54649739264 688854.0797658721
515689.68393742305 688843.9631344164 515704.02225839626 688802.0288959518
515757.0173858023 688799.5461328439 515760.15035716933 688759.8316418175
515810.23860682 688713.21861766 515869.00409376493 688703.2713475078 515881.2560283879
688542.3660341566 516079.4113430022 688539.8763845777 516083.73350365256
688428.0298040146 516218.370845769 688419.6656842241 516230.33533452265
688278.682248367 516404.8865460376 688225.2497800989 516470.27156751044
688209.7610600563 516489.23109475133 688083.981597797 516643.05977305287
687994.5136370044 516753.51803624665 687962.265146086 516792.9782234059
687942.0168261277 516817.766969492 687930.8926473688 516831.2615279723
687838.717136804 516943.0806395091 687789.7671551649 517002.45265008154
687696.0727025466 517113.55073940195 687603.416465085 517224.7434530615
687583.2660529017 517248.26431662525 687578.571529747 517253.73462706764
687576.0393480603 517256.82700545486 687570.3344008503 517263.7821321134
687436.152287378 517427.3759946848 687413.3096726211 517460.3630895678
687416.0774095356 517463.2304578021 687420.2307801787 517495.34980971995
687417.114314816 517527.0565889672 687422.0391278947 517560.45598459465
687433.8955189278 517582.1305690917 687483.4583901502 517620.8279703647
687504.3202778595 517675.6697991466 687547.7900685351 517707.7750456747
687607.0122186458 517779.349109648 687669.9424969098 517947.0775153065
687679.7050372036 517969.81178160536 687650.2983342372 517981.44893665414
687648.2496251306 517982.85910189396 687634.5007488756 517992.55887663714
687631.7249188814 517994.50841651775 687566.8074686415 518030.348824078
687547.5656834617 518040.4906145783 687502.9395878818 518065.4644899371
687447.8689770978 518094.0284802169 687340.6553754332 518151.91751164367
687280.1053492343 518182.09309980413 687229.2260941537 518205.43954667996
687226.3684307691 518206.8082817567 687201.243960049 518218.80580921785
687194.005600459 518221.83160716254 687183.4898219947 518226.23024712916
687176.5730550215 518229.1207524551 687171.5750626456 518232.0283256322
687128.6383702019 518248.48122726096 687093.6791147329 518259.8300591121
687054.6646763757 518271.7112382263 687014.2048384659 518284.04172084783
686955.7882016115 518301.16541990684 686952.9075693022 518302.0341592062
686897.6548346188 518318.74283429113 686838.9549625004 518336.102393987
686777.7478438588 518354.78563896025 686729.7926477985 518368.52934242284

686713.711429039 518397.5943571205 686604.9842522321 518426.8094449149
686533.6113167042 518444.21978808945 686480.60915937 518456.54298491834
686408.2407510532 518473.6794537903 686403.3775024693 518474.829948673
686411.0498323748 518445.3363070799 686411.4185923748 518390.9444875141
686408.9666018281 518324.699946441 686404.0493180202 518318.3542869779
686402.3020350086 518289.9467821959 686402.8960589357 518258.51418459765
686410.1920949882 518197.65418819425 686414.7244646037 518151.3163578403
686418.9605936594 518106.84317162057 686418.0274829548 518099.3245123342
686418.9463706873 518076.02159118146 686422.9651748585 518052.5926292357
686431.0561139062 518041.5736484261 686433.6935244091 518006.2723139407
686434.3108940665 517988.0420776401 686433.5966507001 517984.1343208563
686432.8624610286 517980.21636234573 686438.5794648267 517926.4297137944
686446.1173040923 517901.50134910946 686445.1242691744 517874.8834122718
686442.6724240631 517868.04292884783 686441.7523113927 517838.38785387174
686438.398618754 517820.401290099 686436.5402775928 517813.99893261696
686437.6539480072 517810.85654277203 686433.2273908919 517805.8570044495
686418.7823449057 517767.216132667 686414.0046140291 517758.77370631567
686405.5772512974 517747.63126101036 686394.1788835954 517733.1489207908
686380.8711684598 517717.2903314909 686373.5995782465 517709.93199634005
686365.7843887871 517702.85577640746 686349.9696529796 517690.4297116891
686337.9043347398 517680.7049815916 686320.231800708 517672.4501536271
686303.8306806311 517664.0333617386 686270.6138507323 517651.79112544825
686242.112452249 517641.0846937554 686209.5337488996 517628.24184728984
686181.8830881659 517617.4474384235 686143.3102959404 517597.36425876216
686138.2824608423 517594.5949061564 686101.2998264758 517573.0250543738
686026.4146359498 517528.493339866 685961.564190804 517490.26962626784
685932.7145486195 517472.38257754175 685925.5889620297 517468.12438203976
685924.4817200741 517461.61267614295 685889.0849462273 517436.0177405411
685876.2611507364 517424.8132402351 685861.4831474861 517408.3242605323
685847.1573203141 517388.8335139054 685840.392758796 517376.0056424329
685828.4064124702 517350.09180999687 685820.2899150616 517330.3790121683
685815.3304933598 517313.57904512 685804.944589627 517260.67420889676
685801.6586382426 517211.0176967335 685797.3183014728 517192.8373516246
685791.099392266 517174.63041195576 685781.8092502598 517156.64993948163
685759.3377778251 517123.05255844624 685757.145492577 517120.473122729
685755.9384215903 517117.48783853423 685749.3712567128 517102.00433839153
685744.1032469282 517083.7009401741 685739.0497018881 517058.70458174613
685733.7025379268 517016.99416268343 685728.5364969103 516979.44382329646
685723.221633465 516960.21031363565 685717.4239215227 516946.85637698055
685711.7169324718 516936.9816622914 685701.6106808493 516923.7067756915
685669.739383556 516894.7437485203 685662.8895694511 516901.39285978704
685651.8044086201 516915.6675305285 685649.3524589809 516925.10718623444
685635.6564772185 516915.49939410435 685625.3849613797 516926.6574383571
685616.90973783 516932.34420808917 685607.4879563255 516939.9464268379

685580.5824475419 516953.50784967066 685500.8112779446 516986.0005601392
685462.2773181805 517001.3665690877 685400.0611720774 517025.68236704863
685363.5319811273 517039.9173781771 685330.541849059 517052.6533239605
685252.0638077259 517084.1649642207 685214.5850475803 517099.8256648602
685142.900682847 517129.3645457277 685096.3243846837 517148.074803583
685058.0942520276 517165.98358496313 685033.6724317223 517178.48080089357
685005.9717016397 517198.10737862415 684995.3843992911 517208.27159285586
684994.2884559045 517213.6928299041 684986.1850548424 517223.472386217
684923.4691877877 517285.2885511324 684876.7428891072 517330.8804894662
684873.9470828418 517333.53934865847 684857.4937631898 517350.03680752
684853.687437281 517354.8900724677 684848.5073556826 517363.61156346404
684845.3135553794 517373.920173637 684834.9307357231 517410.64123938535
684827.4197967844 517432.96156365046 684820.7053274876 517447.70777494897
684816.8088543089 517451.8701482276 684721.5051106326 517481.6850087805
684699.6451379498 517488.9815760918 684686.0771151083 517494.37654749973
684647.8345270054 517511.7554658517 684594.7932589706 517538.16976307833
684565.7934511229 517551.4218537312 684555.787456586 517554.3985778188
684552.8730151225 517554.1275417058 684530.6946649011 517490.5825112996
684511.1358241756 517459.49481122073 684438.6009930382 517382.9957915842
684422.6582047967 517363.36228874564 684385.5198928881 517311.7685271982
684347.3664289834 517230.8681098771 684344.3487127675 517224.46935701225
684350.7612602506 517221.89153493574 684367.1011244673 517220.49333472457
684387.7125147134 517228.7096962338 684409.9998083133 517235.7304646187
684432.1579496972 517229.96718909295 684470.9597325558 517227.4771376381
684486.534480717 517224.34913545183 684505.155756074 517203.65490281605
684516.8238183828 517195.51468794054 684540.2932598013 517184.64300648804
684566.4751304109 517164.9949733886 684589.7989779226 517146.0461014106
684600.8787415018 517135.6789948551 684620.2958873967 517110.99833662633
684632.9650339903 517091.41927146557 684645.0180328814 517070.17246239155
684650.9741648454 517053.92644707696 684653.5986989532 517042.8802167456
684652.3858814044 517015.5395990055 684651.7996410355 516996.90254084324
684651.0258649401 516977.39338455774 684659.3933423283 516938.30523603526
684652.8178747622 516910.67894332914 684645.9510138026 516826.5626551385
684645.7992830584 516825.271289994 684640.095241785 516778.3989332696
684640.0703523299 516758.23078504414 684643.8687623311 516758.89408891706
684652.5894576292 516756.34887917386 684751.6216595117 516698.9033854289
684790.9233190464 516676.5923585558 684808.0956734587 516638.19825396343
684802.9975092271 516630.51083465625 684791.4728975007 516613.63809185603
684730.7405327838 516552.01676984056 684662.0370926503 516472.42365299223
684622.7370906649 516430.9431372651 684560.509649585 516371.15954426676
684533.8799147699 516345.388719159 684468.7029631957 516290.65038936766
684386.746989375 516218.15567988507 684376.3508425923 516200.63927286863
684376.0745539255 516190.4814829875 684386.2794800727 516185.45873165946
684408.056885371 516185.4165751593 684452.1837493535 516192.24619348586

684468.9952815948 516194.25264885346 684474.627080081 516194.5920067405
 684389.6284748632 516077.14130442764 684355.9078351362 516041.8359422935
 684334.1220837086 516010.6268462249 684327.6551131587 515996.5338840836
 684270.3107924229 515917.2111195278 684260.6220002109 515898.4354436733
 684229.9086815575 515868.8491559589 684208.7335328171 515842.5257092099
 684183.3746768897 515801.78179682576 684168.7909588665 515758.8015167732
 684079.9632600639 515666.20174996485 684065.5752723627 515649.6883274745
 684068.4538986459 515646.8307060812 683999.6291915234 515560.9496251488
 683988.6255583782 515551.0600007739 683929.7321256073 515469.61659977265
 683887.456188783 515428.67369280447 683861.0387188783 515394.9506112279
 683811.0075152908 515358.2455313517 683778.7477459982 515309.3689471912
 683745.9556064699 515257.1468622779 683691.6914686486 515186.1625855422
 683682.9633259987 515176.4949994831 683632.4303609515 515125.78130274557
 683595.7599230884 515082.08923128416 683592.3356139716 515083.95970854844
 683568.4252532506 515058.8169057368 683527.4169766922 515022.2292839323
 683504.4389407057 514989.10440839553 683493.642664969 514977.9784903456
 683484.7643610267 514963.38179025514 683479.0847542295 514950.14949919895
 683471.828329755 514928.97964245995 683454.8600210538 514916.8471356987
 683437.9416889213 514903.29616254335 683407.6859568805 514858.99510798795
 683343.3994432399 514784.351358263 683302.2628801055 514741.9854400221
 683288.1338370778 514729.7830445569 683266.7125870446 514701.0575280574
 683208.4941726318 514605.7719131942 683190.1181425788 514579.38803247525
 683126.5022503929 514496.17890119826 683116.0160284704 514468.7571695949
 683111.8393254299 514457.3849566328 683091.6898989929 514418.5734288784
 683081.7164933756 514403.6714695793 683075.130095019 514392.3751162913
 683058.2960460996 514360.82613122376 683033.9840964684 514315.2898424719
 682954.8249072209 514179.90226529475 682941.7317835055 514155.2020398247
 682914.2811259395 514111.1305076909 682897.3576209014 514083.07814245415
 682888.3101519486 514068.4291126447 682868.1416263934 514037.3326915279
 682869.230496007 514008.3554203947 682868.9337001108 513999.64642792015
 682867.9194077794 513983.0120820888 682866.8951640846
 513966.37756285415</gml:posList></gml:LinearRing></gml:exterior></gml:Polygon></gml:surface
 Member></gml:MultiSurface></app:zasiegPrzestrzenny><app:dokumentUchwalajacy
 xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/DokumentFormalny/PL.ZIPPZP.
 2808/220908-SUIKZP/Formularz_dla_dokumentu_formalnego" /><app:rysunek
 xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/RysunekAktuPlanowaniaPrzestr
 zennego/PL.ZIPPZP.2808/220908-SUIKZP/Rysunek/20210929T000000"
 /></app:AktPlanowaniaPrzestrzennego></wfs:member><wfs:member><app:DokumentFormalny
 gml:id="PL.ZIPPZP.2808_220908-SUIKZP_Formularz_dla_dokumentu_formalnego"><gml:identifier
 codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospo
 darowanieprzestrzenne/app/DokumentFormalny/PL.ZIPPZP.2808/220908-
 SUIKZP/Formularz_dla_dokumentu_formalnego</gml:identifier><app:idIIP><app:Identyfikator><app
 :przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.2808/220908-
 SUIKZP</app:przestrzenNazw><app:lokalnyId>Formularz_dla_dokumentu_formalnego</app:lokalnyI

d></app:Identyfikator></app:idIIP><app:tytul>Uchwała Nr XXVII/205/2021 Rady Gminy Stare Pole z dnia 29 września 2021 r. w sprawie uchwalenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole</app:tytul><app:nazwaSzkrocona>Stadium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole</app:nazwaSzkrocona><app:organUstanawiający>Rada Gminy Stare Pole</app:organUstanawiający><app:data><gmd:CI_Date><gmd:date><gco:Date>2021-09-29</gco:Date></gmd:date><gmd:dateType><gmd:CI_DateTypeCode codeList="http://standards.iso.org/iso/19139/resources/gmxCodeLists.xml#CI_DateTypeCode" codeListValue="publication">publikacja</gmd:CI_DateTypeCode></gmd:dateType></gmd:CI_Date></app:data><app:dataWejsciaWZycie>2021-09-29</app:dataWejsciaWZycie><app:uchwała xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.2808/220908-SUIKZP/Formularz_dla_APP" /></app:DokumentFormalny></wfs:member><wfs:member><app:RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego gml:id="PL.ZIPPZP.2808_220908-SUIKZP_Rysunek_20210929T000000"><gml:identifier codeSpace="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app">https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.2808/220908-SUIKZP/Rysunek/20210929T000000</gml:identifier><app:idIIP><app:Identyfikator><app:przestrzenNazw>PL.ZIPPZP.2808/220908-SUIKZP</app:przestrzenNazw><app:lokalnyId>Rysunek</app:lokalnyId><app:wersjaId>20210929T000000</app:wersjaId></app:Identyfikator></app:idIIP><app:początekWersjiObiektu>2021-09-29T00:00:00</app:początekWersjiObiektu><app:tytul>STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STARE POLE. RYSUNEK - UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</app:tytul><app:lace>http://bip.starepole.pl/?bip=2&cid=332&id=5781</app:lace><app:legenda>http://www.starepole.biuletyn.net/fls/bip_pliki/2021_08/BIPF5C8A6E9BF5DB6Z/projekt_studium_gminy_stare_pole_legenda.png</app:legenda><app:układOdniesieniaPrzestrzennego>http://www.opengis.net/def/crs/EPSG/0/2180</app:układOdniesieniaPrzestrzennego><app:rozdzielczoscPrzestrzenna>10000</app:rozdzielczoscPrzestrzenna><app:opis>UWARUNKOWANIA I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO</app:opis><app:obowiązujeOd>2021-09-29</app:obowiązujeOd><app:plan xlink:href="https://www.gov.pl/zagospodarowanieprzestrzenne/app/AktPlanowaniaPrzestrzennego/PL.ZIPPZP.2808/220908-SUIKZP/Formularz_dla_APP/20210929T000000" /></app:RysunekAktuPlanowaniaPrzestrzennego></wfs:member></wfs:FeatureCollection>

UZASADNIENIE

Prace nad Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole prowadzone były zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i innych przepisów prawa, a także w oparciu o uchwałę nr XI/103/2019 Rady Gminy Stare Pole z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole. Zmianą Studium objęto cały obszar w granicach administracyjnych gminy Stare Pole.

Celami sporządzenia nowego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego w granicach administracyjnych gminy Stare Pole są:

- 1) dostosowanie studium do aktualnych przepisów krajowych, wojewódzkich i miejscowych, w tym również związanych z obszarem ograniczonego użytkowania wokół lotniska wojskowego w Królewie Malborskim;
- 2) aktualizacja ustaleń studium oraz aktualizacja stanu istniejącego i projektowanego w zakresie zagospodarowania i przeznaczeń terenów, infrastruktury technicznej, komunikacji, ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu oraz ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków;
- 3) aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy mieszkaniowej, zagrodowej i usługowej;
- 4) aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów zabudowy produkcyjnej, usług produkcyjnych, składów i baz transportowych;
- 5) aktualizacja potencjalnych rozwojowych terenów obsługi produkcji rolnej;
- 6) wyznaczenie potencjalnych rozwojowych terenów lokalizacji instalacji fotowoltaicznych;
- 7) aktualizacja pozostałych przeznaczeń terenów.

Wyżej wymienione cele wynikają z:

- 1) ze zmiany przepisów;
- 2) ze złożonych wniosków, potrzeb inwestycyjnych mieszkańców, w tym zapotrzebowania na nowe tereny rozwojowe związane z zabudową;
- 3) z rozpoznania zasobów nieruchomości – w tym szczególnie gminnego i Skarbu Państwa;
- 4) z dynamiki ruchu budowlanego;
- 5) z wydanych pozwoleń na budowę oraz z wydanych decyzji o warunkach zabudowy i decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego;
- 6) z bardziej racjonalnego wykorzystania potencjałów gminy Stare Pole: 86 % pow. bardzo urodzajnych gleb klas bonitacyjnych I – III, położenie wzdłuż drogi krajowej nr 22, wzdłuż linii kolejowej nr 204 o znaczeniu państwowym, wzdłuż międzynarodowej drogi wodnej rzeki Nogat E-70 (z ponadregionalnymi śródlądowymi szlakami wodnymi – kajakowym i żeglarskim), wzdłuż tras rowerowych o znaczeniu międzyregionalnym i subregionalnym, w zasięgu zaopatrzenia gazociągami w gaz ziemny oraz w miejskim obszarze funkcjonalnym Malborka.

Projekt Studium uzyskał pozytywną opinię Powiatowej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej w dniu 18 grudnia 2020 r. Następnie uzyskał wszystkie niezbędne uzgodnienia i opinie.

Zgodnie z art. 11 pkt 7 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 741 ze zm.) oraz art. 39

w związku z art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.), dnia 25.05.2021 r. ukazało się ogłoszenie w prasie miejscowej, w Biuletynie Informacji Publicznej: www.bip.starepole.pl, na stronie internetowej Urzędu Gminy Stare Pole: www.starepole.pl. Obwieszczenie Wójta Gminy Stare Pole o terminie wyłożenia do publicznego wglądu projektu Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Stare Pole wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w dniach od 02.06.2021 r. do 05.07.2021 r. Dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie Studium rozwiązaniami odbyła się w dniu 17.06.2021 r. Uwagi do projektu zmiany Studium i do prognozy mogły być składane w terminie do dnia 26.07.2021 r. W okresie podanym w ogłoszeniu wniesiono 11 uwag, w tym:

- 6 zostało uwzględnione w całości,
- 1 nie została uwzględniona,
- 1 została częściowo uwzględniona i częściowo nie uwzględniona,
- 3 zostały wniesione bezzasadnie.

W związku z powyższym Wójt Gminy Stare Pole przekazał Radzie Gminy Stare Pole do uchwalenia projekt Studium.

Po uchwaleniu Studium przez Radę Gminy Stare Pole uchwała wraz z załącznikami oraz dokumentacją prac planistycznych, zostanie przekazana Wojewodzie Pomorskiemu w celu oceny ich zgodności z przepisami prawa.

Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Stare Pole nie jest aktem prawa miejscowego, a jedynie dokumentem określającym politykę w zakresie gospodarki przestrzennej. Kierunki rozwoju gminy określone w projekcie Studium stanowią wytyczne koordynacyjne dla prowadzenia dalszych prac, w szczególności sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.